

MAAHANMUUTON KUNTAKOHTAISET TILASTOTIEDOT

Samuli Salminen

© Suomen Perusta 2021

ISBN 978-952-7145-57-9 (pdf, 2. päivitetty versio)

Etukannen ulkoasu: Janne Turunen

Suomen Perusta -ajatuspaja on saanut toimintaansa tukea Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Sisältö

1	Toiminnanjohtajan saatesanat	7
2	Tekijän esipuhe	8
3	Johdanto	10
3.1	Tämän raportin rakenne	11
3.2	Muut kuntien talouteen ja maahanmuuttoon liittyvät aiheet	11
4	Yhteenvedo keskeisimmistä tuloksista	16
5	Tilastokeskuksen maahanmuuttajia ja suomalaista kantaväestöä koskevat rekisteriaineistot	21
5.1	Tutkimusaineiston muodostaminen esitettynä lyhyesti	21
5.2	Tutkimusaineiston muodostaminen Tilastokeskuksen aineistokokonaisuuksista	21
5.3	Tietojen yhdistäminen aineistojen välillä Tilastokeskuksen henkilönumeron avulla	22
5.4	Tilastokeskuksen FOLK-tutkimusaineistot	22
5.4.1	FOLK perustieto -tutkimusaineiston tiedot	23
5.4.2	FOLK tulotieto -tutkimusaineiston tiedot	23
5.5	Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden sekä heidän vanhempiensa syntymävaltioista	24
5.5.1	Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden syntymävaltioista	24
5.5.2	Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden taustamaasta: toisen sukupolven maahanmuuttajien tausta	24
5.6	Tilastotiedot koskevat vuotta 2018	25
5.7	Tutkimusaineiston henkilöt	25
6	Maahanmuuttajaryhmien määrittäminen	26
6.1	Maahanmuuttajaryhmät ja suomalainen kantaväestö taustamaan mukaan	26
7	Kuntakohtaiset tiedot: kuntatalouden mittareiden esittely	29
7.1	Sosiaalietuudet	30

7.1.1	Toimeentulotuet	30
7.1.2	Työttömyysturvaetuudet	31
7.1.3	Asumistuet	32
7.2	Maksetut kunnallisverot ja rahoitusvaje kuntataloudelle	33
7.3	Sosioekonomiset mittarit eli " pärjäämistä" koskevat tiedot	34
7.3.1	Työllisyysaste	34
7.3.2	Palkka- ja yrittäjätulot	35
7.3.3	Koulutus: 2. asteen koulutus	36
7.4	Ikävakioidut tiedot	36
8	Kuntakohtaiset tilastotiedot: tulokset karttoina ja taulukkoina	37
8.1	Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista	39
8.2	Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista toimeentulotuista suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa ja pääkaupunkiseudulla	47
8.3	Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista työttömyysturvaetuuksista suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa, pääkaupunkiseudulla, Turussa, Kotkassa ja Keravalla	48
8.4	Maahanmuuttajissa on enemmän sosiaaliturvien saajia kuin kantaväestössä – lähes kaikissa Suomen kunnissa	49
8.5	Maksetut kunnallisverot: maahanmuuttajien mediaanin osuus verrattuna kunnan kantaväestön mediaaniin	50
8.5.1	Kartat: Maahanmuuttajien kunnallisverot useimmiten paljon kantaväestöä pienempiä	51
8.5.2	Taulukot: tiedot kunnista, joissa on eniten maahanmuuttajia	57
8.6	Yhteenveto maksettuja kunnallisveroja ja sosioekonomisia mittareita koskevista tilastotuloksista	59
9	Miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kantaväestö	61
9.1	Kuntien taloudet ovat riippuvaisia maksetuista kunnallisveroista	61

9.2	Kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kunnan kantaväestö	62
9.3	Rahoitusvajeen kokonaissumman laskenta käytännössä	63
9.4	Johtopäätös: nykyinen maahanmuutto on ongelma kuntien talouksille, vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin	64
A	Henkilölukumäärät	66
A.1	Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät ryhmittäin koko Suomessa vuonna 2018 . . .	66
A.2	Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat (absoluutisilta) lukumääriltään suurimmat vuonna 2018	66
A.3	Suhteelliset osuudet (%) kuntien yli 14-vuotiaista väestöistä maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat suhteellisilta lukumääriltään suurimmat vuonna 2018	67
B	Osuus kunnista, joissa sosiaalietuuksien saajia oli maahanmuuttajissa enemmän kuin kantaväestössä: ikävakioidut tiedot	68
C	Osuus kunnista, joissa maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot, palkat, työllisyysaste, koulutustaso olivat kunnassa pienemmät kuin kunnan kantaväestöllä: ikävakioidut tiedot	69
D	Tulosten vastaavuus julkisesti saatavilla olevien tietojen kanssa	70
D.1	Henkilölukumäärien vastaavuus	70
D.2	Toimeentulotukien vastaavuus	71
D.2.1	Maahanmuuttajien ja vieraskielisten osuudet pääkaupunkiseudun maksetuista toimeentulotuista ja toimeentulotuen saajista	71
D.2.2	Kantaväestön ja maahanmuuttajien saamien toimeentulotukien kokonaissummat: Tutkimusaineiston estimaatit vs. THL:n julkiset tilastot	73
D.3	Työttömyysturvaetuuksien kokonaissummien vastaavuus	74
D.4	Asumistukien kokonaissummien vastaavuus	74
D.5	Työllisyysasteiden vastaavuus	75
D.6	Maksettujen kunnallisverojen vastaavuus	75
D.7	Palkka- ja yrittäjätulojen vastaavuus	76

D.8	Koulutusasteiden vastaavuus	76
E	Kuntakohtaisten tulosten toisintaminen: Ohje muille tutkijoille	78

1 Toiminnanjohtajan saatesanat

Suomen Perusta -ajatuspaja on julkaissut rekisteriaineistoihin perustuvaa tutkimustietoa erilaisten maahanmuuttajaryhmien vaikutuksesta Suomen julkiseen talouteen vuosia. Päätöksentekijöillä on nähdäksemme riittävä tieto sen johtopäätöksen tekemiseen, että jos kansantalouden kokonaisuudessa huoltosuhde on ongelma, maahanmuutto ei ole ratkaisu. Sekä humanitaarinen että halpatyövoiman maahanmuutto on tähän mennessä vain pahentanut taloudellista huoltosuhdetta.

Kuntapäätäjät ovat hieman toisenlaisessa asemassa kuin lainsäätäjät. Turvapaikanhakijoiden vastaanotokeskuksen perustaminen voi olla houkutteleva ajatus kunnassa, jossa on muuttotappion seurauksena tyhjäksi jäänyttä infrastruktuuria käytettävissä: valtio maksaa humanitaaristen maahanmuuttajien vastaanottamisesta tukea 3–4 vuoden ajan, ja yleensä syrjäinen muuttotappiokunta voi luottaa siihen, että maahanmuuttajat hakeutuvat muutaman vuoden kuluessa Turun, Tampereen tai pääkaupunkiseudun maahanmuuttajalähiöihin oman etnisen ryhmänsä pariin. Ovela kunta tienaa maahanmuutolla, jonka kustannukset muut suomalaiset kuitenkin joutuvat maksamaan.

Aina kunta ei kuitenkaan onnistu pelaamaan näin kyynistä peliä. Suurimmat kaupungit ovat joka tapauksessa maahanmuuttajien suosiossa, aloittivatpa he kotoutumisensa mistä kunnasta tahansa. Kun maahanmuuttajat ovat kunnassa pitempään, heistä aiheutuu merkittäviä kuluja paitsi valtiolle, myös kunnalle.

Tutkija Samuli Salminen osoittaa tässä julkaisussa, miksi maahanmuutto on kuntataloudelle niin kestävä tulo. Tärkein havainto on se, että maahanmuuttajien kantaväestöä suuremmat saadut tulonsiirrot ja suurempi palveluiden käyttö eivät ole kuin osa kokonaisuutta. Eniten kuntataloutta rasittaa se, että maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen kertymä jää paljon kantaväestöä heikommalle tasolle. Tämä johtuu sekä maahanmuuttajien alemmasta työllisyysasteesta että hyvin alhaisesta keskimääräisestä palkkatasosta.

Populismiksi kutsutaan ajattelua, jossa monimutkaisiin ongelmiin esitetään yksinkertaisia ratkaisuja. Maahanmuuton kohdalla yksi populistinen ratkaisuehdotus on lisätä resursseja kotouttamistoimiin. Tosiasiassa maailmalla ei kuitenkaan ole tiedossa mallia, joka parantaisi varsinkaan kehitysmaista tulleiden maahanmuuttajien työllisyyttä ja palkkatasoa, minkä Suomi voisi kopioida. Niinpä paras politiikkasuositus tutkimuksen valossa on vähentää humanitaarisen ja halpatyövoiman maahanmuuton määrää kaikilla oikeusvaltiolle sopivilla keinoilla.

Helsingissä 12.12.2020

Marko Hamilo
toiminnanjohtaja
Suomen Perusta -ajatuspaja

2 Tekijän esipuhe

Ensimmäinen julkaisu koskien maahanmuuton kuntakohtaisista tilastoja. Suomessa ei ole aiemmin julkaistu tutkimuksia – tai muutenkaan juuri mitään – koskien maahanmuuton kuntakohtaisia tilastotietoja. Julkisessa keskustelussa on tähän mennessä liikkunut lähinnä joitain yksittäisiä tietoja esimerkiksi maahanmuuttajien saamista toimeentulotuista pääkaupunkiseudulla¹.

Korjaamme nyt tämän tilanteen. Julkaisemme Tilastokeskuksen koko Suomen väestön kattaviin rekisteritietoihin perustuen olennaisimmat tilastotiedot – jokaista Suomen 311 kuntaa koskien. Tässä raportissa esitellään tarkasti, että mitä nämä kuntakohtaiset tilastotulokset ovat ja mistä Tilastokeskuksen lähteistä ne muodostuvat. Lisäksi tässä raportissa esitetään joitakin kuntakohtaisia tuloksia (luvussa 8) sekä yhteenvetotuloksia kaikkia Suomen 311 kuntaa koskien.

Maahanmuuton kuntakohtaiset tilastot kaikkien saataville. Kaikki kuntakohtaiset tilastotulokset julkaistiin vuoden 2021 alussa interaktiivisessa kuntakartassa. Tästä kartasta jokaisen on helppoa selvittää tarkat kuntakohtaiset tilastot – esimerkiksi maahanmuuttajien kunnassa saamia toimeentulotukia koskien. Kaikki kuntakohtaiset tulokset esitetään erikseen sekä kunnan maahanmuuttajaryhmille että kunnan suomalaiselle kantaväestölle.

Julkaisun tavoite: Toimia pohjana jokaisessa kunnassa käytävälle keskustelulle maahanmuutosta. Maahanmuuton kuntakohtaisten tilastotietojen julkaisemisella on yksi selkeä tavoite: Toimia pohjana jokaisessa kunnassa käytävälle keskustelulle maahanmuutosta. Näiden tietojen julkaisu on ensiarvoisen tärkeää, sillä tähän asti nämä olennaiset maahanmuuttoon liittyvät kuntakohtaiset luvut ovat puuttuneet julkisesta keskustelusta.

Kuntalaisille jää myös selvittävää: Julkaisun luvut eivät kerro kaikkea maahanmuuton vaikutuksista kuntien talouksiin. Tässä julkaisussa ja sen yhteydessä julkaistavassa interaktiivisessa kuntakartassa kuntakohtaiset tilastotulokset esitetään koskien kunnan maahanmuuttajien ja kantaväestön:

- Saamia sosiaalietuuksia, joiden rahoitus tulee osittain kunnilta.
- Maksamia kunnallisveroja. Maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen pienuus aiheuttaa kuntien talouksiin rahoitusvajeen. Kuntien taloudet eivät kestä tätä, sillä kunnallisveroilla rahoitetaan suureksi osaksi kuntien lakisääteiset peruspalvelut. Tämä on asia, jota ei ole juuri tuotu esille julkisuuteen aiemmin (katso tarkemmin luku 9).
- Sosioekonomisia mittareita eli " pärjäämistä " koskevat tiedot kunnittain.

¹<https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006622015.htm>, helsinginuutiset_21_10_2019, ks. myös Suomen Perustan tutkimus maahanmuuttajien saamista toimeentulotuista, tiivistelmän sivu 2: https://www.suomenperusta.fi/content/uploads/2020/02/Toimeentulotukiraportti_Tiivistelma_6_2_2020.pdf.

Kuntalaisille jää myös selvitettävää: Julkaisun luvut eivät kerro kaikkea maahanmuuton vaikutuksista kuntien talouksiin. Näistä esitetyistä kuntakohtaisista tilastotiedoista huolimatta kuntalaisille jää vielä omaa selvitettävää. Esimerkiksi tiedot kuntien tarjoamista *maahanmuuttajien erityispalveluista* (kuten kääntäminen ja tulkkaus) ja niiden aiheuttamista menoista eivät löydy Tilastokeskuksen tilastoista, jotka toimivat tämän julkaisun tietojen lähteenä. Siten jokaisessa kunnassa on selvitettävä erikseen, että kuinka suuret ovat tällaiset menot.

Taustatietoa maahanmuuton kuntakohtaisten *kokonaismenojen* arviointiin tarjoaa Matti Virénin tuore julkaisu: *Ratkaiseeko maahanmuutto kuntien talousongelmat?* (Virén 2020).

Joka tapauksessa – kuten luvussa 9 selvennetään – pelkkä menopuolen selvittäminen ei tarjoa kokonais-kuvaa maahanmuuton vaikutuksista kuntien talouksien kantokykyyn. Syy tähän on maahanmuuttajien pieneksi jäävä osallistuminen kuntien peruspalveluiden rahoittamiseen ja tästä seuraava rahoitusvaje. Tätä rahoitusvajetta joudutaan käytännössä paikkaamaan joko kunnallisveroasteen nostolla tai velanotolla.

Ohje muille tutkijoille: Kuntakohtaisten tulosten helppo toistaminen. Suomen Perusta on (tässäkin) maahanmuuttoon liittyvässä julkaisussa liikkeellä ensimmäisenä. Muiden tutkijoiden tai tutkimuslaitosta on kuitenkin helppo toisintaa tässä raportissa esitetyt tulokset.

Lyhyet ohjeet tätä varten esitetään liitteen luvussa E ja yksityiskohtaisemmat ohjeet luvuissa 5, 7 ja 6.

Tekijän kiitokset

Tämän raportin tekijänä haluan kiittää erityisesti Suomen Perusta -ajatuspajaa ja sen hallitusta siitä, että he mahdollistivat tämän tilastoraportin laatimisen. Lisäksi haluan kiittää Tilastokeskuksen tutkijapalveluita hyvästä yhteistyöstä tässä raportissa käytettävän tutkimusaineiston kokoamisessa ja ylläpitämisessä.

Helsingissä 5.2.2021

Samuli Salminen
Tutkija
Suomen Perusta -ajatuspaja

3 Johdanto

Suomen Perusta on julkaissut aiemmin useita laajoja tilastotutkimuksia maahanmuuton vaikutuksista Suomen koko julkiseen talouteen (katso tiivistelmät tutkimusten tuloksista: www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/). Julkinen talous käsittää sekä valtion, kunnat, sairaanhoitopiirit ja julkiset sosiaaliturvarahastot. Tähän mennessä emme ole kuitenkaan julkaisseet tilastotuloksia eritellysti koskien jokaista Suomen yli 300 kuntaa. Nyt kuitenkin teemme niin.

Julkaisemme jokaista Suomen kuntaa koskien olennaisimpia kuntataloutta koskevia tilastotietoja liittyen maahanmuuttoon. Samat tilastotiedot julkaistaan vertailun vuoksi myös koskien kuntien suomalaista kantaväestöä.

Kaikki kuntakohtaiset tilastotiedot julkaistiin vuoden 2021 alussa erillisellä nettisivuilla interaktiivisessa kuntakartassa. Tarkat kuvaukset käytetyistä Tilastokeskuksen rekisterilähteistä ja esimerkiksi siitä, miten maahanmuuttajaryhmät muodostetaan, löytyvät puolestaan tästä raportista.

Joka tapauksessa hyvin lyhyesti kuvattuna kaikki tilastotulokset ovat peräisin Tilastokeskuksen kahdesta aineistokokonaisuudesta, jotka sisältävät vuosittaisia tietoja jokaisesta Suomen väestön henkilöstä (käsitellään tarkemmin luvussa 5).

Maahanmuuttajaryhmät on puolestaan määritetty jokaisen henkilön ja hänen vanhempiansa syntymävaltiotietojen perusteella, jotka ovat myös peräisin Tilastokeskuksen rekistereistä. Maahanmuuttajaryhmiin kuuluvat sekä ulkomailla syntyneet maahanmuuttajat että niin kutsuttu toinen sukupolvi – eli Suomessa syntyneet, joiden vanhemmat ovat syntyneet ulkomailla. (katso tarkat kuvaukset maahanmuuttajaryhmien aluejaosta 6.).

Julkaistavat kuntakohtaiset tilastotiedot koskevat vuotta 2018. Vuosi 2018 oli uusiin/tuorein vuosi, jolle tilastotiedot olivat jo olemassa. Tilastotietojen paljouden vuoksi – yksittäisiä kuntakohtaisia tilastotietoja eri maahanmuuttajaryhmille on jo kymmeniä tuhansia pelkästään vuotta 2018 koskien – tulokset julkaistaan vain yhtä vuotta koskien.

Julkaistavat tilastotiedot. Tilastokeskuksen rekisterilähteistä julkaistavat tulokset voidaan jakaa kolmeen kuntataloutta koskevaan ryhmään:

- Menopuoli: sosiaalietuudet
 - Toimeentulotuet
 - Työttömyysturvaetuuudet
 - Asumistuet
- Rahoitusvaje kuntataloudelle tulopuolella: maksetut kunnallisverot (verrattuna kantaväestöön)
- Sosioekonomiset mittarit eli " pärjäämistä"koskevat tiedot:
 - Työllisyysaste

- Palkka- ja yrittäjätulot
- Koulutus: 2. asteen koulutus
- Ikävakioidut tiedot: Suurimmasta osasta tuloksia julkaistaan myös ikävakioidut tiedot.

3.1 Tämän raportin rakenne

Tässä tekstissä julkaistaan vain joitakin yksittäisiä tietoja kaikista yli 300 kuntaa koskevista kuntakohtaisista tuloksista. Lisäksi julkaistaan joitakin yhteenvetotuloksia kaikkia Suomen kuntia koskien. Kaikki kuntakohtaiset tilastotiedot julkaistaan varsinaisesti erillisellä nettisivuilla interaktiivisessa kuntakartassa.

Tämän raportin rakenne on luvuittain seuraavanlainen:

- Ennen kuin julkaistavia tilastotietoja aletaan käsitellä, johdantoluvun loppu käsittelee lyhyesti muita kuntien talouteen ja maahanmuuttoon liittyviä aiheita.
- Luvussa 5 esitetään Tilastokeskuksen maahanmuuttajia ja suomalaista kantaväestöä koskevat rekisteriaineistot, joista julkaistavat tulokset ovat peräisin.
- Luvussa 6 esitetään, miten maahanmuuttajaryhmät on määritetty.
- Luvussa 7 esitetään, mitä kaikkia tilastotietoja koskien tulokset esitetään ja miksi. Samalla esitetään ja perustellaan niitä koskien käytetyt ikärajaukset.
- Luvussa 8 esitetään tässä raportissa julkaistavia kuntakohtaisia tilastotietoja sekä niiden yhteenvetoja kaikkien Suomen kuntien osalta:
 - Luvuissa 8.1–8.6 esitetään tulokset saatuja sosiaalietuuksia koskien, mukaan lukien yhteenveto saaduista sosiaalituista verrattuna kantaväestöön Suomen kunnissa.
 - Luvuissa 8.5 ja 8.6 julkaistaan tuloksia kunnallisveroja koskien sekä yhteenveto maksettuja kunnallisveroja ja sosioekonomisia mittareita koskevista kuntakohtaisista tilastotuloksista verrattuna kantaväestöön Suomen kunnissa.
- Luvussa 9 selvennetään, miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kantaväestö. Ei edes vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin. Samalla tähdennetään sitä, että kuntien talouksien kannalta maahanmuuttoa ei tule tarkastella selvittämällä pelkästään maahanmuuton menopuolta tai kustannuksia vaan vielä ratkaisevammassa roolissa kuntien talouksien kannalta ovat kuntalaisten maksamien kunnallisverojen määrät.

3.2 Muut kuntien talouteen ja maahanmuuttoon liittyvät aiheet

Maahanmuuttoon ja erityisesti pääkaupunkiseudun kuntiin liittyy tietenkin paljon muitakin aiheita kuin nämä nyt julkaistavat, sinänsä olennaisen tärkeit, tilastotiedot.

Tässä raportissa ja sen yhteydessä julkaistavissa tuloksissa keskitytään kuitenkin kuntakohtaisiin perustilastotietoihin, sillä kukaan ei ole julkaissut niitä aiemmin Suomessa. Muista aiheista löytyy kuitenkin jo muita julkaisuja. Lisäksi kuntakohtaiset maahanmuuttajien erityispalveluiden menot on helpointa selvittää jokaisessa kunnassa erikseen paikallisesti.

Muita tärkeitä aiheita ja niihin liittyviä tuloksia ovat ainakin:

- Maahanmuutto laskee matalasti koulutettujen palkkoja pääkaupunkiseudulla tietyillä aloilla.
- Maahanmuutto on nostanut asuntojen hintoja ja vuokria (Espoossa).
- Maahanmuuton kokonaismenot kunnille (ei vain sosiaalietuuksien rahoituksesta aiheutuvia).
- Maahanmuuttajien erityispalvelut.
- Pakolaisten vastaanottamisen (kuntapaikat) kokonaisvaikutukset.

Maahanmuutto laskee matalasti koulutettujen palkkoja pääkaupunkiseudulla tietyillä aloilla. Aiheesta on tehty kaksi tutkimusta palkkatietoihin perustuen:

- Tilastokeskuksen Seppo Kouvosen julkaisut (Kouvonen 2012a, Kouvonen 2012b).
- Isa Kuosmasen väitöskirja (Kuosmanen 2020).

Tilastokeskuksen Seppo Kouvosen viitattujen artikkeleiden mukaan: ”Pääkaupunkiseudun palkkatason kehitys on ollut vuosina 2006–2010 muuta maata hitaampaa eräissä tehtävissä, joissa ulkomaalaisen työvoiman osuus on merkittävä. Vaikuttaa siltä, että ulkomaisen työvoiman tarjonta hidastaa metropolialueen ansiokehitystä sekä joissakin rakennusalan tehtävissä (kirvesmiehet, putkiasentajat) että eräissä rutiinitehtävissä (siivoojat, keittiöapulaiset), [...]”².

Kouvonen huomauttaa, että palkkojen laahaaminen näillä tietyillä aloilla on ongelmallista erityisesti asunnon hankinnan kannalta pääkaupunkiseudulla: ”[...] pääkaupunkiseudulle muuttava keskituloinen joutuu käyttämään lähes koko työuransa kompensoidakseen muuta maata suuremmilla nettoansioilla korkeamman asunnon hankintahinnan. [...]”³.

Isa Kuosmasen taloustieteen väitöskirjan (2020) mukaan EU:n itälaajeneminen aiheutti Suomessa eräissä rakennusalan ammateissa pysyvän 1700 euron suuruisen vuosittaisen ansionmenetyksen: ”Toisessa luvussa tutkimme EU:n itäisen laajentumisen työmarkkinavaikutuksia Suomessa rakennusosalalla. Hyödynnämme analyysissämme eroja altistumisessa lisääntyneelle työvoiman tarjonnalle uusista EU-maista eri rakennusalan ammattien ja työssäkäyntialueiden välillä ennen ja jälkeen EU:n laajentumisen. Maahanmuutolle alttiimmissa ammateissa ja alueilla työskentelevät henkilöt kokivat noin 1700 euron suuruisen

²https://www.stat.fi/ajk/poimintoja/2012-12-10_hyka4.html

³https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-12-10_002.html?s=0#2

vuosittaisen ansionmenetyksen suhteessa henkilöihin, jotka työskentelivät maahanmuutolle vähemmän altistuneissa ammateissa ja alueilla. Tämä vaikutus tuloihin näkyy vielä yli 10 vuotta EU:n laajenemisen jälkeen.”. 4.

Maahanmuutto on nostanut asuntojen hintoja ja vuokria Espoossa. Tästä aiheesta ei ole juuri olemassa juuri maahanmuuttoon keskittyvää tutkimusta. Joka tapauksessa Espoon kaupungin asunto-ohjelman mukaan maahanmuutto on osaltaan lisännyt asuntojen kysyntää Espoossa. Tämä puolestaan on nostanut asuntojen hintoja ja vuokria Espoossa. (Espoon kaupunki 2018, s. 18).

Maahanmuuton kokonaismenot kunnille. Taloustieteen professori (emeritus) Matti Virén tutkii maahanmuuton vaikutusta kuntien kokonaismenoihin Suomen Perustan julkaisemassa kokoelmakirjassa. Keskeisimmät tulokset Virénin tutkimusartikkelista voisi summata seuraavasti:

- **Maahanmuuton vaikutus kuntien menojen kasvuun per henkilö:** *”Jonkinlaisena nyrkkisääntönä voisi estimointitulosten perusteella pitää joustoarviota 1. Se tarkoittaa sitä, että maahanmuuttajien väestöosuuden kasvu yhdellä prosenttiyksiköllä kasvattaa (henkeä kohden laskettuja) kustannuksia yhden prosentin. Siten maahanmuuttajien osuuden kasvu kymmenen prosentin tasolle kunnassa, jossa ei ole alkutilanteessa lainkaan ulkomaalaistaustaista väestöä, lisääsi kunnan menoja kymmenen prosenttia.”.* (Virén 2020, s. 108).
- **Maahanmuuton vaikutus kuntien velan kasvuun per henkilö:** *”Kunnan velkaantuminen kasvaisi analyysiemme mukaan vielä tätäkin herkemmin. Edustavana jouston arvona voimme pitää lukuarvoa 2.”.* (Virén 2020, s. 108).

Maahanmuuttajien erityispalvelut. Julkaisun luvut eivät kerro kaikkea maahanmuuton vaikutuksista kuntien talouksiin. Esimerkiksi tiedot kuntien tarjoamista *maahanmuuttajien erityispalveluista* (kuten kääntäminen ja tulkkaus) ja niiden aiheuttamista menoista eivät löydy Tilastokeskuksen tilastoista, jotka toimivat tämän julkaisun tietojen lähteenä. Siten jokaisessa kunnassa on selvitettävä erikseen, että kuinka suuret ovat nämä menot.

Luvussa 9 esitetään yleisenä huomiona maahanmuuttajia koskeviin erityispalveluihin, että jopa maahanmuuttajien kaikista erityispalveluista luopuminen kunnassa ei pelasta kuntien talouksien kantokykyä maahanmuuton aiheuttamilta vaikutuksilta.

Syynä tähän on, että kunnat tarjoavat lakisääteisiä peruspalveluita kaikille asukkailleen (esimerkiksi sosiaali- ja terveyspalvelut, peruskoulutus, perusinfrastruktuuri kuten jätehuolto) ja nämä palvelut rahoitetaan suureksi osaksi kuntalaisten maksamilla kunnallisveroilla. Koska maahanmuuttajat maksavat

⁴<https://helda.helsinki.fi/handle/10138/313252>

yleisesti ottaen vain hyvin vähän kunnallisveroja verrattuna kunnan kantaväestöön, tämä aiheuttaa kuntien talouksiin rahoitusvajeen, joka on paikattava. Tämä tarkoittaa käytännössä joko kunnan veroasteen nostoa tai velanottoa.

Pakolaisten vastaanottamisen (kuntapaikat) vaikutukset kuntien talouksille.

Mikäli kunta on myöntänyt kuntapaikkoja pakolaisille, näiden pakolaisten aiheuttamat kokonaismenot sekä lähinnä valtiolta ELY-keskusten kautta korvauksina saatavat tulot on laskettava erikseen jokaisessa kunnassa.

Tässä raportissa (ja myös esimerkiksi muissa Suomen Perustan julkaisuissa) esitetyt tilastot kertovat⁵, että isojen pakolaismaiden (Somalia, Irak, Afganistan ja Syyria) maahanmuuttajaryhmä saa henkeä kohti paljon sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita ja samalla heidän työllisyysasteensa, työtulonsa ja kontribuutionsa kunnan taloudelle maksettujen kunnallisverojen kautta jäävät pieniksi.

Koska tämä tilanne ei parane lähellekään kantaväestöä edes pitkän aikavälin (20 vuoden maassaoloajan jälkeen), on selvää, että ainakin ilman valtion korvauksia pakolaisille tarjottavista kuntapaikoista, pakolaisille tarjottavat kuntapaikat kävisivät kunnille hyvin kalliiksi. Koska valtion korvaukset koskevat pääasiassa vain 3–4 ensimmäistä vuotta, pakolaisilla tarjottavat kuntapaikat käyvät kunnille kalliiksi – mikäli pakolaiset jäävät kuntaan vielä sen jälkeen, kun valtion korvaukset loppuvat.

Ensimmäisen 3–4 vuoden ajalta kuntien on otettava pakolaisia koskevissa laskelmissaan huomioon se, mitä valtio korvaa kunnille ELY-keskusten kautta – ja mitä valtio ei korvaa.

Valtio korvaa ELY-keskusten kautta kunnille⁶:

- ”Laskennalliset korvaukset” henkilöä kohti 3–4 ensimmäisen vuoden ajalta.
- Sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustannukset (yli 2 300 euron menevät kustannukset) enintään 10 ensimmäisen vuoden ajalta.
- Tulkkaus- ja käännöspalvelut.
- Toimeentulotuki kolmen ensimmäisen vuoden osalta.
- Kunnalle maksettavat valtionosuudet vieraskielisistä.

Valtio ei kuitenkaan korvaa erikseen – edes ensimmäisten vuosien aikana:

- Sosiaali- ja terveydenhuollon ”perus”kustannuksia.
- Muut kunnan peruspalvelut (esimerkiksi suurin osa perusopetuksen menoista, perusinfrastruktuurin käyttö).

⁵www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/

⁶Tiedot valtion korvauksista kunnille löytyvät koottuna täältä: www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/

- Kunnan osittain rahoittamat muut sosiaali-etuudet (esimerkiksi työmarkkinatuet).

Lisäksi toimeentulotukien korvaaminen loppuu kolmen ensimmäisen vuoden jälkeen. Kun kunnissa arvioidaan pakolaisille tarjottavia kuntapaikkoja, ainakin kaikki luetellut asiat on otettava huomioon.

Erityisesti on kiinnitettävä huomiota siihen, että pakolaiset eivät käytä vain maahanmuuttajien erityis-palveluita – vaan menopuolen laskelmiin on huomioitava myös ”tavallisten” kunnan lakisääteisten peruspalveluiden käyttö. Lisäksi on huomioitava, että pakolaisten osallistuminen näiden peruspalveluiden rahoittamiseen jää yleensä hyvin pieneksi (maksetut kunnallisverot jäävät kauaksi kantaväestöstä).

Kunnan talouden kannalta on myös otettava huomioon se riski, että keskimäärin heikosti pärjäävät pakolaiset jäävät kuntaan vielä 3–4 vuoden maassaoloajan jälkeen, jonka jälkeen suuri osa valtion korvauksista loppuu.

4 Yhteenveto keskeisimmistä tuloksista

Saadut sosiaalietuudet: keskeisimmät tulokset

1. Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista toimeentulotuista ovat suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa ja pääkaupunkiseudulla.
2. Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista työttömyysturvaetuksista ovat suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa, pääkaupunkiseudulla, Turussa, Kotkassa ja Keravalla.
3. Isojen pakolaismaiden osuudet korostuvat erityisesti maksetuissa toimeentulotuissa, työttömyysturvaetuksissa puolestaan Itä-Eurooppa.
4. Maahanmuutto ei ole ”rikkaus” yli 90 prosentissa kunnista: Kunnan maahanmuuttajat saivat sosiaalিতുകيا enemmän kuin kunnan kantäväestö lähes kaikissa Suomen kunnissa.

Tulostaulukot:

Taulukko 1: Maahanmuuttajaryhmien osuudet kuntien kaikista maksetuista toimeentulotuista vuonna 2018 (%). Taulukossa esitetään kaikki kunnat, joissa kaikkien maahanmuuttajien osuus oli yhteensä yli 40 prosenttia. Osaa tiedoista ei esitetä yksityisyydensuojan vuoksi.

Kunta	Kaikki ulkomaat	Isot pakolaismaat	Lähi-Itä pl. isot pakolaismaat	Itä-Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Korsnäs	65,7	–	–	10,3	–	8,3
Vöyri	61,3	20,7	4,6	6,0	5,1	25,0
Närpiö	54,6	–	–	24,0	13,5	9,5
Kaskinen	48,6	–	–	–	–	–
Uusikaarlepyy	48,5	17,2	–	–	9,4	14,6
Kristiinankaupunki	48,5	20,5	–	15,8	6,8	–
Espoo	48,4	22,6	6,7	10,6	1,9	6,7
Luoto	47,1	38,2	–	–	4,2	–
Kauniainen	45,1	18,3	8,9	5,8	1,9	10,3
Vantaa	44,5	18,2	5,0	12,2	1,7	7,5
Helsinki	40,3	19,1	4,7	9,2	1,7	5,6

Taulukko 2: Maahanmuuttajaryhmien osuudet kuntien kaikista maksetuista työttömyysturvaetuuksista vuonna 2018 (%). Taulukossa esitetään kaikki kunnat, joissa kaikkien maahanmuuttajien osuus oli yhteensä yli 25 prosenttia. Osaa tiedoista ei esitetä yksityisyydensuojan vuoksi.

Kunta	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Närpiö	47,6	–	–	27,0	6,0	10,2
Korsnäs	40,4	–	–	18,2	–	11,7
Vantaa	40,4	9,5	4,6	16,2	1,8	8,2
Espoo	37,5	10,6	4,5	11,9	2,3	8,3
Vöyri	33,1	6,5	1,7	10,1	4,3	10,3
Helsinki	32,9	9,4	3,7	10,5	2,5	6,8
Pietarsaari	30,2	9,5	1,3	8,4	3,5	7,6
Föglö	30,2	–	–	–	–	–
Uusikaarlepyy	28,3	–	–	12,0	5,0	5,7
Turku	27,6	8,5	4,0	8,8	2,4	4,0
Kotka	27,0	3,1	1,4	17,0	1,2	4,3
Kauniainen	27,0	7,5	2,6	5,3	2,5	9,1
Vaasa	26,6	7,1	3,9	6,2	2,7	6,7
Vårdö	25,7	–	–	–	–	–
Kerava	25,7	3,4	3,9	10,2	1,7	6,6

Taulukko 3: Prosenttiosuus Suomen kunnista, joissa 18–64-vuotiaita sosiaalietuuksien saajia oli enemmän kunnan maahanmuuttajissa kuin kunnan kantaväestössä vuonna 2018 (%-osuus kunnista). Prosenttiosuudet kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi.

Sosiaalietuus	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Toimeentulotuki	91	100	99	86	92	90
Työttömyysturvaetudet	96	100	99	95	87	98
Asumistuki	74	100	93	67	71	58

Maksetut kunnallisverot ja sosioekonomiset mittarit: keskeisimmät tulokset

Maahanmuutto ei ole ”rikkaus” yli 90 prosentissa kunnista: Maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot ja sosioekonomisten mittareiden arvot jäävät kantaväestöä matalammalle lähes kaikissa Suomen kunnissa.

1. Maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaani on kantaväestöä pienempi – lähes jokaisessa Suomen kunnassa lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.
2. Maahanmuuttajien palkka- ja yrittäjätulojen mediaani on kantaväestöä pienempi – lähes jokaisessa Suomen kunnassa lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.
3. Maahanmuuttajien työllisyysasteet ovat kantaväestöä pienempiä lähes jokaisessa Suomen kunnassa – lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.
4. Maahanmuuttajien 2. asteen koulutusasteet ovat kantaväestöä pienempiä lähes jokaisessa Suomen kunnassa – lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.

Tulostaulukot:

Taulukko 4: Osuus Suomen kunnista, joissa kunnallisverojen mediaani oli kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, palkka- ja yrittäjätulojen mediaani oli kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, työllisyysaste oli maahanmuuttajilla pienempi kuin kantaväestöllä, vähintään 2. asteen koulutuksen suorittaneiden osuus maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä (%-osuus kunnista). Tiedot vuodelta 2018. Osuus kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi.

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Maksettujen kunnallisverojen mediaani pienempi	97	99	98	96	75	98
Palkka- ja yrittäjätulojen mediaani pienempi	98	100	97	96	83	99
Työllisyysaste pienempi	91	99	100	89	79	98
2. asteen tutkinnon suorittaneita vähemmän	100	100	100	100	95	100

Taulukko 5: Maahanmuuttajaryhmien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan suomalaisen kantaväestön mediaaniin (%). Vertailussa 18–64-vuotiaiden maksamat kunnallisverot. Taulukossa on koko Suomi yhteensä sekä 15 kuntaa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat suhteellisilta lukumääriltään suurimmat vuonna 2018. Suhteellinen lukumäärä tarkoittaa maahanmuuttajien suhteellista osuutta kunnan kaikista yli 14-vuotiaista.

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Koko Suomi	39,7	33,3	34,7	45,3	72,8	32,8
Vantaa	34,6	25,9	29,9	42,2	67,5	31,4
Espoo	27,0	22,0	24,2	32,1	62,9	23,5
Närpiö	52,8	7,7	33,2	52,7	96,0	46,2
Helsinki	30,8	27,9	28,6	36,5	44,6	27,5
Korsnäs	48,6	52,6	–	46,1	64,6	29,6
Turku	46,7	44,7	44,7	55,8	57,9	35,2
Pietarsaari	38,8	33,0	36,7	37,0	71,8	37,0
Kerava	36,4	27,7	29,5	42,3	88,8	32,0
Vaasa	38,1	36,7	36,7	45,3	84,0	23,3
Kaskinen	44,2	–	–	39,8	59,5	–
Kirkkonummi	34,9	23,3	31,5	35,0	88,4	26,2
Kotka	38,8	35,2	37,6	39,7	74,6	37,3
Kauniainen	22,8	17,1	18,9	30,5	50,9	19,2
Uusikaarlepyy	52,5	47,2	58,4	48,7	81,7	57,1
Vöyri	44,0	37,3	33,2	31,8	79,7	45,1

Miksi kuntien taloudet eivät kestä maahanmuuttajien pieniksi jääviä kunnallisveroja?

- Esimerkiksi Espoossa kaikkien maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaani vain 27 % kantaväestöstä (taulukko 12).
- Koko Suomen osalta maahanmuuttajien mediaanin osuus kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaanista on noin 40 %.
- Miksi pieneksi jäävät kunnallisverot ovat ongelma kuntien taloudelle?
 - Kuntien taloudet riippuvat kuntalaisten maksamista kunnallisveroista.
 - Niillä rahoitetaan pitkälti kuntien lakisääteiset peruspalvelut kuten sosiaali- ja terveystaloudet, peruskoulutus ja perusinfrastruktuuri.
 - Maahanmuuttajat käyttävät näitä peruspalveluita vähintään yhtä paljon kuin kantaväestö (katso Virenin (2020) tutkimus jäljempänä), mutta maksavat yleensä vain hyvin vähän niistä: kunnallisverojen mediaani Espoossa 27 prosenttia, koko Suomessa vain 40 prosenttia kantaväestöstä. **Tästä on seurauksena rahoitusvaje kunnille.**
 - Tämä rahoitusvaje on paikattava kunnissa:
 - * Kunnallisveroasteita nostamalla.
 - * Ottamalla lisää velkaa.
 - * Leikkaamalla palveluita kaikilta.
- Maahanmuuttajien erityispalveluista luopuminen ei ratkaise tilannetta; maahanmuuttajat käyttävät silti kunnan peruspalveluita, joita he yleensä rahoittavat kantaväestöä paljon pienemmällä summalla.

5 Tilastokeskuksen maahanmuuttajia ja suomalaista kantaväestöä koskevat rekisteriaineistot

Tässä luvussa esitetään, että mistä Tilastokeskuksen ylläpitämistä aineistokokonaisuuksista tässä raportissa sekä tämän raportin yhteydessä julkaistussa interaktiivisessa kuntakartassa esitetyt kuntakohtaiset tilastotulokset ovat peräisin. Tutkimusaineiston muodostaminen esitetään aluksi lyhyesti. Tämän lyhyen esityksen jälkeen aineistonmuodostus esitetään kattavammin.

5.1 Tutkimusaineiston muodostaminen esitettynä lyhyesti

Tutkimusaineisto muodostetaan seuraavasti:

- Tutkimusaineisto muodostuu Tilastokeskuksen kolmesta aineistokokonaisuudesta:
 - *FOLK perustieto* -tutkimusaineisto.
 - *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto.
 - Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden sekä heidän vanhempiensa syntymävaltioista.
- Henkilötasoiset tiedot yhdistetään näistä aineistoista yhdeksi kokonaisuudeksi Tilastokeskuksen henkilötunnuksen avulla. Tilastokeskuksen henkilötunnus toimii siten tilastoavaimena.
- Tilastotulokset rajataan koskemaan kaikkein uusinta (tilasto)vuotta, jolta kaikki tilastotulokset saatavilla. Tämä vuosi on vuosi 2018.
- Tilastotulokset koskevat kaikkia niitä henkilöitä, joilla on ollut kotikunta Suomessa vuonna 2018 – eli käytännössä koko Suomen väestöä vuonna 2018.
 - Kaikki tilastotiedot rajataan koskemaan vain yli 14-vuotiaita. Muut käytetyt tilastotietokohtaiset ikärajaukset sekä niiden perustelut esitetään luvussa 7.
 - Tilastotuloksista puuttuvat ne henkilöt, joilla ei ollut kotikuntaa Suomessa vuonna 2018. Eri-tyisesti tähän luokkaan kuuluvat turvapaikanhakijat, joilla ei ole vielä oleskelulupaa Suomeen. Siten esimerkiksi näiden turvapaikanhakijoiden saamat sosiaaliuudet puuttuvat tilastotuloksista.

5.2 Tutkimusaineiston muodostaminen Tilastokeskuksen aineistokokonaisuuksista

Tässä raportissa sekä tämän raportin yhteydessä julkaistussa interaktiivisessa kuntakartassa esitetyt kuntakohtaiset tilastotulokset ovat peräisin Tilastokeskuksen rekisteritietojen kolmesta aineistokokonaisuudesta. Nämä kolme Tilastokeskuksen rekisteriaineistokokonaisuutta ovat nimeltään:

- *FOLK perustieto* -tutkimusaineisto.

- *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto.
- Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden sekä heidän vanhempiansa syntymävaltioista.

Nämä kolme aineistokokonaisuutta sisältävät vuosittaisia tilastotietoja jokaisesta Suomen koko väestön henkilöstä. Tiedot ovat olemassa sekä kantaväestöä että maahanmuuttajia koskien niiltä vuosilta, jolloin näillä henkilöillä on ollut kotikunta Suomessa.

Tässä raportissa sekä tämän raportin yhteydessä julkaistussa interaktiivisessa kuntakartassa tilastotiedot esitetään vuotta 2018 koskien.

5.3 Tietojen yhdistäminen aineistojen välillä Tilastokeskuksen henkilönumeron avulla

Kuntakohtaiset tilastotiedot ovat tässä raportissa peräisin Tilastokeskuksen kolmesta yllä mainitusta aineistokokonaisuudesta, joita käsitellään tarkemmin seuraavissa luvuissa. Vuosittaiset henkilötasoiset tiedot näistä kolmesta aineistokokonaisuudesta yhdistettiin toisiinsa käyttämällä *Tilastokeskuksen henkilönumeroa* tilastoavaimena.

Tilastokeskuksen henkilönumero on kuin tavallinen henkilötunnus siinä mielessä, että se yksilöi jokaisen henkilön erikseen. Eli jokaisella henkilöllä on oma Tilastokeskuksen henkilötunnus Tilastokeskuksen rekisteriaineistoissa. Toisin kuin tavallinen henkilötunnus, Tilastokeskuksen henkilönumero ei kuitenkaan paljasta millään tavalla henkilön identiteettiä, eli Tilastokeskuksen henkilötunnuksen perusteella ei voi itsessään päätellä millään tavalla, mitä henkilöä tunnus koskee.

Tunnuksen avulla saadaan kuitenkin henkilöä koskevat vuosittaiset tiedot yhdistettyä eri aineistokokonaisuuksista – esimerkiksi henkilön kotikunta FOLK perustieto -tutkimusaineistosta henkilön maksamiin kunnallisveroihin FOLK tulotieto -tutkimusaineistosta. Tilastokeskuksen henkilötunnuksen avulla henkilöihin yhdistetään myös tieto heidän (ja heidän vanhempiansa) syntymävaltiostaan.

5.4 Tilastokeskuksen FOLK-tutkimusaineistot

Tilastokeskuksella on olemassa valmiita, tutkimuskäyttöön tarkoitettuja aineistokokonaisuuksia. Lista näistä valmiista tutkimusaineistoista sekä näiden aineistojen kuvaukset on esitetty Tilastokeskuksen sivuilla: <https://taika.stat.fi/>. Näihin tilastokeskuksen valmiisiin tutkimusaineistoihin lukeutuvat myös *FOLK perustieto* -tutkimusaineisto ja *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto, joista tämän raportin tilastotulokset ovat peräisin.

Tilastokeskuksen FOLK-tutkimusaineistot sisältävät vuosittaisia tilastotietoja koskien jokaista henkilöä, jolla on ollut kotikunta Suomessa tiettyä vuonna. Eli käytännössä nämä aineistot sisältävät vuosittaisia tilastotietoja Suomen koko väestön kaikkia henkilöitä koskien.

Alla on lueteltu lyhyesti ne tilastotiedot, joita tässä raportissa käytetään kyseisistä FOLK-tutkimusaineistoista. Katso tarkemmat kuvaukset näistä tiedoista FOLK-tutkimusaineistojen aineistokuvauksista Tilastokeskuk-

sen sivuilla: <https://taika.stat.fi/>. Luvussa 7 esitellään vielä tarkemmin kuntatalouteen liittyvät tilastotiedot.

5.4.1 FOLK perustieto -tutkimusaineiston tiedot

FOLK perustieto -tutkimusaineisto sisältää seuraavat tiedot, joita käytetään tämän raportin tutkimusaineistossa ja esitetyissä tuloksissa:

- **Suojattu TK:n henkilönnumero.** Käytetään tilastoavaimena eri aineistojen yhdistämisessä henkilöittäin.
- **Vuosi.** Rajataan tutkimusaineisto koskemaan vuotta 2018.
- **Ikä.** Käytetään ikärajausissa.
- **Asuinkunta.** Käytetään määrittämään henkilöiden asuinkunta vuonna 2018 ja siten kuntakohtaisten tulosten muodostamisessa.
- **Korkeimman tutkinnon koulutusaste.** Käytetään sen määrittämisessä, onko henkilöllä 2. asteen tutkintoa.
- **Pääasiallinen toiminta (TVM).** Käytetään sen määrittämisessä, onko henkilö ollut työllinen.

5.4.2 FOLK tulotieto -tutkimusaineiston tiedot

FOLK tulotieto -tutkimusaineisto sisältää seuraavat tiedot, joita käytetään tämän raportin tutkimusaineistossa ja esitetyissä tuloksissa:

- **Suojattu TK:n henkilönnumero.** Käytetään tilastoavaimena eri aineistojen yhdistämisessä henkilöittäin.
- **Vuosi.** Rajataan tutkimusaineisto koskemaan vuotta 2018.
- **Palkkatulot.** Käytetään palkka- ja yrittäjätulojen summan laskemiseen.
- **Yrittäjätulot.** Käytetään palkka- ja yrittäjätulojen summan laskemiseen.
- **Työttömyysturvaetuudet.** Tietoa käytetään sellaisenaan työttömyysturvaetuuksia koskevissa tuloksissa.
- **Asumistuet.** Tietoa käytetään sellaisenaan asumistukia koskevissa tuloksissa.
- **Toimeentulotuet.** Tietoa käytetään sellaisenaan toimeentulotukia koskevissa tuloksissa.
- **Kunnallisvero.** Tietoa käytetään sellaisenaan maksettuja kunnallisveroja koskevissa tuloksissa.

5.5 Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden sekä heidän vanhempiensa syntymävaltioista

5.5.1 Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden syntymävaltioista

Tilastokeskuksella on tieto henkilöiden syntymävaltiosta, joka on peräisin väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä (ks. tarkemmin Tilastokeskuksen sivuilta: <https://www.stat.fi/meta/kas/syntymamaa.html>).

Tilastokeskus julkaisee julkisesti saatavilla olevia tilastoja eri maissa syntyneiden henkilöiden vuosittaisista lukumääristä Suomessa ⁷.

Nämä tilastotiedot eri maissa syntyneiden henkilöiden lukumääristä perustuvat Tilastokeskuksen hallussa oleviin rekisteritietoihin henkilöiden syntymävaltioista. Nämä samat rekisteritiedot henkilöiden syntymävaltioista ovat olleet tutkimuskäytössä tätä raporttia varten (sekä muissa Suomen Perustan maahanmuuttotutkimuksissa). Syntymävaltiotietoja käytetään maahanmuuttajaryhmien määrittämisessä (ks. tarkemmin luku 6 maahanmuuttajaryhmien määrittämisestä).

5.5.2 Tilastokeskuksen tiedot henkilöiden taustamaasta: toisen sukupolven maahanmuuttajien tausta

Tilastokeskus käyttää käsitteitä *syntyperä* ja *taustamaa*. Henkilön syntyperä ja taustamaa on määritetty karkeasti ottaen henkilön vanhempien syntymävaltion mukaan (ks. tarkka määritelmä Tilastokeskuksen sivuilla: https://www.stat.fi/meta/kas/syntypera_ja_ta.html).

Näin ollen Tilastokeskuksen rekisteritietokannoista löytyy henkilöille heidän – vanhempiensa syntymävaltion perusteella määritetystä – syntyperästään ja taustamaastaan. Näihin tietoihin pohjautuen Tilastokeskus julkaisee julkisesti saatavilla olevia tilastoja eri syntyperän ja taustamaan omaavien henkilöiden vuosittaisista lukumääristä Suomessa ⁸.

Toisen sukupolven maahanmuuttajien taustamaa tässä raportissa. Tässä raportissa maahanmuuttajien taustamaan määritelmä on lähes identtinen Tilastokeskuksen taustamaan määritelmän kanssa. Käytännössä ainoa ero on, että Tilastokeskuksen käyttämässä määritelmässä ulkomailla syntyneen henkilön, jonka vanhemmat ovat syntyperältään suomalaisia, oma taustamaa ja syntyperä on Suomi. Tässä raportissa tällainen ulkomailla syntynyt henkilö lasketaan maahanmuuttajaksi.

Tässä raportissa toisen sukupolven maahanmuuttaja on Suomessa syntynyt henkilö, jonka kaikki tunnetut vanhemmat ovat ulkomailla syntyneitä. Tieto henkilön vanhempien syntymävaltioista on peräisin Tilastokeskuksen rekisteritiedoista koskien henkilön vanhempien syntymävaltioita (ks. edellä). Aivan kuten Tilastokeskuksen määritelmässä henkilön taustamaasta, tässä raportissa toisen sukupolven maahanmuuttajan taustamaa määrittyy ensisijaisesti henkilön äidin syntymävaltion mukaan. Mikäli äidin syntymävaltiosta ei ole tietoa, toisen sukupolven maahanmuuttajan taustamaa määrittyy isän syntymävaltion

⁷Tilastokeskuksen väestörakennetaulukot: 11rp – Syntymävaltio iän ja sukupuolen mukaan maakunnittain, 1990-2019: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rp.px/

⁸Tilastokeskuksen väestörakennetaulukot: 11rs – Syntyperä ja taustamaa kielen, iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan, 1990-2019: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/statfin_vaerak_pxt_11rs.px/

mukaan.

5.6 Tilastotiedot koskevat vuotta 2018

Tässä raportissa sekä tämän raportin yhteydessä julkaistussa interaktiivisessa kuntakartassa esitetyt kuntakohtaiset tilastotulokset on rajattu koskemaan vuotta 2018. Syyt tähän rajaukseen ovat seuraavat:

- Vuosi 2018 on tuorein/uusin vuosi Tilastokeskuksen rekistereissä, jolle kaikki raportissa esitetyt tilastotiedot löytyivät. (Rekisteriaineistot päivittyvät parin vuoden viiveellä).
- Julkaistavia tietoja on todella paljon pelkästään vuotta 2018 koskien. Raportin yhteydessä julkaistavassa interaktiivisessa kuntakartassa julkaistaan jokaista Suomen kuntaa koskien noin 20 eri tilastotietoa 6 eri maahanmuuttajaryhmää ja kantaväestöä koskien. Siten yksittäisiä julkaistavia tilastotietoja pelkästään vuotta 2018 koskien on kymmeniä tuhansia.
- Lisäksi erityisesti maahanmuuttajamäärältään pienten kuntien osalta ei olisi mahdollista julkaista vuosittaisia tietoja yksityisyydensuojaan liittyvien rajoitusten vuoksi. Tässä on taustalla se syy, että tällaisissa kunnissa maahanmuuttajamäärät saattavat vaihdella vuosittain vain muutamalla henkilöllä (maahanmuuttajaryhmittäin) ja tällaiset pienet muutokset lukumäärissä voisivat ainakin teoriassa asettaa yksityisyydensuojan vaaraan.

Todetaan yhteenvedona, että kuntakohtaisten tietojen julkaiseminen asettaa sellaiset rajoitukset julkaistaville tilastotiedoille, että ne julkaistaan vain tuoreinta/uusinta tilastovuotta eli vuotta 2018 koskien.

Suomen Perusta on kuitenkin julkaissut useita muita maahanmuuttotutkimuksia, joissa maahanmuuton julkisen talouden vaikutuksia käsitellään muun muassa kalenterivuoden ja maassaoloajan mukaan tarkasteltuna. Yksi tällainen tutkimus käsittelee esimerkiksi maahanmuuttajien saamia toimeentulotukia. Nämä maahanmuuttotutkimukset sekä yhteenvedot niiden keskeisimmistä tuloksista löytyvät Suomen Perustan nettisivuilta osoitteesta: <https://www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/>.

5.7 Tutkimusaineiston henkilöt

Tämän raportin kuntakohtaiset tilastotulokset koskevat kaikkia niitä henkilöitä, joilla on ollut kotikunta Suomessa vuonna 2018 – eli käytännössä koko Suomen väestöä vuonna 2018.

Tilastotuloksista kuitenkin puuttuvat sellaiset Suomessa olleet henkilöt, joilla ei ollut kotikuntaa Suomessa vuonna 2018. Erityisesti tähän luokkaan kuuluvat turvapaikanhakijat, joilla ei ole vielä oleskelulupaa Suomeen. Siten esimerkiksi näiden turvapaikanhakijoiden saamat sosiaalietuudet puuttuvat tilastotuloksista. Suomesta oleskeluluvan ja kotikunnan saaneet turvapaikanhakijat sisältyvät kuitenkin aineistoon, joten heitä koskevat tilastotiedot sisältyvät tuloksiin.

6 Maahanmuuttajaryhmien määrittäminen

Kuntakohtaiset tilastotulokset esitetään tässä raportissa ja tämän raportin yhteydessä julkaistussa interaktiivisessa kuntakartassa eritellysti muutamalle eri maahanmuuttajaryhmälle, kaikille maahanmuuttajataustaisille yhteensä sekä erikseen suomalaiselle kantaväestölle.

Maahanmuuttajataustainen on tässä raportissa henkilö, joka on joko syntynyt ulkomailla tai Suomessa syntynyt henkilö, jonka kaikki tunnetut vanhemmat ovat ulkomailla syntyneitä. Jälkimmäisessä tapauksessa on kyse niin kutsutusta toisen sukupolven maahanmuuttajasta. Maahanmuuttajataustaisuuden määritelmä on siten lähes identtinen Tilastokeskuksen käyttämän syntyperältään ulkomaalaistaustaisen määritelmän kanssa (ks. tarkemmin edellä luku 5.5.2).

Henkilön taustamaa. Henkilön taustamaa määrittyy ensisijaisesti henkilön syntymävaltion mukaan. Mikäli henkilö on kuitenkin Suomessa syntynyt toisen sukupolven maahanmuuttaja, niin hänen taustamaansa määrittyy ensisijaisesti hänen äitinsä syntymävaltion mukaan. Sellaisen henkilön, joka on syntynyt Suomessa ja jonka ainakin yksi tunnettu vanhempi on Suomessa syntynyt, taustamaa on Suomi. (ks. edelleen tarkemmin edellä luku 5.5).

Suomen väestön jakaminen maahanmuuttajaryhmiin ja suomalaiseen kantaväestöön perustuu tietoihin henkilöiden taustamaasta.

6.1 Maahanmuuttajaryhmät ja suomalainen kantaväestö taustamaan mukaan

Suomen väestön henkilöiden jakaminen maahanmuuttajaryhmiin ja suomalaiseen kantaväestöön perustuu tietoon Suomen väestön henkilöiden taustamaasta (ks. edelliset luvut). Maahanmuuttajaryhmät muodostetaan niin, että tietyt taustamaat kuuluvat aina yhteen maahanmuuttajaryhmään *tausta-alueen* mukaan. Nämä maahanmuuttajaryhmät ja suomalainen kantaväestö ovat seuraavat:

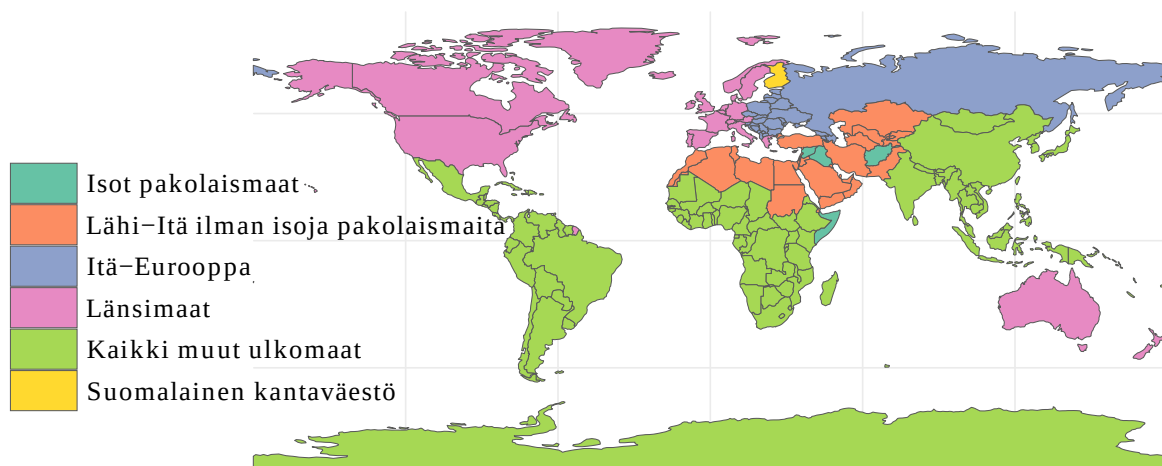
- **Isot pakolaismaat.** Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne henkilöt, joiden taustamaa on joko Irak, Somalia, Afganistan tai Syyria.
- **Lähi-itä ilman isoja pakolaismaita.** Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne henkilöt, joiden taustamaa sijaitsee joko Lähi-Idässä, Pohjois-Afrikassa tai Keski-Aasiassa – lukuun ottamatta neljää isoja pakolaismaata.
- **Itä-Eurooppa.** Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne henkilöt, joiden taustamaa sijaitsee joko Itä-Euroopassa tai Kaukasiassa.
- **Länsimaat.** Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne henkilöt, joiden taustamaa on jokin länsimaista.
- **Kaikki muut ulkomaat.** Tähän ryhmään kuuluvat kaikki ne henkilöt, joiden taustamaa ei kuulu mihinkään yllä esitetystä ryhmistä eikä taustamaa ole myöskään Suomi. Tämän ryhmän henkilöiden taustamaa sijaitsee siten seuraavilla alueilla:
 - Latinalainen Amerikka

- Saharan eteläpuolinen Afrikka
- Etelä-Aasia
- Itä-Aasia
- Kaakkois-Aasia
- Oseania ja muut.

- **Suomalainen kantaväestö.** Tähän ryhmään kuuluvat ne henkilöt, joiden taustamaa on Suomi.

Tässä raportissa esitetään kuntakohtaiset tilastotulokset eritellysti näin määritettyjen maahanmuuttajaryhmien mukaan ja suomalaiselle kantaväestölle. Lisäksi tulokset esitetään vielä kaikille ulkomaalais-taustaisille yhteensä eli kaikille niille yhteensä, jotka eivät kuulu suomalaiseen kantaväestöön.

Maahanmuuttajaryhmät taustamaan mukaan kartalla. Alla kuvan 1 maailmankartassa on esitetty maahanmuuttajaryhmien muodostaminen taustamaan mukaisiin ryhmiin.

Kuva 1: *Maahanmuuttajaryhmät taustamaa mukaan ryhmiteltynä.*

Maahanmuuttajaryhmien jakaminen tällaisiin maantieteellisiin alueisiin taustamaan mukaan muistuttaa hyvin pitkälti jakoa, jota on käytetty Suomen Perustan aiemmissa tutkimuksissa (www.suomenperusta.fi/teema/muuttoliike/). Tämän raportin jako poikkeaa kuitenkin aiemmin käytetyistä aluejaoista siinä, että:

- Isot pakolaismaat (Irak, Somalia, Afganistan tai Syyria) on eriytetty omaksi ryhmäkseen muista Lähi-Idän maista.
- Latalainen Amerikka, Saharan eteläpuolinen Afrikka sekä useat Aasian alueen maat on yhdistetty yhdeksi maahanmuuttajaryhmäksi. Syy tähän yhdistämiseen on, että eritellysti tarkasteltuna

näihin alueryhmiin kuuluisi niin vähän henkilöitä monen Suomen kunnan osalta, että niitä koskevat tilastotulokset jäisivät julkaisematta yksityisyydensuojan vaatimusten vuoksi.

Kuntakohtaiset tulokset tulevaisuudessa maahanmuuton syyn mukaan. Kuntakohtaiset tilastotulokset olisi mielenkiintoista esittää siten, että maahanmuuttajat olisi jaettu ryhmiin maahanmuuton syyn mukaan. Tietoa maahanmuuton syystä ei kuitenkaan saatu (ajoissa) tätä kuntaraporttia varten, joten ainakin toistaiseksi tulokset jäävät esittämättä maahanmuuton syyn mukaan.

Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät ryhmittäin koko Suomessa vuonna 2018.

Alla taulukoissa 6 ja 7 esitetään yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät ryhmittäin koko Suomessa vuonna 2018. Taulukossa 6 lukumäärät esitetään kaikille maahanmuuttajataustaisille yhteensä sekä jokaiselle maahanmuuttajaryhmälle erikseen.

Taulukossa 7 esitetään puolestaan henkilölukumäärät kaikille maahanmuuttajataustaisille yhteensä, suomalaiselle kantaväestölle sekä koko Suomen väestölle yhteensä. Koko Suomen väestö koostuu kaikista maahanmuuttajataustaisista yhteensä sekä suomalaisesta kantaväestöstä.

Liitteen D.1 taulukoissa 18 ja 19 varmistetaan, että nämä henkilölukumäärät vastaavat likimain Tilastokeskuksen väestörakennetilaston lukuja. Pienet erot johtuvat lähinnä toista sukupolvea (henkilön taustamaata) koskevien määritelmien eroista.

Taulukko 6: *Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadussa aineistossa ja Tilastokeskuksen lähes vastaavissa väestörakennetilastoissa vuonna 2018. Lähde: SVT: Väestörakenne.*

Kaikki ulkomaat	Isot pakolaismaat	Lähi-Itä pl. isot pakolaismaat	Itä-Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
361 402	39 860	27 915	145 457	64 406	83 764

Taulukko 7: *Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadussa aineistossa ja Tilastokeskuksen lähes vastaavissa väestörakennetilastoissa vuonna 2018. Lähde: SVT: Väestörakenne.*

Kaikki ulkomaat	Suomalainen kantaväestö	Koko Suomen väestö
361 402	4 274 187	4 635 589

7 Kuntakohtaiset tiedot: kuntatalouden mittareiden esittely

Tämän raportin luvussa 8 esitetään joitakin kuntatalouden mittareita eri maahanmuuttajaryhmiä ja kanta-väestöä koskien. Kaikki kuntatalouden mittarit esitetään tämän raportin yhteydessä julkaistavassa interak-tiivisessa kuntakartassa. Kuntataloutta koskevat mittarit esitetään jokaiselle Suomen kunnalle erikseen sekä koko Suomea koskien yhteensä. Poikkeuksen tästä muodostavat kunnat, joissa on niin vähän maa-hanmuuttajia, että yksityisyydensuojan vuoksi kuntatalouden mittaria/mittareita ei voida julkaista kunnan osalta.

Tässä luvussa käsitellään tarkemmin, että millaisia julkaistavat kuntatalouden mittarit ovat. Näiden kun-tatalouden mittareiden suorat lähteet ovat Tilastokeskuksen kolmessa rekisteriaineistokokonaisuudessa. Nämä Tilastokeskuksen aineistokokonaisuudet esiteltiin edellä luvussa 5.4. Tässä luvussa kerrataan jo-kaisen tiedon osalta, että mistä Tilastokeskuksen rekisteriaineistosta julkaistava tieto on peräisin. Tämän lisäksi jokaisen tiedon kohdalla esitetään, että mitä ikäryhmää julkaistava tieto koskee – ja miksi kysei-seen rajaukseen ikäryhmän osalta on päädytty. Lisäksi joidenkin näiden kuntataloutta koskevien kohdalla esitetään tarkemmin, että mikä merkitys tiedolla on kuntatalouden kannalta.

Julkaistavat tulokset koskien kuntatalouden mittareita eli kuntatalouteen liittyviä tilastotietoja voidaan jaotella seuraavasti:

- Menopuoli: sosiaalietuudet
 - Toimeentulotuet
 - Työttömyysturvaetuudet
 - Asumistuet
- Rahoitusvaje kuntataloudelle tulopuolella: maksetut kunnallisverot (verrattuna kantaväestöön)
- Sosioekonomiset mittarit eli "pärjäämistä"koskevat tiedot:
 - Työllisyysaste
 - Palkka- ja yrittäjätulot
 - Koulutus: 2. asteen koulutus
- Ikävakioidut tiedot

Tämä jaottelu on sinänsä keinotekoinen, sillä sosiaalietuuksien saaminen ja maksettujen kunnallisverojen määrä ovat myös sosioekonomisia mittareita, eli ne kertovat myös pärjäämisestä. Tietojen jaottelu perus-tuu siihen, että osa tiedoista koskee suoraan kunnan (ja koko julkisen talouden) menopuolta, maksetut kunnallisverot puolestaan tulopuolta ja loput, sosioekonomiset tiedot kertovat epäsuoremmin vaikutuk-sista kuntien talouteen.

Kuten jäljempänä selvitetään kuntien talouden kannalta erityisen ongelmallista on monien maahanmuut-tajaryhmien maksamien kunnallisverojen pieni määrä. Kunnallisveroilla rahoitetaan suuri osa kuntien järjestämistä peruspalveluista.

7.1 Sosiaalielätyudet

Saadut sosiaalielätyudet ovat suoraan kuntien talouteen liittyviä mittareita erityisesti toimeentulotukien ja työttömyysturvaetuksien osalta, sillä kunnat maksavat osan toimeentulotuista ja työttömyysturvaetuksista. Muiden sosiaalielätyuksien osalta sinällään kunnat eivät rahoita ainakaan suoraan suurinta osaa Kelan maksamista etuuksista, sillä Kelan rahoituksesta 6 prosenttia tulee kunnilta, kun esimerkiksi valtion osuus on 75 prosenttia ⁹.

Muita kuntien suoraan rahoittamia sosiaalielätyuksia – toimeentulotukien ja työttömyysturvaetuksien lisäksi – ovat kotihoidon tuen kuntalisät ¹⁰. Katso tarkemmin kuntien ja Kelan välisestä sosiaalielätyuksien rahoittamisesta: <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kunnat>.

Sosiaalielätyuksien osalta on huomioitava, että maksetut sosiaalielätyudet – ja kuntien osuus niistä – eivät kuitenkaan suoraan kerro kaikista menoista, jotka kunnille lankeavat näihin etuuksien liittyen. Esimerkiksi pelkät tiedot työttömyysturvaetuksien määrästä eivät kerro, kuinka paljon kunta on rahoittanut etuuksien lisäksi työttömyyden hoitoon liittyviä palveluita kuten esimerkiksi työllistämispalveluita. Espoon kaupunginjohtajan mukaan nämä palvelut ovat kalliita, ja vieraskieliset ovat ylliedustettuja niissä (ks. tarkemmin luku 9.2).

Maahanmuuttajaryhmittäiset luvut työttömyysturvaetuksista kertovat varsin suorasti, kuinka paljon eri maahanmuuttajaryhmät ovat edustettuina näissä kalliiksi käyvissä työttömyyden hoitoon liittyvissä palveluissa. Näitä työttömyyden hoitoon liittyviä palveluita on siirtymässä yhä enemmän kuntien vastuulle *työllisyyden edistämisen kuntakokeilun*¹¹ myötä.

1. Rekisterilähde: kertauksena edellisestä luvusta (Folk tulo vai perus -aineisto)
2. Mitä ikäluokkaryhmää koskee:
 - Tukea saaneiden osuudet: 18–64-v.
 - Toimeentulotukien kokonaissummat, osuus kunnassa asuville maksetuista tuista: kaikki yli 14-vuotiaat.
3. Tietojen merkitykset kuntataloudelle: Menopuoli: Sosiaalielätyudet. Kuvaa myös “pärjäämistä”.

7.1.1 Toimeentulotuet

Rekisterilähde. Toimeentulotukitietojen lähde on Tilastokeskuksen *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta). Toimeentulotukia koskevan muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Toimeentulotuet* ja se sisältää vuosittaiset tiedot jokaisesta Suomeen väestöön kuuluneesta henkilöstä sen suhteen, kuinka paljon tämä henkilö on saanut vuoden aikana yhteensä perustoimeentulotukea

⁹<https://www.kela.fi/rahoitus>

¹⁰<https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kunnat-kuntalisa>

¹¹HE 87/2020 vp, HE 114/2020 vp

ja harkinnanvaraisia toimeentulotukia (täydentävä ja ehkäisevä toimeentulotuki) (euroina mitattuna). Tilastokeskus kerää yleisesti ottaen muilta (tilasto)viranomaisilta rekisteritietoja, ja tässäkin tapauksessa toimeentulotukitietojen alkuperäinen lähde on ilmeisesti THL:ssä ¹².

Ikärajaukset tuloksissa. Toimeentulotukea saaneiden osalta tulokset rajataan koskemaan 18–64-vuotiaita. Näin tulokset ovat vertailukelpoisia ikäluokkarajauksen osalta THL:n julkisten tilastotietojen ¹³ kanssa, sillä THL julkaisee tietoja toimeentulotukea saaneiden osuuksista juuri 18–64-vuotiaita koskien (eritellysti 18–24-vuotiaille ja 25–64-vuotiaille). Tulokset saajien osuuksien on rajattu näin ollen myös karkeasti työikäisiin. Toimeentulotukea saaneiden osuudet esitetään myös “ikävakioidusti”, jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Toimeentulotukien kokonaissummia käsittelevät tulokset esitetään kaikkia yli 14-vuotiaita koskien. Näin kokonaissummia koskeviin tuloksiin sisältyvät kaikki maksetut toimeentulotuet (myös yli 64-vuotiaille maksetut).

Kuntien osuus toimeentulotukien rahoituksesta. Kunnat rahoittavat suoraan noin puolet maksetuista toimeentulotuista: ¹⁴

- “Perustoimeentulotuen rahoitukseen osallistuvat kunnat ja valtio yhtä suurin osuuksin.”
- “Täydentävän toimeentulotuen ja ehkäisevän toimeentulotuen valtionosuudet määräytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuusjärjestelmän mukaisesti.”

Koska noin 90 prosenttia maksetuista toimeentulotuista koskee perustoimeentulotukea, kuntien osuudeksi maksetuista toimeentulotuista tulee noin puolet (riippumatta harkinnanvaraisten tukien maksuosuuksista).

Huomio puuttuvista toimeentulotukitiedoista. Kaikki esitettävät tilastotiedot koskevat vain henkilöitä, joilla oli kotikunta Suomessa vuonna 2018 (5.4). Siten esimerkiksi esitettävistä toimeentulotukia koskevista tuloksista *puuttuvat* niiden henkilöiden saamat toimeentulotuet, joilla ei ollut kotikuntaa Suomessa vuonna 2018.

7.1.2 Työttömyysturvaetuedet

Rekisterilähde. Työttömyysturvaetuksien lähde on Tilastokeskuksen *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta). Työttömyysturvaetuksia koskevan muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Työttömyysturvaetuedet* ja se sisältää vuosittaiset tiedot jokaisesta Suomeen väestöön kuuluneesta henkilöstä sen suhteen, kuinka paljon tämä henkilö on saanut vuoden aikana yhteensä työttömyysturvaetuksia (euroina mitattuna). Tähän Tilastokeskuksen rekisteriaineistoon on laskettu yhteen eri työttömyysturvaetuksien summa (sisältäen muun muassa maksetut työmarkkinatuet).

¹²Tilastokeskus osaa varmasti tarvittaessa selvittää tarkemmin, kuinka he ovat koonneet esimerkiksi tiedot maksetuista toimeentulotuista muilta viranomaisilta

¹³sotkanet.fi

¹⁴<https://www.kuntaliitto.fi/sosiaali-ja-terveysasiat/sosiaalihuolto/toimeentulotuki>

Ikärajaukset tuloksissa. Työttömyysturvaetuuksien saaneiden osalta tulokset rajataan koskemaan 18–64-vuotiaita. Näin tulokset saajien osuuskien osalta on rajattu työikäisiin ¹⁵. Työttömyysturvaetuuksia saaneiden osuudet esitetään myös “ikävakiodusti”, jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Työttömyysturvaetuuksien kokonaissummia käsittelevät tulokset esitetään kaikkia yli 14-vuotiaita koskien. Näin kokonaissummia koskeviin tuloksiin sisältyvät kaikki maksetut työttömyysturvaetudet (myös yli 64-vuotiaille maksetut).

Kuntien osuus työttömyysturvaetuuksien rahoituksesta. Kunnat rahoittavat suoraan osan työttömyyden perusteella maksetuista *työmarkkinatuista*. Rahoituksen osuus riippuu työttömyyden kestosta: “Kunta maksaa työmarkkinatuista sitä suuremman osan, mitä kauemmin henkilö on ollut työttömänä.” (Katso tarkemmin kunnan maksuosuuden määräytyminen Kelan sivuilta: <https://www.kela.fi/yhteistyokumppanit-kunnat-työmarkkinatuen-laskutus>).

Lisäksi on syytä huomata, että maahanmuuttajaryhmittäiset luvut työttömyysturvaetuuksista kertovat varsin suorasti, kuinka paljon eri maahanmuuttajaryhmät ovat edustettuina työttömyyden hoitoon liittyvissä palveluissa. Näitä työttömyyden hoitoon liittyviä palveluita on siirtymässä yhä enemmän kuntien vastuulle *työllisyyden edistämisen kuntakokeilun*¹⁶ myötä.

7.1.3 Asumistuet

Rekisterilähde. Asumistukien lähde on Tilastokeskuksen *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta). Asumistukia koskevan muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Asumistuet* ja se sisältää vuosittaiset tiedot jokaisesta Suomeen väestöön kuuluneesta henkilöstä sen suhteen, kuinka paljon tämä henkilö on saanut vuoden aikana yhteensä työttömyysturvaetuuksia (euroina mitattuna). Tähän Tilastokeskuksen rekisteriaineistoon on laskettu yhteen eri asumistukien muotojen summa (sisältäen yleisen asumistuen, eläkeläisen asumistuen, opiskelijan asumislisän ja lesken asumistuen).

Ikärajaukset tuloksissa. Asumistukea saaneiden osalta tulokset rajataan koskemaan 18–64-vuotiaita. Näin tulokset saajien osuuskien osalta on rajattu työikäisiin. Asumistukea saaneiden osuudet esitetään myös “ikävakiodusti”, jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Asumistukien kokonaissummia käsittelevät tulokset esitetään kaikkia yli 14-vuotiaita koskien. Näin kokonaissummia koskeviin tuloksiin sisältyvät kaikki maksetut asumistuet (myös yli 64-vuotiaille maksetut). Erityisesti asumistukien osalta tuet koskevat myös yli 64-vuotiaita, sillä vuonna 2018 eläkkeensaajien asumistuet muodostivat noin 29 prosenttia kaikista koko Suomen väestölle maksetuista asumistuista (Kela, s. 2).

Kuntien osuus asumistukien rahoituksesta. Kunnat eivät rahoita suoraan asumistukea, joten asumistukea voisi pitää kunnan talouden kannalta lähinnä sosioekonomisena mittarina.

¹⁵Esimerkiksi Tilastokeskus laskee työssäkäyntitilastossa työllisyysasteen juuri 18–64-vuotiaista: <https://www.stat.fi/meta/kas/tyollisyysaste.htm#tab2>.

¹⁶HE 87/2020 vp, HE 114/2020 vp)

7.2 Maksetut kunnallisverot ja rahoitusvaje kuntataloudelle

Rekisterilähde. Maksettujen kunnallisverojen lähde on Tilastokeskuksen *FOLK tulotieto* -tutkimusaineisto (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta). Maksettuja kunnallisveroja koskevan muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Kunnallisvero* ja se sisältää vuosittaiset tiedot jokaisesta Suomeen väestöön kuuluneesta henkilöstä sen suhteen, kuinka paljon tämä henkilö on maksanut vuoden aikana kunnallisveroja (euroina mitattuna). Tämä tieto kertoo suoraan sen *todellisen* kunnallisverojen summan, jonka henkilö on maksanut ansiotuloistaan (mahdollisten vähennysten jälkeen).

Ikärajaukset tuloksissa. Maksettujen kunnallisverojen *mediaaneja* koskevat tulokset esitetään 18–64-vuotiaita koskien. Näin tulokset mediaania koskien on rajattu työikäisiin, ja lukujen vertailu väestöjen välillä tapahtuu vertailemalla toisiinsa työikäistä väestöä koskevia lukuja. Tulokset koskien maksettujen kunnallisverojen mediaaneja koskien esitetään myös “ikävakioidusti”, jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Kunnallisverojen osalta julkaistaan myös kaikkia yli 14-vuotiaita koskevat maksettujen kunnallisverojen *kokonaissummat* ja *keskiarvot* maahanmuuttajaryhmittäin. Maksettujen kunnallisverojen keskiarvot (ja kokonaissummat) verrattuna kunnan kantaväestöön kertovat kunnallisverojen *rahoitusvajeen* suuruudesta kunnalle.

Tiedon merkitys kuntataloudelle: rahoitusvaje kuntataloudelle. Maksetuilla kunnallisveroilla on kaikista julkaistuista tiedoista suurin vaikutus kuntien taloudelle. Vaikutuksen suuruuden määrää se:

1. Kuinka suuri ero kunnan maahanmuuttajien maksamilla keskimääräisillä kunnallisveroilla on verrattuna kunnan kantaväestön keskiarvoon.
2. Kuinka paljon kunnassa on maahanmuuttajia.

Kutsun tätä maksettujen kunnallisverojen euromääräistä eroa kunnan maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä: *rahoitusvajeeksi kuntataloudelle*. Rahoitusvaje on miinusmerkkinen, mikäli maahanmuuttajien maksamien verojen keskiarvo (tai mediaani) jää kantaväestöä pienemmäksi kunnassa. Rahoitusvajeen kokonaissumma saadaan kertomalla keskimääräinen rahoitusvaje – eli keskimääräinen ero maksetuissa kunnallisveroissa verrattuna kantaväestöön – (yli 14-vuotiaiden) maahanmuuttajien lukumäärällä kunnassa.

Rahoitusvajeen kokonaissumman laskentakaava on:

(Maksettujen kunnallisverojen keskiarvo (maahanmuuttajaryhmä)

– Maksettujen kunnallisverojen keskiarvo (kantaväestö))

× Henkilölukumäärä (maahanmuuttajaryhmä).

Eli rahoitusvajeen kokonaissumma saadaan vähentämällä kantaväestön maksamien kunnallisverojen keskiarvosta tarkasteltavan maahanmuuttajaväestön maksamien kunnallisverojen keskiarvo ja kertomalla tämä erotus tarkasteltavan maahanmuuttajaryhmän henkilölukumäärällä.

Rahoitusvajeen kokonaissumma kertoo näin ollen, kuinka paljon vähemmän (jos summa on negatiivinen) tarkasteltava maahanmuuttajaryhmä maksoi yhteensä kunnallisveroja kuin henkilölukumäärältään samansuuruinen kantaväestö maksoi.

Rahoitusvajeen kokonaissumma voidaan laskea käyttäen eri ikäluokkarajauksia. Eli tarkasteltavan maahanmuuttajaväestön ja vertailuväestönä toimivan kantaväestön ikärajausta voidaan vaihdella. Tässä raportissa ja raportin yhteydessä julkaistulla nettisivulla rahoitusvajeen kokonaissumma lasketaan kaikille yli 14-vuotiaille yhteensä.

Kunnallisveroista aiheutuvan rahoitusvajeen kokonaissumma kaikissa Suomen kunnissa yhteensä eri ikärajauslaskettuna. Mikäli rahoitusvajeen kokonaissumma laskettaisiin esimerkiksi 18–64-vuotiaille, niin rahoitusvajeen kokonaissummasta muodostuisi ainakin koko Suomen osalta vielä suurempi kuin kaikille yli 14-vuotiaille yhteensä laskettuna.

Kun rahoitusvaje on -569 miljoonaa euroa kaikille yli 14-vuotiaille yhteenlaskettuna, niin 18–64-vuotiaille laskettuna rahoitusvaje olisi yhteensä koko Suomen osalta noin -612 miljoonaa euroa. Tämä ero johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että kantaväestön ja maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen keskiarvoissa on suurempi ero, jos vertailuun otetaan vain 18–64-vuotiaat, kuin jos vertailussa ovat kaikki yli 14-vuotiaat. Tässä puolestaan taustalla on se, että kantaväestössä on suhteellisesti enemmän yli 64-vuotiaita, jotka maksavat keskimäärin vähemmän kunnallisveroja kuin 18–64-vuotiaat.

Maahanmuuttajat tuovat kuntien talouteen määritellyn kaltaisen, negatiivisen ja euromääräisen, rahoitusvajeen suurimmassa osassa Suomen kuntia melkein kaikkien maahanmuuttajaryhmien osalta (ks. tulokset luvussa 8.5). Kunnallisverojen – ja niihin liittyvien alijäämien – suurta merkitystä kuntien taloudelle selvitetään tarkemmin luvussa 9.

Nimitystä "rahoitusvaje kunnallisveroista" käytetään tuloksissa kaikkien niiden tilastotulosten osalta, jotka kuvaavat eroja maksetuissa kunnallisveroissa tarkasteltavien maahanmuuttajaväestöjen ja kantaväestön välillä.

7.3 Sosioekonomiset mittarit eli " pärjäämistä " koskevat tiedot

7.3.1 Työllisyysaste

Rekisterilähde. Työttömyysturvaetuuksien lähde on Tilastokeskuksen *FOLKperustieto* -tutkimusaineiston (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta) tieto henkilön pääasiallisesta toiminnasta. Muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Pääasiallinen toiminta (TVM)*. Työllisyysaste on laskettu sinä osuutena väestöstä, jolla pääasiallinen toiminta oli työllinen (vuoden 2018 lopussa¹⁷).

Ikärajaukset tuloksissa. Työllisyysasteen osalta tulokset rajataan koskemaan 18–64-vuotiaita. Näin tulokset saajien osuukseen osalta on rajattu työikäisiin¹⁸. Työllisyysasteet esitetään myös "ikävakioidusti",

¹⁷Tilastokeskus käyttää samaa, vuoden lopun tietoa, työssäkäyntitilaston työllisiä koskevissa tiedoissa: https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__tyokay/?tablelist=true.

¹⁸Tilastokeskus määrittää samalla tavoin Tilastokeskuksen rekisteritietoihin perustuvassa työssäkäyntitilastossa työllisyysasteen juuri 18–64-vuotiaita koskien: <https://www.stat.fi/meta/kas/tyollisyysaste.htm#tab2>. (Kyselytutkimukseen perustuvassa

jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Tiedon merkitys kuntataloudelle. Työllisyysaste kertoo osaltaan (maahanmuuttaja)väestön pärjäämisestä. Se ei kuitenkaan ole kovin tarkka mittari kuntatalouden vaikutusten kannalta, sillä se ei suoraan kerro, kuinka paljon väestö rahoittaa kuntien peruspalveluita. Tämän vuoksi maksetut kunnallisverot – verrattuna kunnan kantaväestöön – on paljon tarkempi kuntatalouden vaikutusten mittari.

7.3.2 Palkka- ja yrittäjätulot

Rekisterilähde. Palkka- ja yrittäjätulojen lähde on Tilastokeskuksen *FOLK perustieto* -tutkimusaineisto (ks. luvussa 5.4 esittely aineistosta). Palkkatuloja koskevan muuttujan nimi tässä rekisteriaineistossa on *Palkkatulot* ja yrittäjätulojen puolestaan *Yrittäjätulot*. Palkkatulotieto muodostuu Tilastokeskuksen rekisterissä erilaisten palkkatulojen summasta, ja yrittäjätulot puolestaan erilaisten yrittäjätulojen summasta. Palkka- ja yrittäjätulot on muodostettu tätä raporttia varten laskemalla yhteen palkkatulot ja yrittäjätulot.

Ikärajaukset tuloksissa. Palkka- ja yrittäjätuloja koskevat tilastotiedot on koskettu rajaamaan 25–60-vuotiaita. Syy tähän on, että yleisesti koko väestössä alle 25-vuotiaiden palkka- ja yrittäjätulot ovat keskimäärin pieniä, joten alle 25-vuotiaiden mukaan ottaminen saisi näyttämään monen maahanmuuttajaväestön, joissa on suhteessa enemmän alle 25-vuotiaita kuin kantaväestöt, tulokset suhteessa heikommilta verrattuna kantaväestöön. Tätä samaa ikärajausta palkka- ja yrittäjätulojen osalta käyttää myös VATT:n Sarvimäki (2017, s. 8). Rajaaminen 25–60-vuotiaisiin ottaa vertailuun mukaan sen väestönosan, joka on ainakin kantaväestön osalta suurimmaksi osaksi työvoimaan kuuluvia.

Myös palkka- ja yrittäjätulot esitetään ”ikävakioidusti”, jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

Tiedon merkitys kuntataloudelle. Samoin kuin työllisyysaste, palkka- ja yrittäjätulot kertovat osaltaan (maahanmuuttaja)väestön pärjäämisestä. Vaikka palkka- ja yrittäjätulot kertovat pelkkää työllisyysastetta tarkemmin siitä, millaisia henkilön vaikutukset ovat kunnan taloudelle, sillä maksettavien kunnallisverojen määrä määräytyy ansiotulojen (ja erilaisten vähennysten) mukaan. Koska kunnallisvero on efektiivisesti progressiivinen, palkka- ja yrittäjätulojen määrä korostuu siinä, kuinka paljon henkilö rahoittaa kunnan peruspalveluita maksamiensa kunnallisverojen kautta ¹⁹.

Maahanmuuttajien (palkka- ja yrittäjä)tuloja on verrattu kantaväestöön muun muassa Kuntaliiton selvityksessä (2020) sekä jo edellä mainitussa Sarvimäen tutkimuksessa (2017). Sarvimäen tutkimuksessa eri maahanmuuttajaryhmien palkka- ja yrittäjätuloja verrataan kantaväestöön 15 maassaolovuoteen asti. Sarvimäen tulosten mukaan suurimpien pakolaismaiden palkka- ja yrittäjätulot jäävät murto-osaan kantaväestöstä, mutta myöskään edes OECD-maista tulleiden palkka- ja yrittäjätulot eivät saavuta kantaväestön tasoa. Tämä tilasto kertoo siitä, että maahanmuutto Suomeen on maahanmuuttajaryhmitasolla epäonnistunutta (s. 17).

työvoimatutkimuksessa työllisyysaste lasketaan puolestaan 15–64-vuotiaista.).

¹⁹Erialaisten vähennysten vuoksi pienistä tuloista ei makseta lainkaan kunnallisveroja vähennysten jälkeen, ja kunnallisveron osuus tulosta nousee ansioiden kasvaessa (<https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Tilastot/Kunnat/#bf6df4f2>).

7.3.3 Koulutus: 2. asteen koulutus

Rekisterilähde. Tutkintoastetiedon lähde on Tilastokeskuksen *FOLK perustieto* -tutkimusaineisto. Muuttujan nimi rekisteriaineistossa on *Korkeimman tutkinnon suoritusaste*. Vähintään 2. asteen koulutuksen suorittaneiden osuus on laskettu sinä osuutena väestöstä, jolla korkeimman tutkinnon suoritusaste on vähintään toinen aste.

Ikärajaus tuloksissa. Ikärajaus koulutusastetta koskevien tulosten osalta on 25–60-vuotiaat. Alaikärajana käytetään 25 ikävuotta, jolloin henkilöillä on näin ollen ollut "aikaa" suorittaa tutkinto. Vähintään toisen asteen tutkinnon suorittaneiden osuudet esitetään myös "ikävakioidusti", jolloin tuloksissa otetaan huomioon erot 18–64-vuotiaiden ikärakenteissa kantaväestön ja eri maahanmuuttajaryhmien välillä.

7.4 Ikävakioidut tiedot

Osa tilastotuloksista esitetään sekä sellaisenaan että "ikävakioidusti". Jälkimmäinen tarkoittaa, että tuloksissa otetaan huomioon erot väestöjen ikärakenteessa kantaväestön ja maahanmuuttajaryhmien välillä. Tulokset, joita koskien ei esitetä ikävakioituja tuloksia, ovat kaikkia yli 14-vuotiaita koskevat kokonaissummat. Syynä tähän on, että useassa maahanmuuttajaryhmässä kuntakohtaiset yli 64-vuotiaiden lukumäärät ovat niin pieniä, että ikävakiointi ei käytännössä onnistu. Ikävakiointi tehdään, jotta väestöt olisivat vertailukelpoisempia, sillä erityisesti väestön ikärakenne vaikuttaa työllisyysasteeseen, tuloihin ja tulonsiirtoihin (nettotulonsiirtojen osalta ks. esim. Salminen (2015))

Käytännössä ikävakiointi eli tässä tapauksessa uudelleenpainotus tehdään jokaisen kunnan kohdalla erikseen niin, että kunnan maahanmuuttajaväestöjen ikäluokkakohtaisten havaintojen suhteelliset lukumäärät vastaavat uudelleenpainotuksen jälkeen kunnan suomalaisen kantaväestön ikäluokkakohtaisia havaintojen suhteellisia lukumääriä. Vastaavanlainen painotus – jossa "vakiointi" on tehty myös sukupuolen suhteen – on tehty esimerkiksi VATT:n julkaisemassa Sarvimäen tutkimuksessa (2017, katso erityisesti s. 13).

8 Kuntakohtaiset tilastotiedot: tulokset karttoina ja taulukkoina

Tässä luvussa esitetään *joitakin* maahanmuuttajia koskevia kuntakohtaisia tuloksia. **Kaikki tilastotulokset tarkkoine numerotietoineen löytyvät erillisellä nettisivulla vuoden 2021 alussa julkaistusta interaktiivisesta kuntakartasta.**

Tämän luvun tulokset toimivat johdantona nettisivuilta löytyviin tuloksiin. Lisäksi tässä luvussa esitellään joitakin tuloksia, joissa tarkastellaan kuntakohtaisten tulosten yhteenvetoja koko Suomesta. Esimerkiksi taulukossa 8.6 summataan, kuinka suuressa osassa Suomen kunnista maahanmuuttajissa on enemmän sosiaalietuuksien saajia kuin kunnan suomalaisessa kantaväestössä.

Lista esitettävistä tuloksista. Tässä luvussa ja raportissa esitettävä ”johdanto” tilastotuloksiin sisältää seuraavat tulokset:

- **Sosiaalietuudet:**

- Luku 8.1: Kuntakartat: Toimeentulotukea saaneiden osuudet.
- Luku 8.2: Kunnat, joissa maahanmuuttajat saaneet suurimman osuuden kaikista kunnassa maksetuista toimeentulotuista.
- Luku 8.3: Kunnat, joissa maahanmuuttajat saaneet suurimman osuuden kaikista kunnassa maksetuista työttömyysturvaetuksista.
- Luku 8.6: Kuinka monessa Suomen kunnassa suurempi osuus maahanmuuttajista saa eri sosiaalietuuksia kuin kunnan kantaväestö.

- **Maksetut kunnallisverot ja rahoitusvaje kuntataloudelle:**

- Luku 8.5.1: Kuntakartat: Kunnan maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan kantaväestön mediaaneihin.
- Luku 8.5.2: Taulukot kunnille, joissa on eniten maahanmuuttajia: Kunnan maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan kantaväestön mediaaneihin.

- **Sosioekonomiset mittarit eli ”pärjäämistä” koskevat tiedot:**

- Luku 8.6: Kuinka monessa Suomen kunnassa sosioekonomiset mittarit ovat maahanmuuttajille heikommat (pienemmät) kuin kunnan kantaväestöllä.

Kuntien rajojen koordinaattien lähde kartoissa.

Esitettävissä kuntakartoissa käytetyt kuntien rajat ovat peräisin Tomi Mickelssonin sivustolta: kuntakartta.org/dev.html, mistä kuntien rajojen koordinaatit löytyvät *GeoJson*-muotoisina. Tomi Mickelssonin alkuperäiset lähteet ovat puolestaan viitatus sivuston mukaan seuraavat: “*Kuntien rajakoordinaatit ovat alun perin peräisin Maanmittauslaitoksen avoimesta datasta jonka YLEn tiimi muunsi Googlen KML formaattiin ja julkisti blogissaan.*”²⁰.

Tässä raportissa kuntakoordinaattien lähteenä käytettiin Mickelssonin alkuperäisestä YLEn tiedostosta muokkaamaa kevyempää versiota, joka sisältää 421 monikulmiota. Koska koordinaatit ovat vuodelta 2013, niitä muokattiin edelleen niin, että vuoden 2013 jälkeen tapahtuneet kuntaliitokset otettiin huomioon. Esitettävien kuntakarttojen kuntarajoissa ei ole huomioitu vuoden 2013 jälkeen tehtyjä osakuntaliitoksia. Tästä syystä kuntien rajat poikkeavat esitettävissä kartoissa todellisista nykyisistä kuntarajoista vuoden 2013 jälkeen tehtyjen osakuntaliitosten osalta.

²⁰Linkki viitattuun YLEn blogiin: datajournalismi.blogspot.com/2013/02/suomen-kuntarajat-2013-kml-formaatissa.html

8.1 Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista

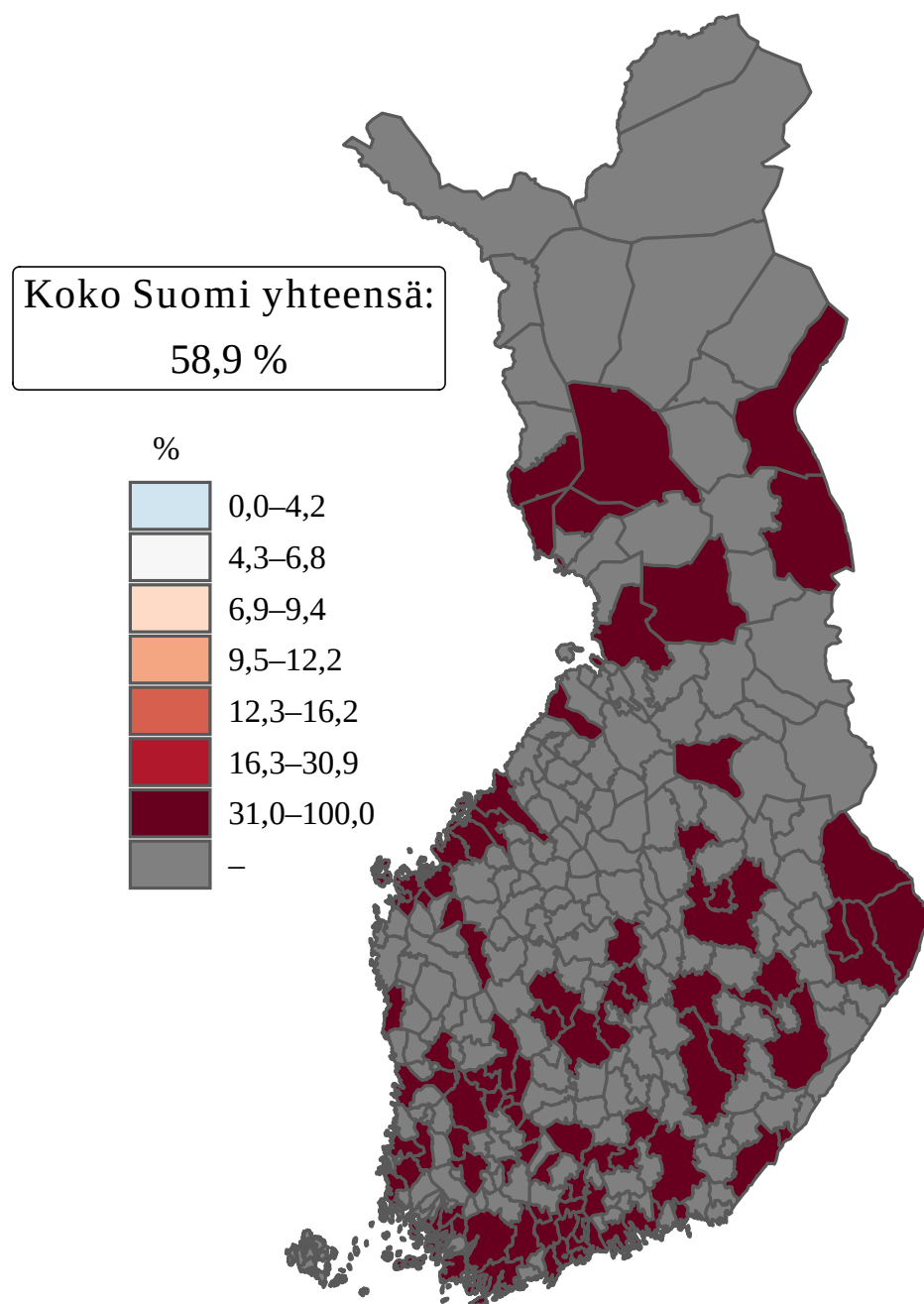
Tämän luvun kartoissa esitetään kuntakohtaisesti eri maahanmuuttajaryhmien osalta osuudet siitä, kuinka suuri osuus 18–64-vuotiaista sai vuoden 2018 aikana toimeentulotukea (kuvat 2–7). Lisäksi samat kuntakohtaiset osuudet esitetään suomalaiselle 18–64-vuotiaalle kantaväestölle (kuva 8). Jokaisen kartan kohdalla löytyy myös tieto siitä, kuinka suuri osuus 18–64-vuotiaista sai toimeentulotukea yhteensä koko Suomessa.

Karttojen värit on tehty niin, että kunnan väri on sitä vaaleampi/vaaleamman sininen, mitä vähemmän kunnassa oli toimeentulotuen saajia tarkasteltavassa ryhmässä. Väri on puolestaan sitä tummemman punainen, mitä enemmän kunnassa oli toimeentulotuen saajia tarkasteltavassa ryhmässä. Kunnat, joista ei voitu julkaista tuloksia yksityisyydensuojan vuoksi, ovat kartassa harmaalla.

Kun eri maahanmuuttajaryhmien karttoja verrataan kantaväestön karttaan (kuva 8), huomataan, että kantaväestön kartta on yleiseltä värykseltään paljon vaaleampi kuin muut, maahanmuuttajaryhmiä koskevat kartat. Tämä tarkoittaa sitä, että yleisesti ottaen kantaväestössä on vähemmän toimeentulotuen saajia kuin eri maahanmuuttajaryhmissä. Jäljempänä julkaistavasta taulukosta (8.6) selviää, että lähes kaikissa Suomen kunnissa maahanmuuttajista suurempi osuus sai toimeentulotukea kuin kunnan suomalainen kantaväestö.

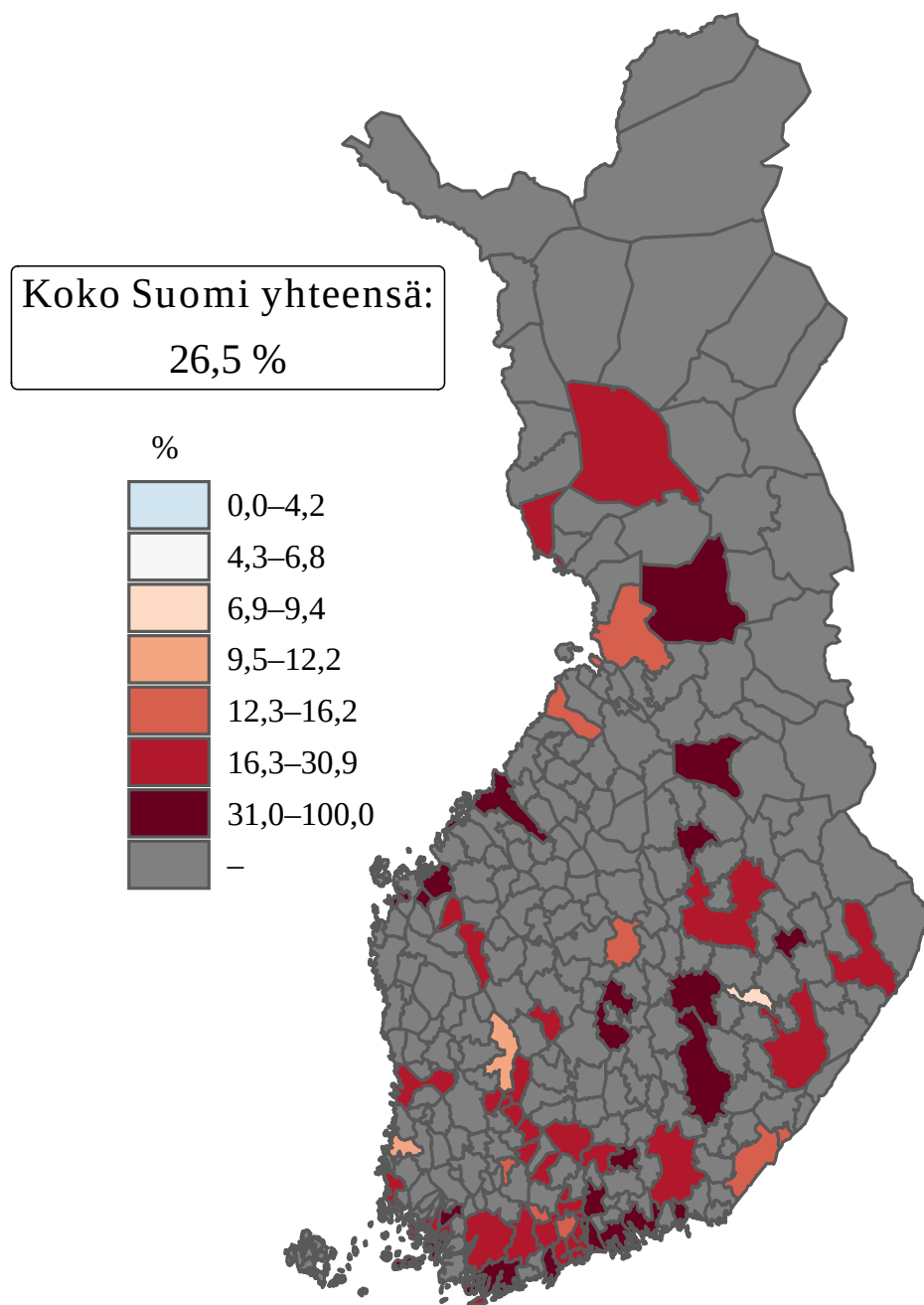
Tarkat kuntakohtaiset prosenttiluvut löytyvät erillisellä nettisivuilla julkaistusta interaktiivisesta kuntakartasta.

Isot pakolaismaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

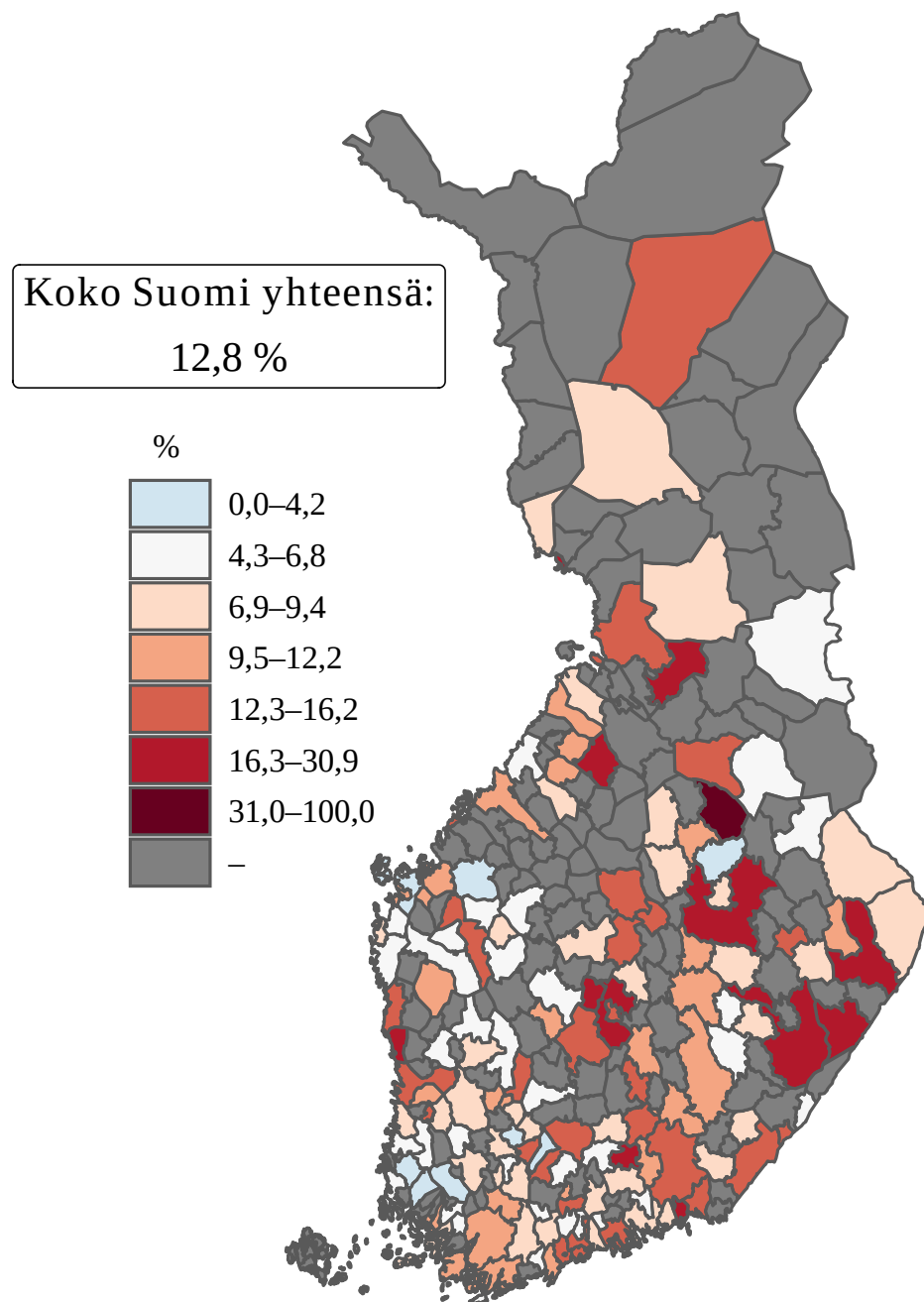
Kuva 2: *Isot pakolaismaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%). 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

Lähi-itä ilman isoja pakolaismaita: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

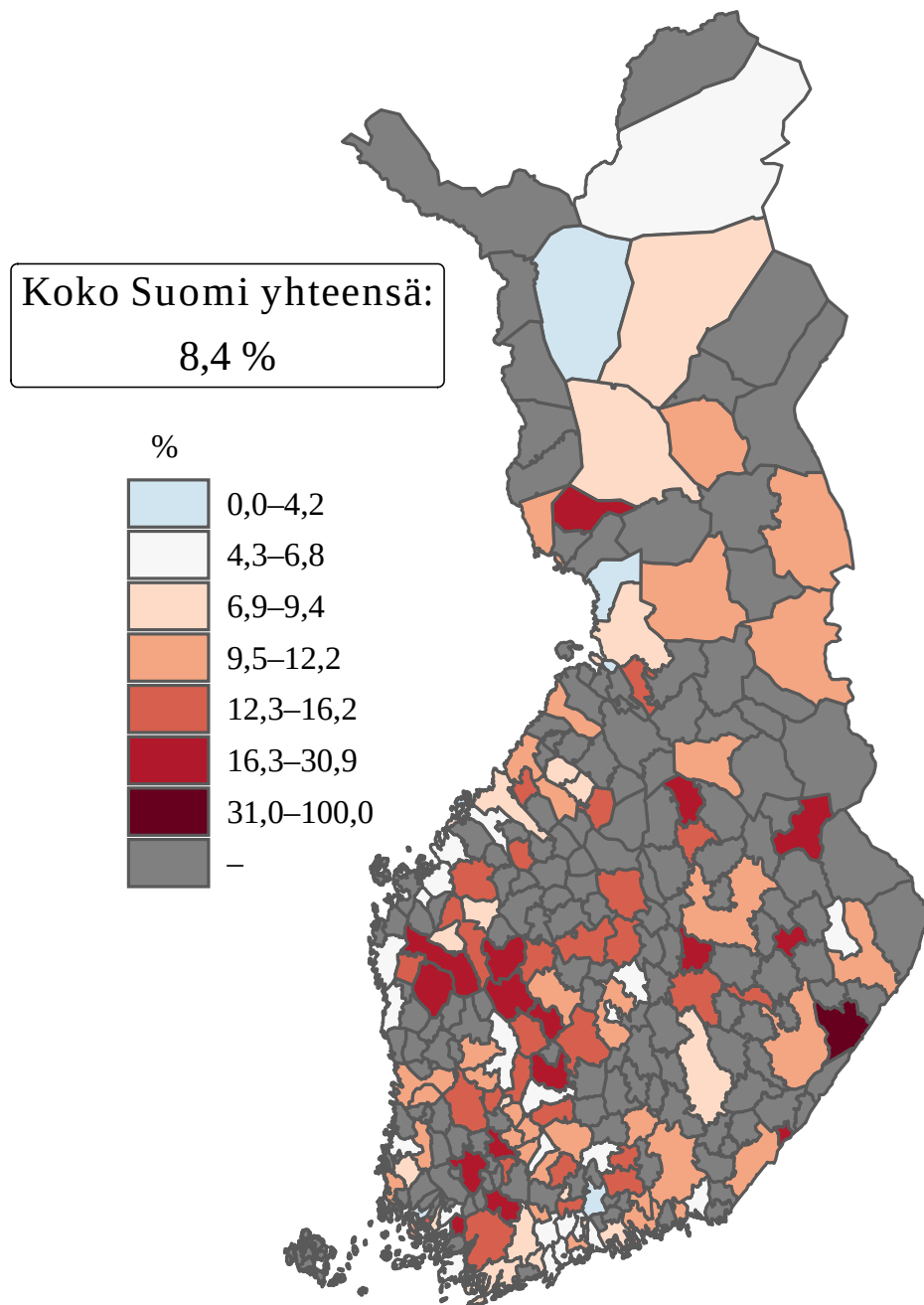
Kuva 3: *Lähi-itä ilman isoja pakolaismaita: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%). 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

Itä-Eurooppa: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

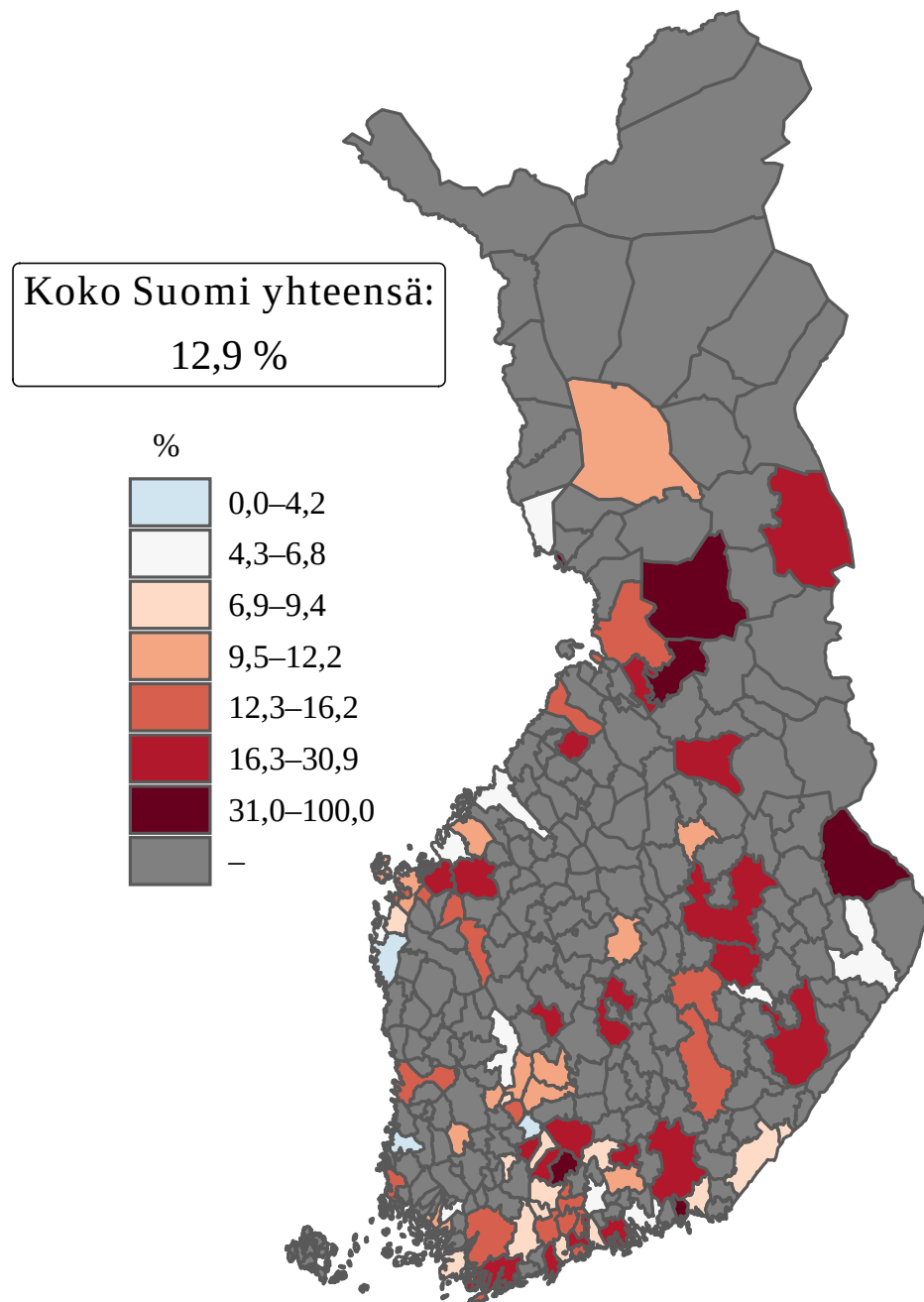
Kuva 4: *Itä-Eurooppa: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%)*. 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Länsimaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

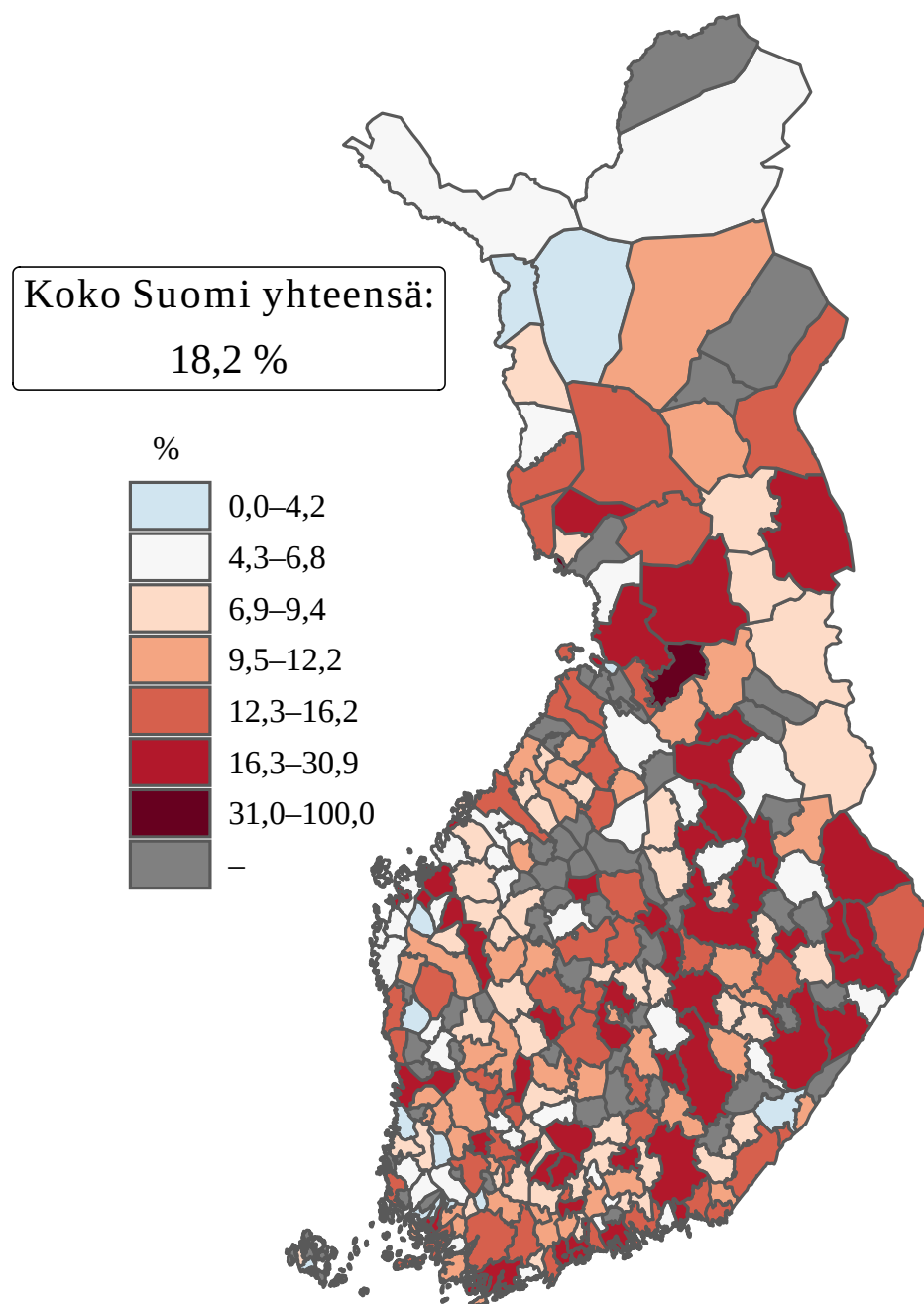
Kuva 5: *Länsimaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%). 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

Kaikki muut ulkomaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

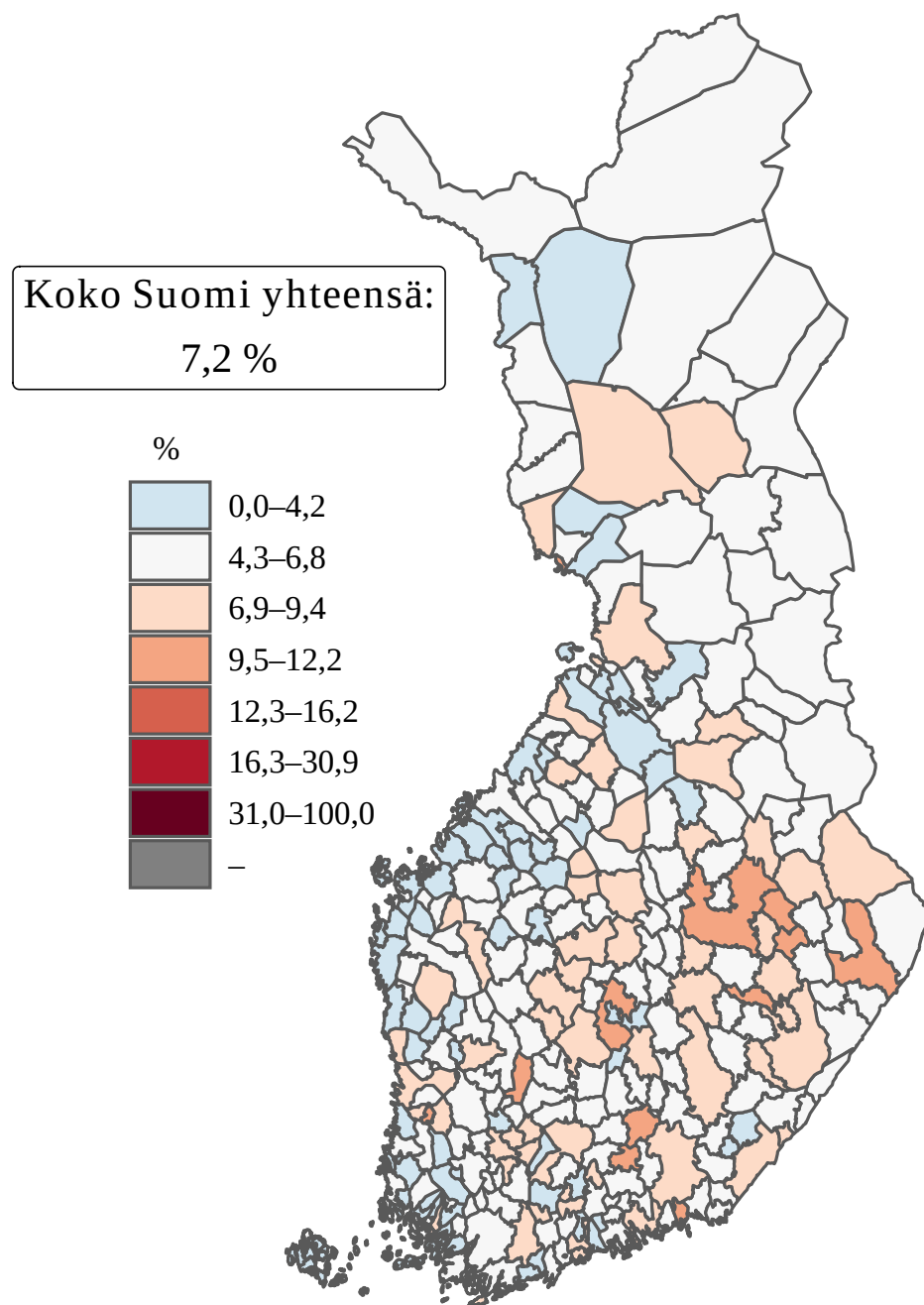
Kuva 6: ***Kaikki muut ulkomaat: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%).*** 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Kaikki ulkomaat yhteensä: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

Kuva 7: *Kaikki ulkomaat yhteensä: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%). 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

Suomalainen kantaväestö: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus 18–64-vuotiaista.

Kuva 8: *Suomalainen kantaväestö: Toimeentulotukea vuonna 2018 saaneiden osuus väestöstä (%). 18–64-vuotiaat. Koko Suomi yhteensä -tieto kertoo toimeentulotukia saaneiden osuuden koko Suomessa yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

8.2 Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista toimeentulotuista suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa ja pääkaupunkiseudulla

Taulukossa 8 on esitetty kaikki ne kunnat, joissa maahanmuuttajille (eli kaikille ulkomaalaistaustaisille) yhteensä maksettiin yli 40 prosenttia kunnan kaikista maksetuista toimeentulotuista vuonna 2018. Korsnäs (65,7 %), Vöyri (61,3 %) ja Närpiö (54,6 %) olivat kolme kuntaa, joissa maahanmuuttajien osuus saaduista tuista oli yli puolet kunnassa maksetuista toimeentulotuista.

Taulukosta 8 käyvät ilmi myös maahanmuuttajaryhmittäiset osuudet kunnan maksetuista toimeentulotuista. Esimerkiksi Vöyrin kunnassa henkilöt, joiden tausta on isoissa pakolaismaissa (Irak, Somalia, Afganistan, Syyria), saivat 20,7 % kaikista Vöyrin kunnassa maksetuista toimeentulotuista.

Taulukon 8 listasta löytyvät kunnat ovat joko pääkaupunkiseudun kuntia tai Pohjanmaan ruotsinkielisiä kuntia. Taulukossa 8 korostuu myös isojen pakolaismaiden osuudet näiden kuntien kaikista maksetuista toimeentulotuista.

Taulukkoa 8 tulkittaessa on huomioitava, että maahanmuuttajien suuri osuus ruotsinkielisen Pohjanmaan kuntien tuista selittyy osittain sillä, että näissä kunnissa kantaväestöstä vain hyvin harva saa toimeentulotukia (katso edellä kuva 8).

Taulukko 8: *Maahanmuuttajaryhmien osuudet kuntien kaikista maksetuista toimeentulotuista vuonna 2018 (%). Taulukossa esitetään kaikki kunnat, joissa kaikkien maahanmuuttajien osuus oli yhteensä yli 40 prosenttia. Osaa tiedoista ei esitetä yksityisyydensuojan vuoksi.*

Kunta	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Korsnäs	65,7	–	–	10,3	–	8,3
Vöyri	61,3	20,7	4,6	6,0	5,1	25,0
Närpiö	54,6	–	–	24,0	13,5	9,5
Kaskinen	48,6	–	–	–	–	–
Uusikaarlepyy	48,5	17,2	–	–	9,4	14,6
Kristiinankaupunki	48,5	20,5	–	15,8	6,8	–
Espoo	48,4	22,6	6,7	10,6	1,9	6,7
Luoto	47,1	38,2	–	–	4,2	–
Kauniainen	45,1	18,3	8,9	5,8	1,9	10,3
Vantaa	44,5	18,2	5,0	12,2	1,7	7,5
Helsinki	40,3	19,1	4,7	9,2	1,7	5,6

8.3 Maahanmuuttajien osuudet kaikista kunnissa maksetuista työttömyysturvaetuuksista suurimmat Pohjanmaan ruotsinkielisissä kunnissa, pääkaupunkiseudulla, Turussa, Kotkassa ja Keravalla

Taulukossa 9 on esitetty kaikki ne kunnat, joissa maahanmuuttajille (eli kaikille ulkomaalaistaustaisille) yhteensä maksettiin yli 25 prosenttia kunnan kaikista maksetuista työttömyysturvaetuuksista (sisältäen kaikki etuudet, esimerkiksi työmarkkinatuet ja päivärahat) vuonna 2018.

Suurin maahanmuuttajien saamien työttömyysturvaetuuksien osuus oli Närpiön kunnassa, jossa kaikki maahanmuuttajat yhteensä saivat 47,6 prosenttia kaikista Närpiössä maksetuista työttömyysturvaetuuksista. Toiseksi suurin osuus oli Korsnäsän kunnassa ja Vantaalle, joissa kummassakin kunnassa maahanmuuttajat saivat yhteensä 40,4 prosenttia kaikista kunnassa maksetuista työttömyysturvaetuuksista.

Taulukosta 9 käyvät ilmi myös maahanmuuttajaryhmittäiset osuudet kunnan maksetuista toimeentulotuista. Esimerkiksi Närpiössä henkilöt, joiden tausta on Itä-Euroopassa, saivat 27,0 % kaikista Närpiössä maksetuista työttömyysturvaetuuksista. Yksittäisistä maahanmuuttajaryhmistä taulukosta 9 erottuvat monessa kunnassa juuri itäeurooppalaiset.

Taulukkoa 9 tulkittaessa on huomioitava, että maahanmuuttajien suuri osuus ruotsinkielisen Pohjanmaan kuntien tuista selittyy osittain sillä, että näissä kunnissa kantaväestössä on hyvin vähän työttömyysturvaetuuksien saajia.

Taulukko 9: Maahanmuuttajaryhmien osuudet kuntien kaikista maksetuista työttömyysturvaetuuksista vuonna 2018 (%). Taulukossa esitetään kaikki kunnat, joissa kaikkien maahanmuuttajien osuus oli yhteensä yli 25 prosenttia. Osaa tiedoista ei esitetä yksityisyydensuojan vuoksi.

Kunta	Kaikki ulkomaat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Närpiö	47,6	–	–	27,0	6,0	10,2
Korsnäs	40,4	–	–	18,2	–	11,7
Vantaa	40,4	9,5	4,6	16,2	1,8	8,2
Espoo	37,5	10,6	4,5	11,9	2,3	8,3
Vöyri	33,1	6,5	1,7	10,1	4,3	10,3
Helsinki	32,9	9,4	3,7	10,5	2,5	6,8
Pietarsaari	30,2	9,5	1,3	8,4	3,5	7,6
Föglö	30,2	–	–	–	–	–
Uusikaarlepyy	28,3	–	–	12,0	5,0	5,7
Turku	27,6	8,5	4,0	8,8	2,4	4,0
Kotka	27,0	3,1	1,4	17,0	1,2	4,3
Kauniainen	27,0	7,5	2,6	5,3	2,5	9,1
Vaasa	26,6	7,1	3,9	6,2	2,7	6,7
Vårdö	25,7	–	–	–	–	–
Kerava	25,7	3,4	3,9	10,2	1,7	6,6

8.4 Maahanmuuttajissa on enemmän sosiaalitukien saajia kuin kantaväestössä – lähes kaikissa Suomen kunnissa

Alla taulukossa 10 esitetään kaikkia Suomen kuntia koskevat yhteenvetotulokset sosiaalitukien saamisesta maahanmuuttajaryhmissä verrattuna suomalaiseen kantaväestöön. Taulukon prosenttiosuudet kertovat, kuinka suuressa osassa Suomen kuntia 18–64-vuotiaissa maahanmuuttajissa on enemmän sosiaalietuuksien saajia kuin 18–64-vuotiaassa suomalaisessa kantaväestössä.

Tulokset esitetään tässä taulukossa ilman "ikävakiointia" eli sellaisenaan kaikille 18–64-vuotiaille. Ikävakioidut tulokset esitetään puolestaan liitteessä B. Ikävakioidut tulokset ovat hyvin samankaltaiset ikävakioimattomien tulosten kanssa. Ikävakiointi tarkoittaa sitä, että vertailut suoritetaan ikärakenteeltaan samanikäisiksi painotettujen 18–64-vuotiaiden kesken.

Taulukon 10 tulokset kertovat esimerkiksi, että 91 prosentissa Suomen kunnista maahanmuuttajissa oli enemmän toimeentulotuen saajia kuin kunnan kantaväestössä. Tämä luku koskee kaikki maahanmuuttajataustaisia yhteensä. Jos tarkastellaan esimerkiksi Lähi-itää ilman pakolaismaita, niin kaikissa kunnissa, joista tilastotulokset on saatavilla, tässä maahanmuuttajaryhmässä oli enemmän toimeentulotuen saajia kuin kantaväestössä. Jos tarkastellaan puolestaan esimerkiksi länsimaalaisia, niin tämänkin maahanmuuttajaryhmän osalta 92 prosentissa Suomen kunnista länsimaalaisissa oli enemmän toimeentulotuen saajia kuin kunnan kantaväestössä.

Työttömyysturvaetuuksien saajia oli puolestaan kaikkien maahanmuuttajien joukossa puolestaan 96 prosentissa Suomen kunnista enemmän kuin paikallisessa kantaväestössä.

Taulukko 10: Prosenttiosuus Suomen kunnista, joissa 18–64-vuotiaita sosiaalietuuksien saajia oli enemmän kunnan maahanmuuttajissa kuin kunnan kantaväestössä vuonna 2018 (%-osuus kunnista). Prosenttiosuudet kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi.

Sosiaalietuus	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Toimeentulotuki	91	100	99	86	92	90
Työttömyysturvaetuudet	96	100	99	95	87	98
Asumistuki	74	100	93	67	71	58

8.5 Maksetut kunnallisverot: maahanmuuttajien mediaanin osuus verrattuna kunnan kantaväestön mediaaniin

Tässä luvussa vertaillaan kuntakohtaisesti eri maahanmuuttajaryhmien maksamia kunnallisveroja kantaväestön maksamiin kunnallisveroihin. Esitetyissä tuloksissa vertaillaan kuntien 18–64-vuotiaista maahanmuuttajaväestöä kuntien 18–64-vuotiaaseen kantaväestöön. Vertailun kohteena ovat kunnan maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaaneihin. Vertailut tehdään jokaisessa kunnassa erikseen verrattuna kunnan kantaväestön mediaaniin, mutta vertailun vuoksi voi olla hyvä tietää, että **suomalaisen 18–64-vuotiaan kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaani oli koko Suomessa yhteensä vuonna 2018: 3 611 euroa.** Tarkat kuntakohtaiset luvut löytyvät erillisellä nettisivulla julkaistusta interaktiivisesta kartasta.

Maksetuista kunnallisveroista yleisesti. Edellä luvussa 7.2 esiteltiin lyhyesti maksettuja kunnallisveroja koskevat tilastotiedot.

Maksettujen kunnallisverojen merkityksestä kuntien talouksille. Edellisessä luvussa (8.6) esitettiin tilastotulokset, joiden mukaan kuntien maahanmuuttajat saavat kunnan kantaväestöä enemmän sosiaalituksia lähes kaikissa Suomen kunnissa. Tästä huolimatta suuret erot maksetuissa kunnallisveroissa maahanmuuttajien ja kantaväestön välillä ovat kuntien talouksien kannalta vielä ratkaisevampia – muun muassa sen vuoksi, että suurin osa sosiaalietuuksien (suorasta) rahoituksesta ei tule kunnilta (katso luku 7.1).

Jäljempänä luvussa 9 selvitetäänkin, että miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kantaväestö. Viitatussa luvussa asiaa käsitellään tarkemmin seuraavan kolmen kohdan puitteissa:

- 1. Miksi kuntien taloudet ovat riippuvaisia maksetuista kunnallisveroista.**
- 2. Miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että kuntien maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kunnan kantaväestö.**
- 3. Johtopäätös: miksi nykyinen maahanmuutto on ongelma kuntien talouksille, vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin.**

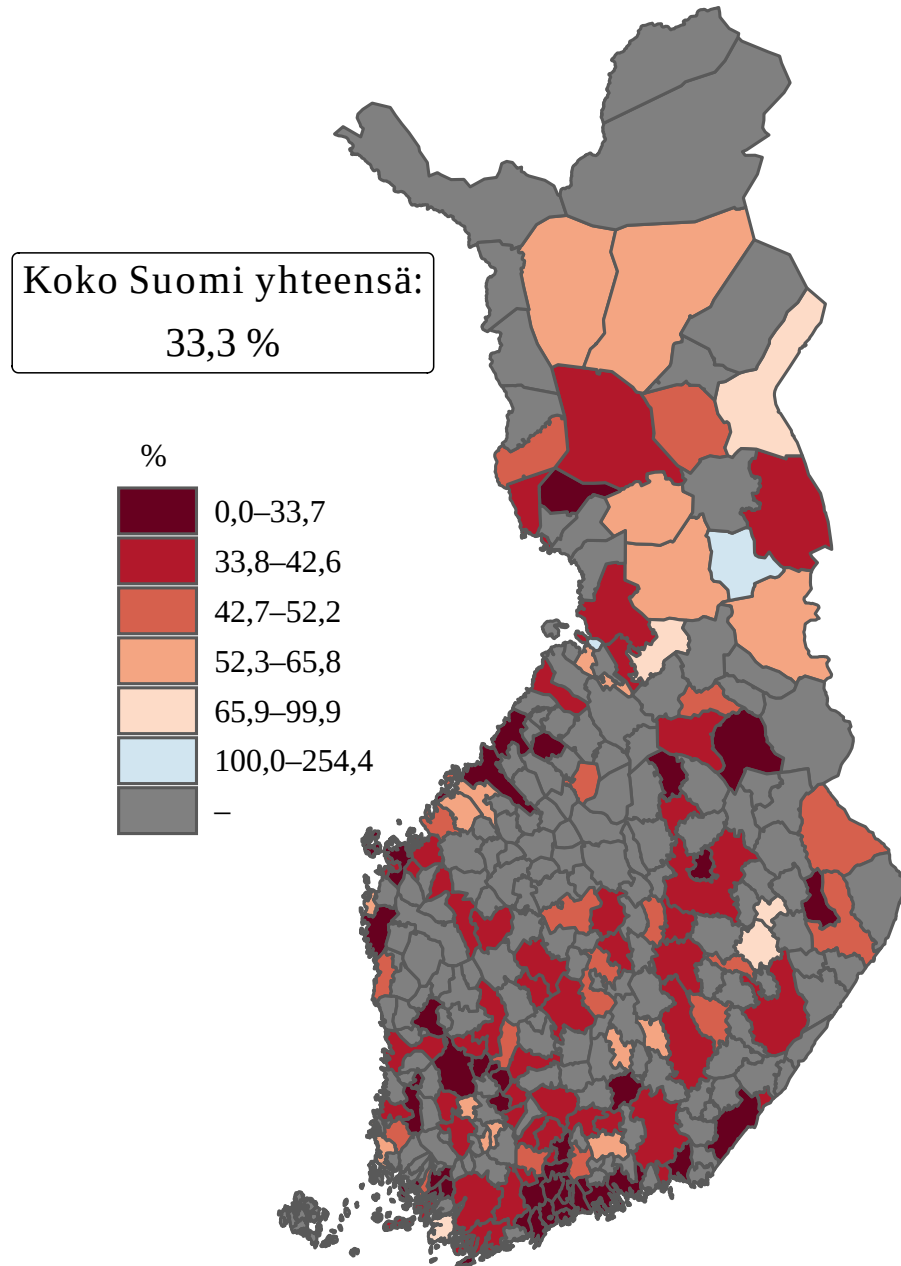
Maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot jäävät kauaksi suomalaisesta kantaväestöstä. Kuntien maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaaneja vertaillaan kuntien kantaväestöjen mediaaneihin sekä kartoissa että taulukoissa.

Alaluvussa 8.5.1 esitetään Suomen kuntakartoissa tulokset jokaiselle maahanmuuttajaryhmälle erikseen sekä kaikille maahanmuuttajataustaisille yhteensä. Kuntakartoista löytyvät myös luvut koko Suomen osalta yhteensä eri maahanmuuttajaryhmille. Tarkat kuntakohtaiset luvut löytyvät erillisellä nettisivulla julkaistusta interaktiivisesta kartasta.

Alaluvun 8.5.2 taulukoissa esitetään kunnallisveroja koskevat vertailutulokset koko Suomelle sekä 15 kunnalle, joissa oli vuonna 2018 (absoluuttiselta) lukumäärältään eniten maahanmuuttajataustaisia sekä 15 kunnalle, jossa oli verrattuna kunnan kokonaisväestöön suhteessa eniten maahanmuuttajataustaisia.

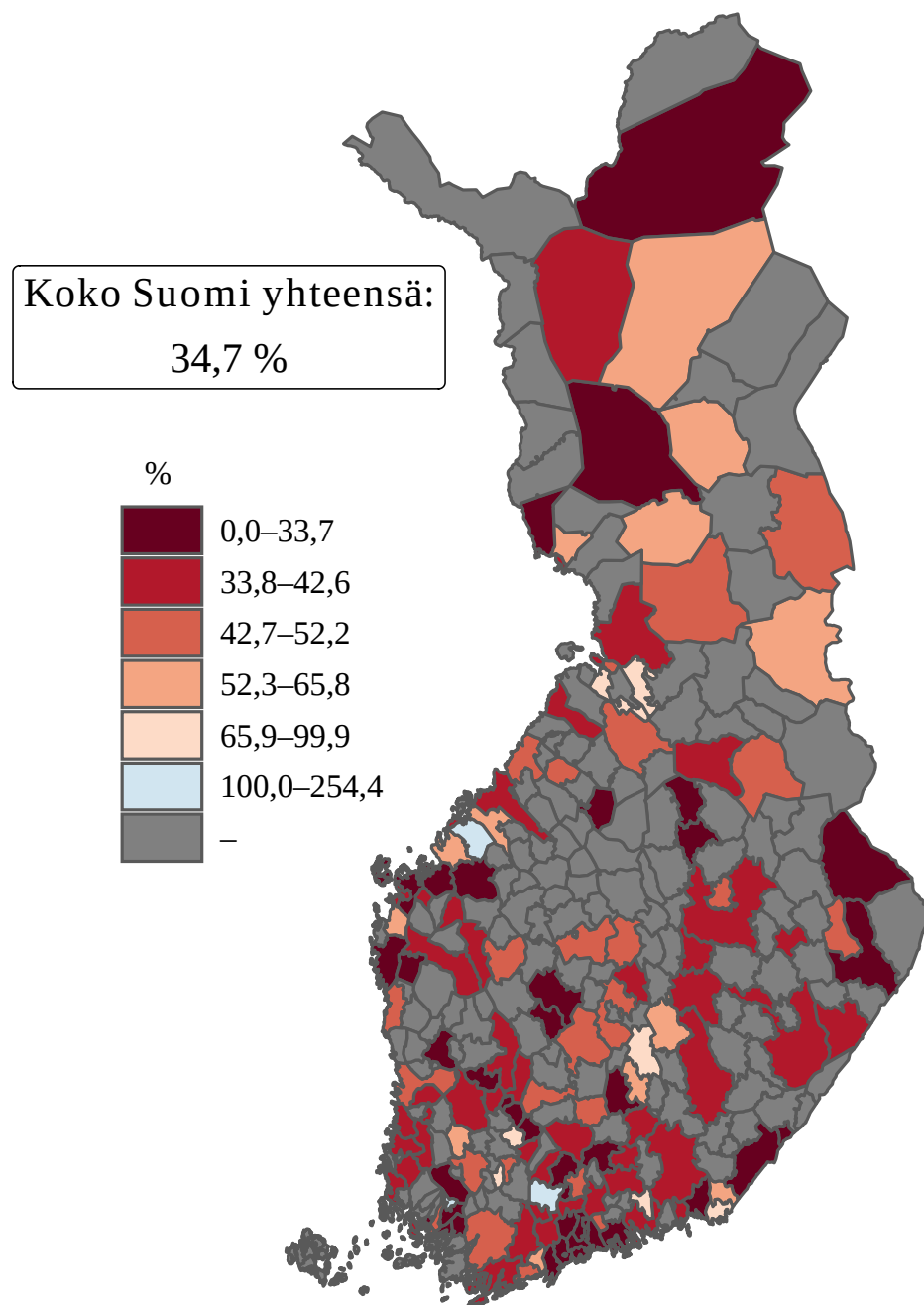
8.5.1 Kartat: Maahanmuuttajien kunnallisverot useimmiten paljon kantaväestöä pienempiä

Isot pakolaismaat: kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

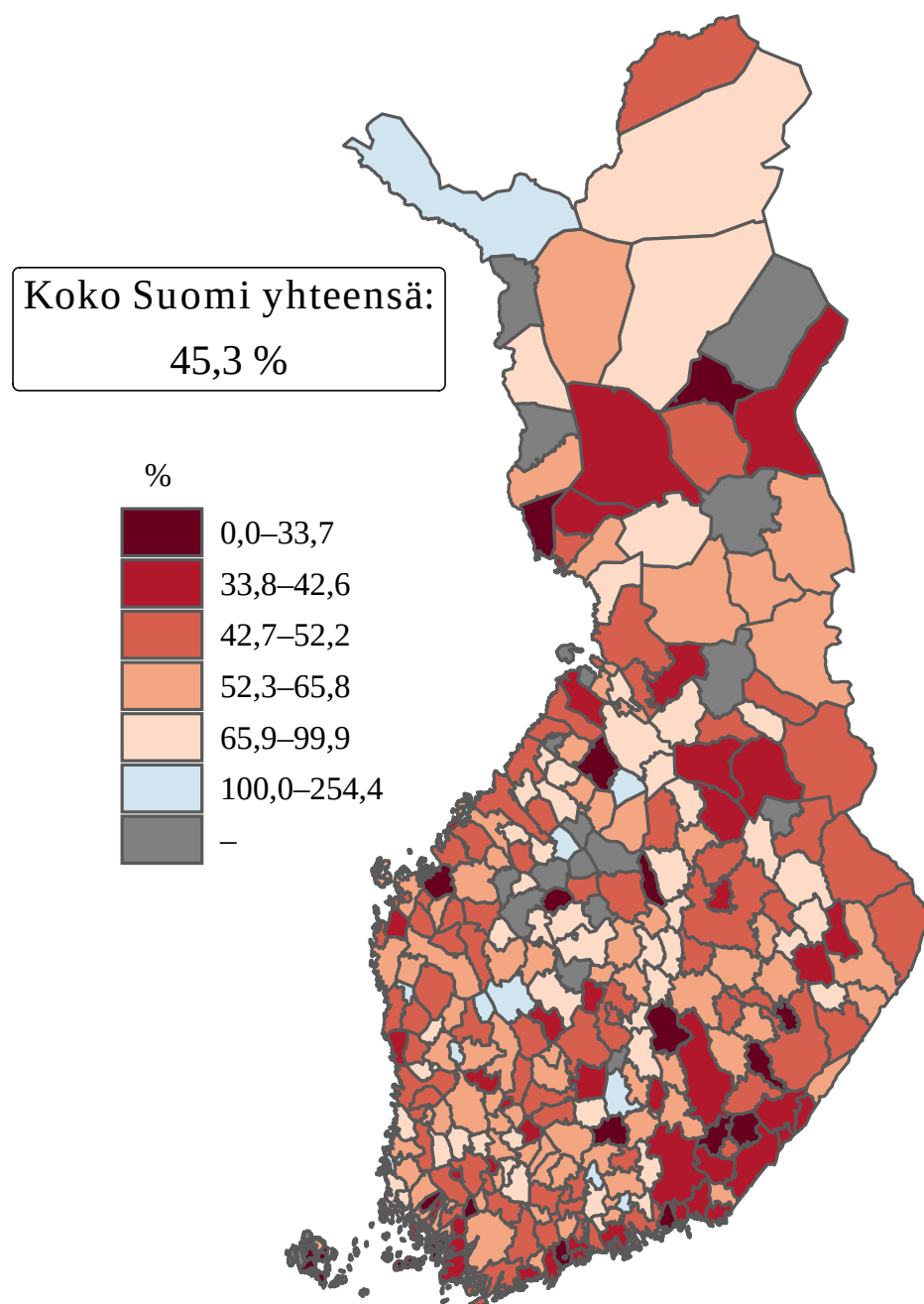
Kuva 9: *Isot pakolaismaat: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%)*. 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo isojen pakolaismaiden osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Lähi-itä ilman isoja pakolaismaita: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

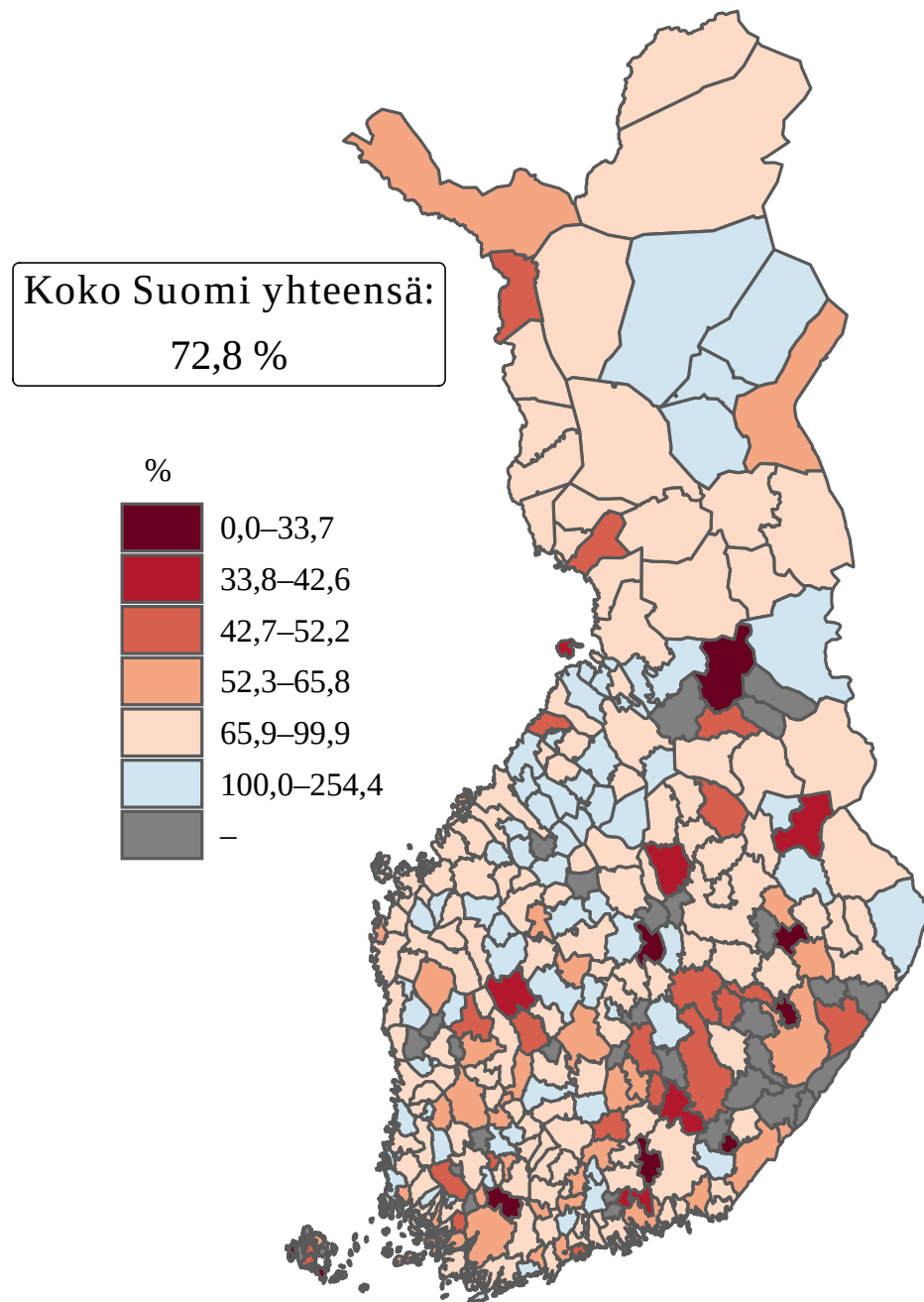
Kuva 10: *Lähi-itä ilman isoja pakolaismaita: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%). 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo Lähi-idän ilman isoja pakolaismaita osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

Itä-Eurooppa: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

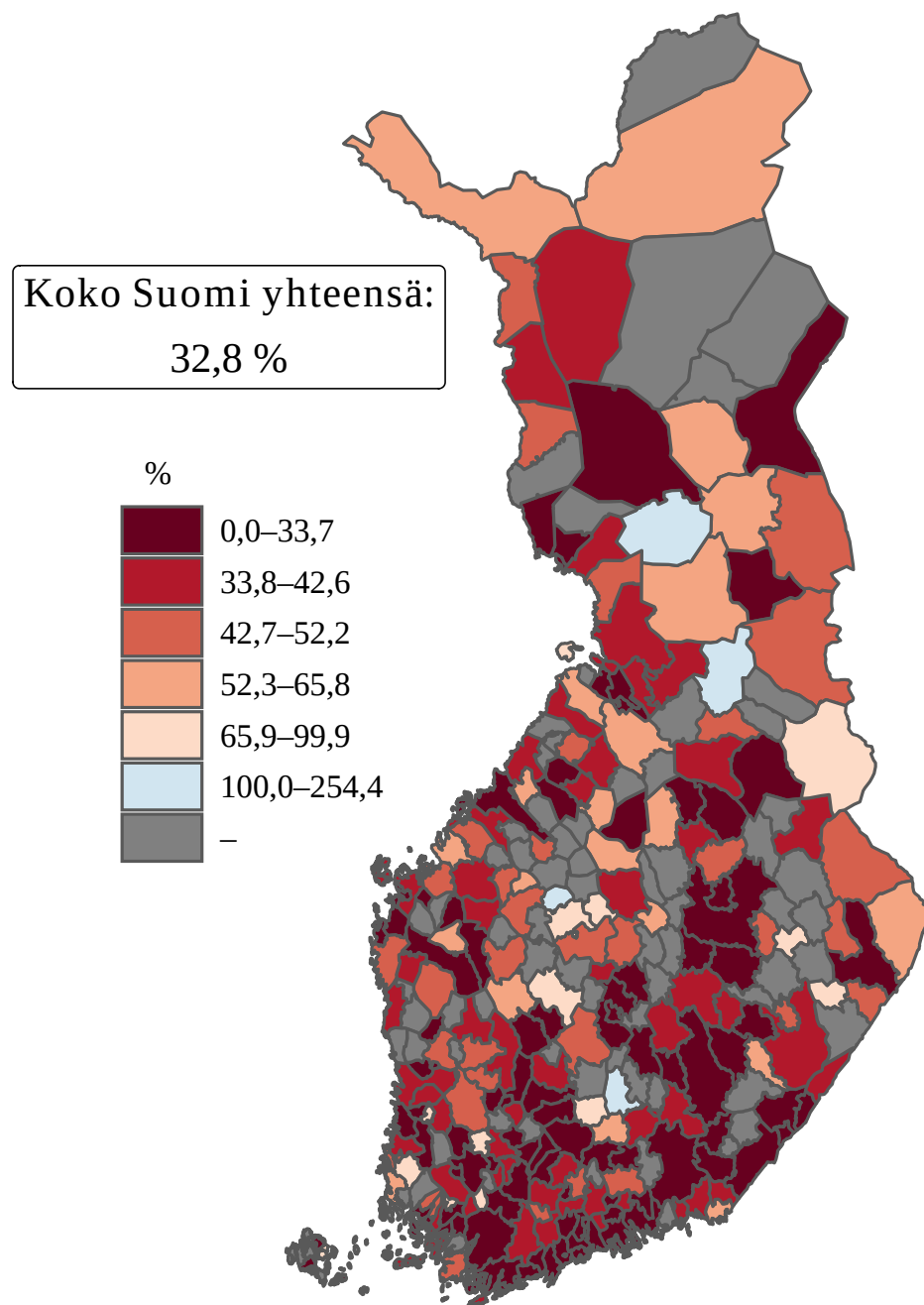
Kuva 11: *Itä-Eurooppa: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%)*. 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo Itä-Euroopan maiden osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisyysvakuutusmaksuun puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Länsimaat: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

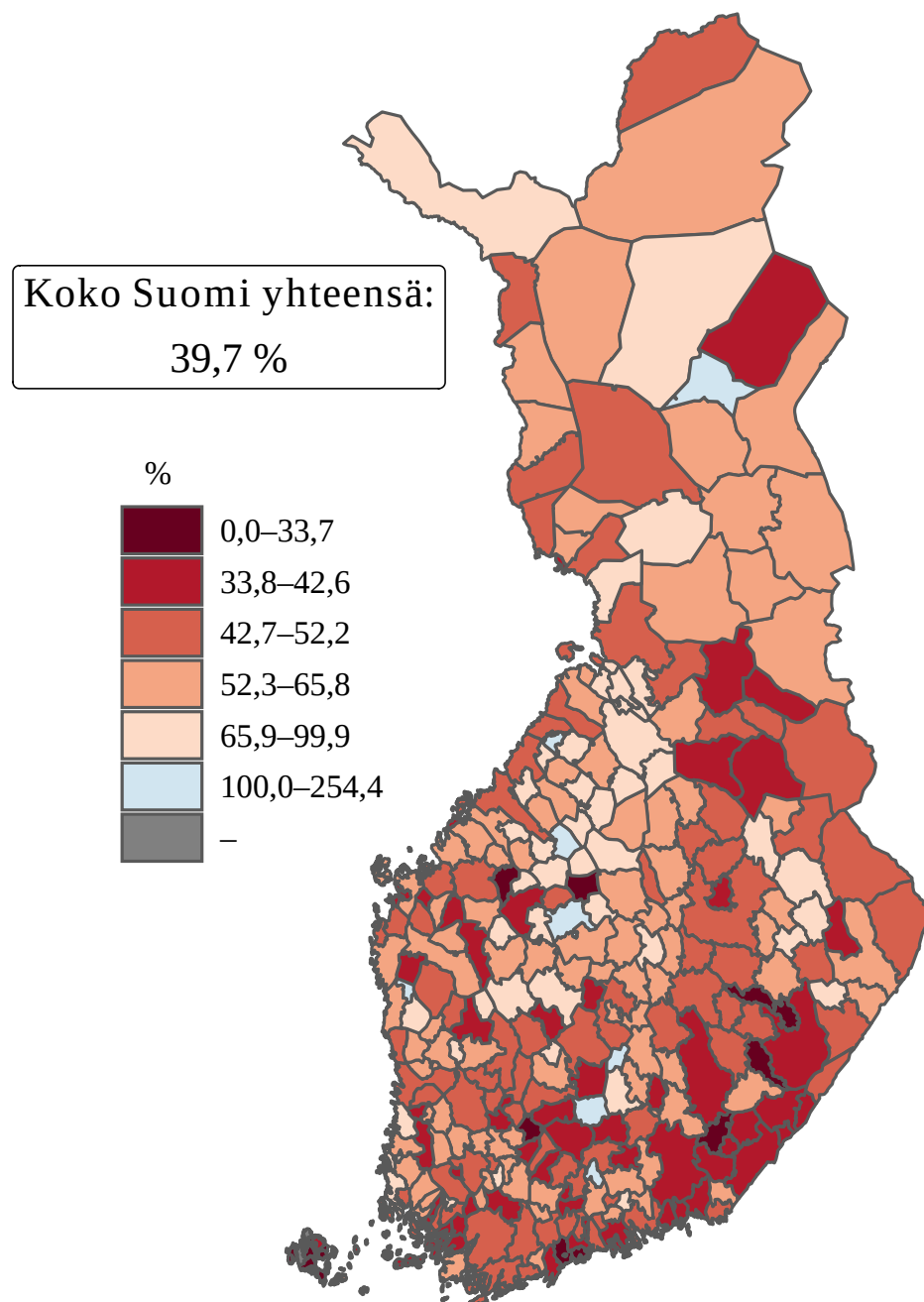
Kuva 12: **Länsimaat: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%)**. 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo länsimaiden osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Kaikki muut ulkomaat: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

Kuva 13: *Kaikki muut ulkomaat: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%)*. 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo kaikkien muiden ulkomaiden osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.

Kaikki ulkomaat yhteensä: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%).

Kuva 14: *Kaikki ulkomaat yhteensä: Maksettujen kunnallisverojen mediaanin osuus kunnan kantaväestön mediaanista (%). 18–64-vuotiaat. Kantaväestön mediaanin taso kunnassa on 100,0 %. Koko Suomi yhteensä kertoo kaikkien ulkomaiden yhteensä osuuden kantaväestön mediaanista koko Suomen osalta yhteensä. Yksityisyydensuojan vuoksi puuttuvat tiedot ovat harmaalla.*

8.5.2 Taulukot: tiedot kunnista, joissa on eniten maahanmuuttajia

Maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot jäävät kauaksi suomalaisesta kantaväestöstä. Taulukossa 11 esitetään koko Suomelle sekä 15 kunnalle, joissa oli vuonna 2018 (absoluuttiselta) lukumäärältään eniten maahanmuuttajataustaisia maksettujen kunnallisverojen mediaanien vertailutulokset. Tuloksissa vertaillaan kunnittain eri maahanmuuttajaryhmien 18–64-vuotiaiden maksamien kunnallisverojen mediaaneja verrattuna kunnan 18–64-vuotiaan suomalaisen kantaväestön mediaaniin.

Taulukon 11 tulosten mukaan esimerkiksi Helsingissä kaikkien maahanmuuttajataustaisten mediaani oli 30,8 prosenttia Helsingin suomalaisen kantaväestön mediaanista. Koko Suomen kohdalla yhteensä tämä kaikkia maahanmuuttajataustaisia koskeva vertailuluku oli 39,7 prosenttia. Vertailuluvut on tehty kunnittain, mutta joka tapauksessa koko Suomessa yhteensä suomalaisen 18–64-vuotiaan kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaani oli yhteensä vuonna 2018: 3 611 euroa. Tarkat kuntakohtaiset luvut löytyvät erillisellä nettisivuilla julkaistusta interaktiivisesta kartasta.

Taulukko 11: *Maahanmuuttajaryhmien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan suomalaisen kantaväestön mediaaniin (%). Vertailussa 18–64-vuotiaiden maksamat kunnallisverot. Taulukossa on koko Suomi yhteensä sekä 15 kuntaa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat (absoluuttisilta) lukumääriltään suurimmat vuonna 2018.*

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Koko Suomi	39,7	33,3	34,7	45,3	72,8	32,8
Helsinki	30,8	27,9	28,6	36,5	44,6	27,5
Espoo	27,0	22,0	24,2	32,1	62,9	23,5
Vantaa	34,6	25,9	29,9	42,2	67,5	31,4
Turku	46,7	44,7	44,7	55,8	57,9	35,2
Tampere	43,8	42,9	38,8	52,0	57,2	31,6
Oulu	44,1	39,3	37,3	48,4	93,8	35,2
Lahti	41,3	37,6	37,6	47,5	68,9	32,0
Jyväskylä	43,8	43,7	44,4	46,2	66,0	29,8
Vaasa	38,1	36,7	36,7	45,3	84,0	23,3
Lappeenranta	36,6	32,7	19,9	40,7	52,9	8,6
Kuopio	43,8	40,4	40,4	49,2	80,9	32,6
Kotka	38,8	35,2	37,6	39,7	74,6	37,3
Joensuu	52,5	51,2	11,2	59,8	70,0	9,5
Kouvola	39,1	35,8	37,1	42,4	67,3	28,2
Kerava	36,4	27,7	29,5	42,3	88,8	32,0

Maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot jäävät kauaksi suomalaisesta kantaväestöstä. Taulukossa 12 esitetään koko Suomelle sekä 15 kunnalle, joissa oli vuonna 2018 verrattuna kunnan kokonaisväestöön suhteellisesti eniten maahanmuuttajataustaisia maksettujen kunnallisverojen mediaanien vertailutulokset. Tuloksissa vertaillaan kunnittain eri maahanmuuttajaryhmien 18–64-vuotiaiden maksamien kunnallisverojen mediaaneja verrattuna kunnan 18–64-vuotiaan suomalaisen kantaväestön mediaaniin.

Taulukon 12 tulosten mukaan esimerkiksi Vantaalla kaikkien maahanmuuttajataustaisten mediaani oli 34,6 prosenttia Vantaan suomalaisen kantaväestön mediaanista. Tarkat kuntakohtaiset luvut maksettujen kunnallisverojen mediaaneista (euroina) löytyvät erillisellä nettisivulla julkaistavasta interaktiivisesta kartasta.

Taulukko 12: *Maahanmuuttajaryhmien maksamien kunnallisverojen mediaanit verrattuna kunnan suomalaisen kantaväestön mediaaniin (%). Vertailussa 18–64-vuotiaiden maksamat kunnallisverot. Taulukossa on koko Suomi yhteensä sekä 15 kuntaa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat suhteellisilta lukumääriltään suurimmat vuonna 2018. Suhteellinen lukumäärä tarkoittaa maahanmuuttajien suhteellista osuutta kunnan kaikista yli 14-vuotiaista.*

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Koko Suomi	39,7	33,3	34,7	45,3	72,8	32,8
Vantaa	34,6	25,9	29,9	42,2	67,5	31,4
Espoo	27,0	22,0	24,2	32,1	62,9	23,5
Närpiö	52,8	7,7	33,2	52,7	96,0	46,2
Helsinki	30,8	27,9	28,6	36,5	44,6	27,5
Korsnäs	48,6	52,6	–	46,1	64,6	29,6
Turku	46,7	44,7	44,7	55,8	57,9	35,2
Pietarsaari	38,8	33,0	36,7	37,0	71,8	37,0
Kerava	36,4	27,7	29,5	42,3	88,8	32,0
Vaasa	38,1	36,7	36,7	45,3	84,0	23,3
Kaskinen	44,2	–	–	39,8	59,5	–
Kirkkonummi	34,9	23,3	31,5	35,0	88,4	26,2
Kotka	38,8	35,2	37,6	39,7	74,6	37,3
Kauniainen	22,8	17,1	18,9	30,5	50,9	19,2
Uusikaarlepyy	52,5	47,2	58,4	48,7	81,7	57,1
Vöyri	44,0	37,3	33,2	31,8	79,7	45,1

8.6 Yhteenveto maksettuja kunnallisveroja ja sosioekonomisia mittareita koskevista tilastotuloksista

Edellä luvussa esitettiin tilastotulokset siitä, että lähes kaikissa Suomen kunnissa maahanmuuttajissa on enemmän sosiaaliturvan saajia kuin kunnan kantaväestössä. Tehdään nyt samanlainen vertailu maksettuja kunnallisveroja ja sosioekonomisia mittareita koskien. Esitetään tilastotulokset sille, kuinka suuressa osassa Suomen kuntia:

Taulukossa 13 on esitetty maahanmuuttajaryhmittäin osuudet Suomen kunnista, joissa kunnan maahanmuuttajien:

- Maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaani on pienempi kuin kunnan kantaväestön mediaani. Vertaillaan 18–64-vuotiaita väestöjä. Suomalaisen 18–64-vuotiaan **kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaani oli 3 611 euroa vuonna 2018.**
- Maahanmuuttajien yhteenlaskettujen palkka- ja yrittäjätulojen mediaani on pienempi kuin kunnan kantaväestön mediaani. Vertaillaan 25–60-vuotiaita väestöjä. Suomalaisen 25–60-vuotiaan **kantaväestön palkka- ja yrittäjätulojen mediaani oli 31 775 euroa vuonna 2018.**
- Maahanmuuttajien työllisyysaste on pienempi kuin kunnan kantaväestön työllisyysaste. Vertaillaan 18–64-vuotiaita väestöjä. Suomalaisen 18–64-vuotiaan **kantaväestön työllisyysaste oli 73,8 prosenttia vuonna 2018.**
- Maahanmuuttajissa on vähintään 2. asteen tutkinnon suorittaneita vähemmän kuin kunnan kantaväestössä. Vertaillaan 25–60-vuotiaita väestöjä. Suomalaisessa 25–60-vuotiaassa **kantaväestössä vähintään 2. asteen tutkinnon suorittaneita oli 89,7 prosenttia vuonna 2018.**

Yhteenveto näistä vertailuista kuntien suomalaiseen kantaväestöön on esitetty alla taulukossa 13. Taulukossa 13 ”kaikki ulkomaat” tarkoittaa kaikkia maahanmuuttajataustaisia yhteensä. Tulokset esitetään tässä taulukossa ilman ”ikävakiointia” eli sellaisenaan 18–64-vuotiaille tai 25–60-vuotiaille väestöille. Ikävakioidut tulokset esitetään puolestaan liitteessä C. Ikävakioidut tulokset ovat hyvin samankaltaiset ikävakioimattomien tulosten kanssa. Ikävakiointi tarkoittaa sitä, että vertailut suoritetaan ikärakenteeltaan samanikäisiksi painotettujen väestöjen kesken.

Maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot suomalaista kantaväestöä pienempiä jokaisessa Suomen kunnassa– lähes jokaisessa Suomen kunnassa lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmillä.. Taulukon 13 tulosten mukaan 97 prosentissa Suomen kunnista kaikkien maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaani oli pienempi kuin kunnan kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaani. Kaikissa maahanmuuttajaryhmissä länsimaita lukuun ottamatta tämä osuus oli vähintään 96 prosenttia.

Ylipäättään koko Suomessa kaikkien maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen mediaani oli vain 39,7 prosenttia Suomen kantaväestön maksamien kunnallisverojen mediaanista vuonna 2018 (katso edelle taulukko 11). Luvussa 9 selvennetään, miksi kuntien taloudet eivät kestä tällaista maahanmuuttoa – ei edes vaikka kunnissa luovuttaisiin kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista.

Taulukko 13: *Osuus Suomen kunnista, joissa kunnallisverojen mediaani oli kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, palkka- ja yrittäjätulojen mediaani oli kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, työllisyysaste oli maahanmuuttajilla pienempi kuin kantaväestöllä, vähintään 2. asteen koulutuksen suorittaneiden osuus maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä (%-osuus kunnista). Tiedot vuodelta 2018. Osuus kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi.*

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Maksettujen kunnallisverojen mediaani pienempi	97	99	98	96	75	98
Palkka- ja yrittäjätulojen mediaani pienempi	98	100	97	96	83	99
Työllisyysaste pienempi	91	99	100	89	79	98
2. asteen tutkinnon suorittaneita vähemmän	100	100	100	100	95	100

Taulukon 13 muut tulokset kertovat:

- **Maahanmuuttajien palkka- ja yrittäjätulojen mediaani on kantaväestöä pienempi – lähes jokaisessa Suomen kunnassa lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.**
- **Maahanmuuttajien työllisyysasteet ovat kantaväestöä pienempiä lähes jokaisessa Suomen kunnassa – lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.**
- **Maahanmuuttajien 2. asteen koulutusasteet ovat kantaväestöä pienempiä lähes jokaisessa Suomen kunnassa – lähes jokaisella maahanmuuttajaryhmällä.**

9 Miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kantaväestö

Tässä luvussa selvennetään:

1. Miksi kuntien taloudet ovat riippuvaisia maksetuista kunnallisveroista.
2. Miksi kuntien taloudet eivät kestä sitä, että kuntien maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kunnan kantaväestö.
3. Rahoitusvajeen kokonaissumman laskenta käytännössä.
4. Johtopäätös: miksi nykyinen maahanmuutto on ongelma kuntien talouksille, vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin.

9.1 Kuntien taloudet ovat riippuvaisia maksetuista kunnallisveroista

Kuntalaisten ansiotuloista kerätyt kunnallisverot muodostavat suuren osan koko julkisen talouden (kunnat, valtio, sosiaaliturvarahastot, sairaanhoitopiirit) tuloista. Vuonna 2018 kunnallisverojen karttuma oli yhteensä noin 19 miljardia eli noin 3 400 euroa jokaista Suomen asukasta kohti. Kunnallisverokarttuma muodosti vuonna 2018 melkein 20 prosenttia koko julkisen talouden keräämistä veroista ja veronluonteisista maksuista. Vain arvonlisäverot muodostivat kunnallisveroja suuremman veropotin. (SVT: Verot ja veronluonteiset maksut).

Kunnallisverojen merkitys kuntien talousarvioissa. Kunnallisverojen merkitys korostuu entisestään, kun tarkastellaan niiden osuutta kuntien tuloista. Näillä tuloilla rahoitetaan pääosin kuntien tuottamat lakisääteiset peruspalvelut²¹ kuten esimerkiksi:

- Sosiaali- ja terveystaloudet
- Koulut, päiväkodit
- Kunnan perusinfrastruktuuri

Kuntien muut verotulot muodostuvat kiinteistöveroista ja yhteisöveroista, mutta ne muodostavat vain murto-osan kunnallisverojen tuomista tuloista.

Esimerkki: Espoon talousarviossa lähes puolet kunnan rahoituksesta kunnallisveroista. Espoon vuoden 2020 talousarviossa ²² kunnallisverotulot (1 320 miljoonaa euroa) muodostavat 84 prosenttia kaikista verotuloista, ja 45 prosenttia kaikista Espoon kokonaistuloista – joka sisältää myös 216 miljoonan euron lainanoton. Eli lainanotto huomiodenkin Espoo rahoittaa tuottamansa peruspalvelut melkein

²¹<https://vm.fi/kuntien-tehtavat-ja-toiminta>

²²https://www.espoo.fi/fi-FI/Talousarvioehdotus_2020_Espoo_turvaa_per

puoliksi kunnallisverotuotoilla. Esimerkiksi Espoon valtionosuudet (97,6 miljoonaa euroa) kattavat tästä summasta vain vähän yli 3 prosenttia.

Esimerkki: Helsingin talousarviossa noin puolet rahoituksesta kunnallisveroista. Helsingin vuoden 2020 talousarviossa²³ kunnallisverotulot (2 740 miljoonaa euroa) muodostavat 76 prosenttia kaikista verotuloista, ja noin 52 prosenttia kaikista Helsingin tuloista (joihin kuuluvat toimintatulot, verotulot, valtionosuudet ja rahoitustulot) (s. 71, 299). Eli Helsinki rahoittaa tuottamansa peruspalvelut karkeasti ottaen puoliksi kunnallisverotuotoilla. Helsingin valtionosuudet (246 miljoonaa euroa) kattavat vain noin 5 prosenttia (s. 299).

9.2 Kuntien taloudet eivät kestä sitä, että maahanmuuttajat maksavat paljon vähemmän kunnallisveroja kuin kunnan kantaväestö

Edellä esitettiin julkisen talouden lukuihin perustuen, että kunnallisverot ovat ratkaisevassa asemassa kuntien peruspalveluiden rahoittamisessa. Esimerkiksi Espoon ja Helsingin kaupunkien kokonaistuloista noin puolet tulee maksetuista kunnallisveroista, vaikka kaupunkien ottamat lainat laskettaisiin mukaan tuloihin. Luvussa 8.5 puolestaan esitettiin tilastotulokset siitä, että lähes kaikissa Suomen kunnissa maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot jäävät kauaksi jälkeen kantaväestöstä.

Esimerkiksi Espoon talouden osalta yhtäältä Espoon kaupunginjohtajan Jukka Mäkelän mukaan: "vieraskieliset ovat ylliedustettuina useissa kalliissa palveluissa, kuten lastensuojelussa ja työttömyyden hoidossa"(Helsingin Sanomat 4.3.2019, ks. myös tilastot työttömyysturvaetuksien saamisesta luvussa 8.3). Toisaalta kaupunginjohtaja Mäkelän mukaan: "[...] Nähtävissä kuitenkin on, ettei väestönkasvu tue entiseen tapaan verotulojen kehitystä, [...] "Hyviä veronmaksajia tulee vähemmän kuin ennen. Maahanmuutto on yksi tekijä, mutta isossa kuvassa vaikuttaa myös huoltosuhteen muutos."(Helsingin Uutiset 2.11.2019).

Toisin sanoen maahanmuuttajat kuluttavat Espoon (perus)palveluita vähintään yhtä paljon kuin muut asukkaat, mutta keskimääräinen osallistuminen niiden rahoitukseen kunnallisverojen muodossa jää kauaksi kantaväestöstä. Eli syntyy rahoitusvaje.

Espoon talous ei tietenkään kestä tällaista yhtälöä kunnan – missä peruspalveluita käytetään, mutta niistä maksetaan vain vähän – ilman, että jokin seuraavista vaihtoehtoista toteutuu:

1. **Espoo leikkaa menojaan esimerkiksi (perus)palveluiden osalta *kaikilta* kunnan asukailta.**
2. **Espoo nostaa kunnallisveroastettaan, jotta maahanmuuttajien pieniksi jäämien kunnallisverojen aiheuttama rahoitusvaje saadaan katettua.**
3. **Espoo paikkaa maahanmuuttajien pieniksi jäämien kunnallisverojen aiheuttama rahoitusvajeen ottamalla lisää velkaa.**

Ensimmäinen vaihtoehto – eli kunnan palveluiden leikkaaminen kaikilta – voi olla vaikeaa toteuttaa, sillä kyse on kunnan lakisääteisistä peruspalveluista. Näitä palveluita ei voi myöskään "peruuttaa"esimerkiksi

²³https://www.hel.fi/static/kanslia/Julkaisut/2019/HKI_TAE_2020.pdf

maahanmuuttajilta, sillä kyse on esimerkiksi kouluista ja kunnan jäte- ja vesihuollosta. Ei kunta voi päättää jättää tarjoamatta näitä peruspalveluita jollekin ryhmälle.

Käytännössä siis vaihtoehtoisiksi jäävät kunnallisveroasteen nosto ja/tai lisävelan otto. Tällaisia valintoja Espoolla onkin edessään, kun katsotaan kaupungin väestöennusteita. Espoon kaupunginjohtajan Jukka Mäkelän mukaan: "*Vieraskielisen väestön määrä kymmenkertaistuu 30 vuodessa. Se tarkoittaa meille valtavia haasteita.*". Tosin Jukka Mäkelän mukaan jo nyt: "*Espoolle koituu maahanmuutosta valtavat kustannukset [...]*". (Helsingin Sanomat 4.3.2019).

9.3 Rahoitusvajeen kokonaissumman laskenta käytännössä

Esitellyn *rahoitusvajeen* euromääräinen kokonaissumma riippuu kahden eri tekijän suuruudesta:

1. Kuinka suuri ero kunnan maahanmuuttajien maksamilla keskimääräisillä kunnallisveroilla on verrattuna kunnan kantaväestön keskiarvoon.
2. Kuinka paljon kunnassa on maahanmuuttajia.

Ja näin ollen **rahoitusvajeen kokonaissumman** laskentakaava on:

(Maksettujen kunnallisverojen keskiarvo (maahanmuuttajaryhmä)

– Maksettujen kunnallisverojen keskiarvo (kantaväestö))

× Henkilölukumäärä (maahanmuuttajaryhmä).

Eli rahoitusvajeen kokonaissumma saadaan vähentämällä kantaväestön maksamien kunnallisverojen keskiarvosta tarkasteltavan maahanmuuttajaväestön maksamien kunnallisverojen keskiarvo ja kertomalla tämä erotus tarkasteltavan maahanmuuttajaryhmän henkilölukumäärällä.

Rahoitusvajeen kokonaissumma kertoo näin ollen, kuinka paljon vähemmän (jos summa on negatiivinen) tarkasteltava maahanmuuttajaryhmä maksoi yhteensä kunnallisveroja kuin henkilölukumäärältään samansuuruinen kantaväestö maksoi.

Rahoitusvajeen kokonaissumma voidaan laskea käyttäen eri ikäluokkarajauksia. Eli tarkasteltavan maahanmuuttajaväestön ja vertailuväestönä toimivan kantaväestön ikärajausta voidaan vaihdella. Tässä raportissa ja raportin yhteydessä julkaistulla nettisivulla rahoitusvajeen kokonaissumma lasketaan kaikille yli 14-vuotiaille yhteensä.

Kunnallisveroista aiheutuvan rahoitusvajeen kokonaissumma kaikissa Suomen kunnissa yhteensä eri ikärajauslaskettuna. Mikäli rahoitusvajeen kokonaissumma laskettaisiinkin esimerkiksi 18–64-vuotiaille, niin rahoitusvajeen kokonaissummasta muodostuisi ainakin koko Suomen osalta vielä suurempi kuin kaikille yli 14-vuotiaille yhteensä laskettuna.

Kun rahoitusvaje on -569 miljoonaa euroa kaikille yli 14-vuotiaille yhteenlaskettuna, niin 18–64-vuotiaille laskettuna rahoitusvaje olisi yhteensä koko Suomen osalta noin -612 miljoonaa euroa. Tämä ero johtuu

suurimmaksi osaksi siitä, että kantaväestön ja maahanmuuttajien maksamien kunnallisverojen keskiarvoissa on suurempi ero, jos vertailuun otetaan vain 18–64-vuotiaat, kuin jos vertailussa ovat kaikki yli 14-vuotiaat. Tässä puolestaan taustalla on se, että kantaväestössä on suhteellisesti enemmän yli 64-vuotiaita, jotka maksavat keskimäärin vähemmän kunnallisveroja kuin 18–64-vuotiaat.

Maahanmuuttajat tuovat kuntien talouteen määritellyn kaltaisen, negatiivisen ja euromääräisen, rahoitusvajeen suurimmassa osassa Suomen kuntia melkein kaikkien maahanmuuttajaryhmien osalta (ks. tulokset luvussa 8.5).

Nimitystä "rahoitusvaje kunnallisveroista" käytetään tuloksissa kaikkien niiden tilastotulosten osalta, jotka kuvaavat eroja maksetuissa kunnallisveroissa tarkasteltavien maahanmuuttajaväestöjen ja kantaväestön välillä.

9.4 Johtopäätös: nykyinen maahanmuutto on ongelma kuntien talouksille, vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin

Eikö kuntien talouksien ongelmia maahanmuuton suhteen voisi sitten ratkaista yksinkertaisesti lopettamalla kuntien maahanmuuttajille suuntaamat erityispalvelut (eli kunnan palvelut, jotka tulevat peruspalveluiden päälle)?

– Vastaus on ei. Ja tämä johtuu siitä, että näin ei poisteta ongelman ydintä: Maahanmuuttajat käyttävät kuntien peruspalveluita (koulutus, infra) vähintään yhtä paljon kuin muut kuntalaiset, mutta heidän osallistumisensa niiden rahoittamiseen on keskimäärin heikkoa. Tämä luo kunnan talouteen rahoitusvajeen.

Kuvitteellinen, yksinkertainen esimerkki Yritetään selventää tätä kuvitteellisella, yksinkertaistetulla esimerkillä, jossa:

- Kunnassa on vain yksi kantaväestön henkilö ja yksi maahanmuuttaja.
- Kantaväestöön kuuluva kuntalainen käyttää kunnan peruspalveluita 10 000 euroa vuodessa.
- Kunnan maahanmuuttaja käyttää kunnan peruspalveluita samaten 10 000 euroa vuodessa.
- Tämän lisäksi kunnan maahanmuuttaja saa 2 000 eurolla erityispalveluita vuodessa.
- Palvelut rahoitetaan kokonaan karttuneilla kunnallisveroilla, joita:
 - Kantaväestön edustaja maksaa 10 000 euroa vuodessa.
 - Maahanmuuttaja maksaa 4 000 euroa vuodessa (vrt. todellinen tulos siitä, että maahanmuuttajien kunnallisverojen mediaani on noin 40 % kantaväestöstä koko Suomessa).
- Kuntaan muuttavan maahanmuuttajan peruspalveluiden rajakustannus on 10 000 euroa vuodessa (eli ei alenevaa rajakustannusta).

Luodaan tältä pohjalta nyt muutama skenaario:

1.skenaario: Ei luovuta maahanmuuttajien erityispalveluista.

– Kantaväestön henkilö käyttää peruspalveluita 10 000 eurolla ja maksaa saman verran kunnallisveroja. Ei rahoitusvajetta kunnalle.

– Maahanmuuttaja käyttää peruspalveluita 10 000 eurolla ja erityispalveluita 2 000 eurolla, mutta maksaa samaan aikaan vain 4 000 euroa kunnallisveroja. Tuloksena on 8 000 euron rahoitusvaje kunnalle.

→ Seuraus: Jotta tämä 8 000 euron rahoitusvaje saadaan katettua, kunnan veroastetta on nostettava tai on otettava velkaa. Mikäli päädytään kunnan veroasteen nostamiseen rahoitusvajeen paikkaamiseksi, niin suurin osa ylimääräisestä verorasitteesta lankeaa kantaväestön henkilölle.

2.skenaario: Luovutaan maahanmuuttajien erityispalveluista.

– Kantaväestön henkilö käyttää edelleen peruspalveluita 10 000 eurolla ja maksaa saman verran kunnallisveroja. Ei rahoitusvajetta kunnalle.

– Maahanmuuttaja käyttää peruspalveluita 10 000 eurolla, mutta ei enää kuluta maahanmuuttajien erityispalveluita. Samalla hän edelleen maksaa vain 4 000 euroa kunnallisveroja. Tuloksena on 6 000 euron rahoitusvaje kunnalle.

→ Seuraus: Kunnan taloutta ei saatukaan tasapainoon luopumalla maahanmuuttajien erityispalveluista. Rahoitusvaje on nyt 6 000 euroa 8 000 euron sijaan, mutta silti joko kunnan veroastetta on nostettava tai on otettava velkaa.

Tämä siitäkin huolimatta, että maahanmuuttaja osallistui kunnan talouden rahoitukseen maksamalla 4 000 euroa kunnallisveroja eikä käyttänyt lainkaan kunnan erityispalveluita.

3.skenaario: Luovutaan maahanmuuttajien erityispalveluista, ja kuntaan muuttaa toinen maahanmuuttaja.

– Kantaväestön henkilö käyttää edelleen peruspalveluita 10 000 eurolla ja maksaa saman verran kunnallisveroja. Ei rahoitusvajetta kunnalle.

– Maahanmuuttajat käyttävät peruspalveluita yhteensä 20 000 eurolla, mutta he eivät kuluta maahanmuuttajien erityispalveluita. Samalla he maksavat yhteensä 8 000 euroa kunnallisveroja. Tuloksena on 12 000 euron rahoitusvaje kunnalle.

→ Seuraus: Kunnan taloutta ei saatu tasapainoon luopumalla maahanmuuttajien erityispalveluista. Rahoitusvaje sen sijaan kasvoi entisestään, kun kuntaan otettiin uusi maahanmuuttaja, jonka maksamat kunnallisverot olivat ensimmäisen maahanmuuttajan tavoin 40 prosenttia kantaväestön kuntalaisesta.

Tämä siitäkin huolimatta, että maahanmuuttajat osallistuivat kunnan talouden rahoitukseen maksamalla yhteensä 8 000 euroa kunnallisveroja eivätkä he käyttäneet lainkaan kunnan erityispalveluita.

Yhteenveto: miksi nykyinen maahanmuutto on ongelma kuntien talouksille – vaikka kaikista maahanmuuttajien erityispalveluista luovuttaisiin:

- Maahanmuuttajien tuomia ongelmia kuntien talouksille ei ratkaista (vain) leikkaamalla maahanmuuttajien erityispalvelut.
- Maahanmuuttajien tuoma rahoitusvaje ei johdu vain saaduista tuista ja käytetyistä julkisista palveluista. Pelkkä menopuoli/kustannukset eivät selitä tätä rahoitusvajetta.
- Rahoitusvaje selittyy (osittain) sillä, että maahanmuuttajien osallistuminen kunnan palvelui-

den rahoittamiseen on pientä: Maksettujen kunnallisverojen mediaani on vain 40 prosenttia kantaväestön mediaanista koko Suomessa.

- Maahanmuuttajien tuoma rahoitusvaje joudutaan paikkaamaan nostamalla kunnallisveroastetta ja/tai ottamaan lisää velkaa.

A Henkilölukumäärät

A.1 Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät ryhmittäin koko Suomessa vuonna 2018

Katso tekstin luku 6 sekä liitteiden luku D.1, missä Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadun aineiston henkilölukumääriä verrataan maahanmuuttajaryhmittäin Tilastokeskuksen julkisesti saatavilla olevien väestörakennetilastojen henkilölukumääriin.

A.2 Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat (absoluuttisilta) lukumääriltään suurimmat vuonna 2018

Taulukko 14: Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat (absoluuttisilta) lukumääriltään suurimmat vuonna 2018.

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Helsinki	90 069	13 175	7 354	32 479	14 243	22 818
Espoo	39 832	4 876	3 677	14 392	5 184	11 703
Vantaa	35 481	4 296	2 847	17 346	2 662	8 330
Turku	19 557	3 477	2 148	7 327	2 795	3 810
Tampere	16 514	2 520	1 790	5 001	3 024	4 179
Oulu	9 322	1 135	893	1 665	2 894	2 735
Lahti	7 703	1 025	537	3 746	1 073	1 322
Jyväskylä	7 105	688	787	2 301	1 580	1 749
Vaasa	5 807	778	683	1 378	1 119	1 849
Lappeenranta	5 012	124	374	3 187	418	909
Kuopio	4 355	364	404	1 620	768	1 199
Kotka	4 276	330	220	2 659	373	694
Joensuu	3 392	163	210	1 869	486	664
Kouvola	3 305	282	215	1 842	412	554
Kerava	3 289	179	299	1 655	352	804

A.3 Suhteelliset osuudet (%) kuntien yli 14-vuotiaista väestöstä maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat suhteellisilta lukumääriltään suurimmat vuonna 2018

Taulukko 15: Suhteelliset osuudet (%) kuntien yli 14-vuotiaista kokonaisväestöstä maahanmuuttajaryhmittäin 15 kunnassa, jossa yli 14-vuotiaiden maahanmuuttajien määrät olivat suhteellisilta lukumääriltään suurimmat vuonna 2018. Osaa tiedoista ei esitetä yksityisyydensuojan vuoksi.

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Vantaa	18,9	2,3	1,5	9,2	1,4	4,4
Espoo	17,4	2,1	1,6	6,3	2,3	5,1
Närpiö	17,2	0,1	0,3	7,3	3,8	5,7
Helsinki	16,2	2,4	1,3	5,8	2,6	4,1
Korsnäs	13,8	0,5	–	5,0	4,0	4,2
Turku	11,7	2,1	1,3	4,4	1,7	2,3
Pietarsaari	11,2	1,4	0,6	2,8	2,7	3,8
Kerava	10,9	0,6	1,0	5,5	1,2	2,7
Vaasa	10,2	1,4	1,2	2,4	2,0	3,2
Kaskinen	9,9	–	–	5,1	3,4	–
Kirkkonummi	9,5	0,4	0,4	5,1	2,1	1,5
Kotka	9,4	0,7	0,5	5,8	0,8	1,5
Kauniainen	9,3	0,9	0,7	2,5	2,7	2,6
Uusikaarlepyy	9,0	0,4	0,1	3,4	2,5	2,5
Vöyri	8,9	1,2	0,3	2,5	2,5	2,3

B Osuus kunnista, joissa sosiaalietuuksien saajia oli maahanmuuttajissa enemmän kuin kantaväestössä: ikävakioidut tiedot

Taulukossa 16 on esitetty maahanmuuttajaryhmittäin osuudet Suomen kunnista, joissa kunnan 18–64-vuotiaissa maahanmuuttajissa oli enemmän sosiaalietuuksien saajia kuin kunnan kantaväestössä vuonna 2018. Taulukossa “kaikki ulkomaat” tarkoittaa kaikkia maahanmuuttajataustaisia yhteensä. Osuudet esitetään taulukossa erikseen kolmelle eri sosiaalietuudelle. Tulokset esitetään tässä taulukossa koskien ikävakioituja lukuja eli 18–64-vuotiaita väestöjä, jotka on painotettu ikärakenteeltaan samankaltaiseksi kantaväestön kanssa (ikävakioimattomat tulokset esitetään taulukossa 10 (s. 49)). Ikävakioimattomat tulokset ovat hyvin samankaltaiset ikävakioitujen tulosten kanssa.

Taulukko 16: *Osuus Suomen kunnista, joissa sosiaalietuuksien saajia oli enemmän kunnan maahanmuuttajissa kuin kunnan kantaväestössä vuonna 2018 (%-osuus kunnista). Osuus kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi.*

Sosiaalietuus	Kaikki ulkomaat	Isot pakolaismaat	Lähi-Itä pl. isot pakolaismaat	Itä-Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Toimeentulotuki	89	100	100	86	86	84
Työttömyysturvaetuudet	94	97	97	95	80	96
Asumistuki	74	100	91	71	64	65

C Osuus kunnista, joissa maahanmuuttajien maksamat kunnallisverot, palkat, työllisyysaste, koulutustaso olivat kunnassa pienemmät kuin kunnan kantaväestöllä: ikävakioidut tiedot

Taulukossa 17 on esitetty maahanmuuttajaryhmittäin osuudet Suomen kunnista, joissa kunnan maahanmuuttajien:

- Maksettujen kunnallisverojen mediaani oli pienempi kuin kunnan kantaväestön mediaani.
- Palkka- ja yrittäjätulojen mediaani oli pienempi kuin kunnan kantaväestön mediaani.
- Työllisyysaste oli pienempi kuin kunnan kantaväestön työllisyysaste.
- keskuudessa vähintään 2. asteen tutkinnon suorittaneita oli vähemmän kuin kunnan kantaväestössä.

Taulukossa 17 ”kaikki ulkomaat” tarkoittaa kaikkia maahanmuuttajataustaisia yhteensä. Tulokset esitetään tässä taulukossa koskien ikävakioituja lukuja Ikävakioimattomat tulokset esitetään taulukossa 13 (s. 60).

Taulukko 17: Osuus Suomen kunnista, joissa kunnallisverojen mediaani olivat kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, palkka- ja yrittäjätulojen mediaani oli kunnan maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä, työllisyysaste oli maahanmuuttajilla pienempi kuin kantaväestöllä, vähintään 2. asteen koulutuksen suorittaneiden osuus maahanmuuttajilla pienempi kuin kunnan kantaväestöllä (%-osuus kunnista). Tiedot vuodelta 2018. Osuus kunnista maahanmuuttajaryhmittäin. Vertailuista on suljettu pois maahanmuuttajaryhmittäin ne kunnat, joiden osalta tietoa ei voida julkaista yksityisyydensuojan vuoksi. Vertailuissa on käytetty ikävakioituja lukuja.

	Kaikki ulkomaat	Isot pakolaismaat	Lähi-Itä pl. isot pakolaismaat	Itä-Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Maksettujen kunnallisverojen mediaani pienempi	99	99	98	98	95	98
Palkka- ja yrittäjätulojen mediaani pienempi	100	100	100	98	98	100
Työllisyysaste pienempi	92	99	98	91	84	96
2. asteen tutkinnon suorittaneita vähemmän	99	100	100	100	94	100

D Tulosten vastaavuus julkisesti saatavilla olevien tietojen kanssa

D.1 Henkilölukumäärien vastaavuus

Alla taulukoissa 18 ja 19 esitetään yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät ryhmittäin koko Suomessa vuonna 2018. Lukumäärät esitetään Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadussa aineistossa – jota käytettiin tämän raportin tilastotietojen lähteenä – sekä Tilastokeskuksen väestörakennetilastoista.

Tilastokeskuksen väestörakennetilaston luvut taulukoissa on muodostettu laskemalla yhteen ulkomailla syntyneet ryhmittäin (syntymävaltion mukaan) “ensimmäisen muuttajasukupolven” osalta ja “toisen sukupolven” osalta laskemalla yhteen taustamaan mukaan ulkomaalaistaustaiset, jotka ovat syntyneet Suomessa. Luvut sisältävät ensimmäisen ja toisen sukupolven maahanmuuttajien yhteenlasketut lukumäärät ryhmittäin.

Tässä raportissa käytetty toisen sukupolven muuttajan määritelmä (katso luku 6) eroaa hieman Tilastokeskuksen (väestörakennetilaston) käyttämästä määritelmästä. Toinen sukupolvi määrittyy nimittäin henkilön vanhempien taustamaan mukaan (ensi sijassa äidin mukaan).

Tässä raportissa sellaisen henkilön taustamaa, joka on syntynyt ulkomailla, on aina jokin muu kuin Suomi. Tilastokeskuksen käyttämässä määritelmässä ulkomailla syntyneen henkilön taustamaa voi olla Suomi. Mikäli tällaisen ulkomailla syntyneen, mutta Tilastokeskuksen mukaan suomalaistaustaisen, henkilön Suomessa syntyneen lapsen taustamaa määrittyy tämän henkilön mukaan, niin Tilastokeskuksen mukaan lapsi on suomalaistaustainen. Tässä raportissa tämä ulkomailla syntyneen suomalaistaustaisen henkilön Suomessa syntynyt lapsi kuuluisi kuitenkin toiseen maahanmuuttajasukupolveen.

Suhteellisen pienet erot taulukoissa 18 ja 19 johtuvat luultavasti lähinnä toista sukupolvea (henkilön taustamaata) koskevien määritelmien eroista.

Taulukko 18: Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadussa aineistossa ja Tilastokeskuksen lähes vastaavissa väestörakennetilastoissa vuonna 2018. Lähde: SVT: Väestörakenne.

	Kaikki ulko- maat	Isot pako- laismaat	Lähi-Itä pl. isot pako- laismaat	Itä- Eurooppa	Länsimaat	Kaikki muut ulkomaat
Tutkimusaineisto	361 402	39 860	27 915	145 457	64 406	83 764
Tilastokeskus (väestörakenne)	366 816	39 999	28 054	147 058	66 659	85 046

Taulukko 19: Yli 14-vuotiaiden henkilöiden lukumäärät Tilastokeskukselta tutkimuskäyttöön saadussa aineistossa ja Tilastokeskuksen lähes vastaavissa väestörakennetilastoissa vuonna 2018. Lähde: SVT: Väestörakenne.

	Kaikki ulkomaat	Suomalainen kantaväestö	Koko Suomen väestö
Tutkimusaineisto	361 402	4 274 187	4 635 589
Tilastokeskus (väestörakenne)	366 816	4 284 689	4 651 505

D.2 Toimeentulotukien vastaavuus

D.2.1 Maahanmuuttajien ja vieraskielisten osuudet pääkaupunkiseudun maksetuista toimeentulotuista ja toimeentulotuen saajista

Luvun 8.2 taulukossa 8 esitettiin maahanmuuttajaryhmien saamia osuuksia kunnissa maksetuista kaikista toimeentulotuista vuonna 2018. Pääkaupunkiseudun kuntien osalta luvut olivat seuraavat kaikkien maahanmuuttajataustaisten osalta yhteensä:

- Helsinki: 40,3 % kaikista Helsingissä maksetuista toimeentulotuista.
- Espoo: 48,4 % kaikista Espoossa maksetuista toimeentulotuista.
- Vantaa: 44,5 % kaikista Vantaalla maksetuista toimeentulotuista.
- Kauniainen: 45,1 % kaikista Kauniaisissa maksetuista toimeentulotuista.
- Pääkaupunkiseutu yhteensä: 43,2 % kaikista pääkaupunkiseudulla maksetuista toimeentulotuista (laskettuna pk-seudun kuntien yli 14-vuotiailla väestöillä painotettuna keskiarvona kuntakohtaisista luvuista).

Vertaaminen julkisiin tietoihin vieraskielisistä toimeentulotuen saajien osuuksista pääkaupunkiseudulla. Verrataan esitettyjä kaikkien ulkomaalaistaustaisten saamien toimeentulotukien osuuksia kaikista pääkaupunkiseudulla maksetuista toimeentulotuista julkisiin tietoihin vieraskielisistä perustoimeentulotuen saajien osuuksista pääkaupunkiseudun kunnista.

Vertailussa on muistettava seuraavat erot:

- Vieraskielisten joukko ei vastaa täysin kaikkien ulkomaalaistaustaisten joukkoa. Ulkomaalaistaustaisiin kuuluu henkilöitä, jotka eivät ole vieraskielisiä.

- Osuudet kaikista maksetuista toimeentulotuista ei ole täysin sama asia kuin osuudet toimeentulotuen saajista (nämä luvut eroavat toisistaan, jos keskimäärin saadut toimeentulotuet ovat väestöittäin niiden henkilöiden välillä, jotka saavat toimeentulotukea).
- Perustoimeentulotuki on vain yksi toimeentulotuen muoto. Sen lisäksi ovat harkinnanvaraiset toimeentulotuen muodot. Tässä raportissa esitetyt osuudet kaikista maksetuista toimeentulotuista koskevat kaikkia toimeentulotuen muotoja mukaan lukien harkinnanvaraiset toimeentulotuet.

Helsingin Uutiset uutisoi lokakuussa 2019 siitä, kuinka suuri osuus kaikista perustoimeentulotulotuen saajista oli vieraskielisiä pääkaupunkiseudulla vuonna 2018 (*Helsingin Uutiset* 21.10.2019).

Kelan tilastoja koskevan viitatuksen *Helsingin Uutisten* (21.10.2019) uutisen mukaan vuonna 2018 vieraskielisten osuus [perus]toimeentulotuen *saajista* oli:

- Helsinki: 36 % kaikista Helsingin perustoimeentulotuen saajista.
- Espoo: 42 % kaikista Espoon perustoimeentulotuen saajista.
- Vantaa: 41 % kaikista Vantaan perustoimeentulotuen saajista.
- Kauniainen: 42 % kaikista Kauniaisten perustoimeentulotuen saajista.
- Pääkaupunkiseutu yhteensä: 38,2 % kaikista pääkaupunkiseudun perustoimeentulotuen saajista (laskettuna pk-seudun toimeentulotuen saajilla painotettuna keskiarvona kuntakohtaisista luvuista).

Tutkimusaineistossa esitetyt osuudet kaikista ulkomaalaistaustaisille maksetuista toimeentulotuista vuonna 2018 olivat näin ollen 2–6 prosenttiyksikköä korkeampia kuin julkiset tiedot vastaavien kuntien vieraskielisten osuuksista perustoimeentulotuen saajista vuonna 2018.

Nämä erot tutkimusaineiston ja julkisten tietojen välisistä eroista johtuvat luultavasti ennen kaikkea siitä, että esitetyissä julkisissa tilastoissa on kyse toimeentulotuen saajien osuuksista ja tämän raportin esitetyissä tuloksissa puolestaan osuuksina kaikista maksetuista toimeentulotuista.

Aiemmin julkaisemamme raportin mukaan nimittäin kaikissa ulkomailla syntyneissä 18–64-vuotiaissa oli toimeentulotuen saajia noin kaksinkertainen osuus verrattuna kantaväestöön, mutta saatujen toimeentulotukien keskiarvo oli ulkomailla syntyneiden koko väestössä noin 2,6-kertainen Suomessa syntyneiden väestöön nähden. Tämän perusteella on odotettavissa, että kaikkien maahanmuuttajien osuus kaikista maksetuista toimeentulotuista on noin $2,6/2,0 = 1,3$ -kertainen verrattuna maahanmuuttajien osuuteen kaikista toimeentulotuen saajista. Aivan näin suuria erot eivät edes ole esitettyjen lukujen välillä, sillä tämän tiedon perusteella maahanmuuttajien osuudet kaikista maksetuista toimeentulotuista pitäisivät olla vielä tässä raportissa esitettyä korkeampia. (Salminen 2020, s. 43, 47).

Tilanne vuonna 2020: Toimeentulotuen saajista yli 50 prosenttia vieraskielisiä pääkaupunkiseudulla. Vieraskielisten osuus kaikista pääkaupunkiseudun toimeentulotuen saajista on noussut entisestään

vuodesta 2018. Tänä vuonna (vuosi 2020) pääkaupunkiseudulla perustoimeentulotuen saajista vieraskielisiä on ollut yli 50 prosenttia: ”[Kelan suunnittelijan Sami] Tuorin mukaan tänä vuonna perustoimeentulotukea Suomessa saaneista 30 prosenttia puhuu äidinkielenään jotain muuta kuin suomea tai ruotsia. Pääkaupunkiseudulla vastaava luku on ollut 51 prosenttia.” (Helsingin Sanomat 2.9.2020).

D.2.2 Kantaväestön ja maahanmuuttajien saamien toimeentulotukien kokonaissummat: Tutkimusaineiston estimaatit vs. THL:n julkiset tilastot

Raportin Tilastokeskukselta käyttöön saadussa tutkimusaineistossa saatujen toimeentulotukien kokonaissummat vuonna 2018 olivat seuraavat:

- Suomalainen kantaväestö yhteensä: 571 921 327 euroa.
- Kaikki ulkomaat yhteensä: 200 125 111 euroa.
- Suomen koko väestö yhteensä: **772 046 438 euroa**.

THL:n julkisesti saatavilla olevien tilastojen mukaan toimeentulotukien *bruttomenot* (kaikki muodot lukuun ottamatta kuntouttavaa työtoimintaa) olivat vuonna 2018 yhteensä: **804 182 160 euroa** (THL/SVT (2020), s. 3. Luku on muutettu vuoden 2019 euroista vuoden 2018 euroiksi Tilastokeskuksen rahanarvonkertoimen²⁴ avulla).

Ero tutkimusaineiston kokonaisluvun ja THL:n julkisen tiedon välillä on noin 32 miljoonaa euroa, eli tutkimusaineiston luku on noin 96 prosenttia THL:n toimeentulotukien *bruttomenoja* koskevasta kokonaissummasta. Tätä suhteellisen suurta eroa tutkimusaineistojen ja julkisesti saatavilla olevan luvun välillä on vaikea selittää – kun muita tietoja koskien tutkimusaineiston luvut vastaavat lähes 100 prosenttisesti julkisesti saatavilla olevia lukua – muuten kuin seuraavasti:

- THL:n ilmoittamat luvut toimeentulotukien bruttomenoina eivät vastaa täysin Tilastokeskuksen rekistereistä löytyvää tietoa maksetuista toimeentulotuista (ks. luku 7.1.1). Tilastokeskuksen rekisteritiedot sisältävät ilmeisesti tiedot myös takaisinperityistä toimeentulotuista, joten tämä selittäisi eroa ainakin osittain.
- Toimeentulotukia maksetaan enemmän kuin muita sosiaalietuuksia myös sellaisille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa.

Joka tapauksessa tässäkin tapauksessa tutkimusaineiston kokonaissumma vastaa 96-prosenttisesti julkisesti saatavilla olevaa tietoa, eli kyse on kuitenkin samasta suuruusluokasta.

²⁴https://www.stat.fi/til/khi/2019/khi_2019_2020-01-16_tau_001.html

D.3 Työttömyysturvaetuuksien kokonaissummien vastaavuus

- Tutkimusaineistossa suomalaisen kantaväestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien työttömyysturvaetuuksien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 3 313 804 415 euroa.
- Tutkimusaineistossa kaikkien ulkomaalaistaustaisten (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien työttömyysturvaetuuksien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 713 853 908 euroa.
- **Tutkimusaineistossa** koko Suomen väestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien työttömyysturvaetuuksien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: **4 027 658 323 euroa**.
- **Tilastokeskuksen** vastaavassa julkisessa tilastossa koko Suomen väestön saamien työttömyysturvaetuuksien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: **4 072 060 000 euroa** (lähde: SVT: Veronalaiset tulot).
- Johtopäätös vastaavuudesta: Tutkimusaineiston kokonaisluku on 98,9 prosenttia Tilastokeskuksen vastaavasta luvusta.
- Pieni ero voi johtua siitä, että tutkimusaineistosta puuttuvat etuudet, jotka on maksettu niille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Tilastokeskuksen luvut sisältävät myös: ”[...] *ulkomailla asuvat, mikäli heitä on verotettu Suomessa tuloverolain perusteella*”²⁵. Näin ollen ulkomaalaistaustaisten kokonaisluku voi olla tutkimusaineistossa (joka sisältää vain ne, joilla on kotikunta Suomessa) todellista kaikkien ulkomaalaistaustaisten kokonaislukua pienempi Suomessa.

D.4 Asumistukien kokonaissummien vastaavuus

Asumistuet sisältävät kaikki asumistuen muodot: yleisen asumistuen, eläkeläisen asumistuen, opiskelijan asumislisän ja lesken asumistuen.

- Tutkimusaineistossa suomalaisen kantaväestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien asumistukien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 1 739 222 183 euroa.
- Tutkimusaineistossa kaikkien ulkomaalaistaustaisten (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien asumistukien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 329 924 418 euroa.
- **Tutkimusaineistossa** koko Suomen väestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) saamien asumistukien kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: **2 069 146 601 euroa**.
- **Kelan** vastaavassa julkisessa tilastossa koko Suomen väestön saamien asumistukien (yleinen asumistuki ja eläkeläisten asumistuki) kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: **2 089 000 000 euroa** (lähde: Kelan taskutilasto, s. 2 (Kela 2019)).

²⁵<https://www.stat.fi/meta/til/tvt.html>

- Johtopäätös vastaavuudesta: Tutkimusaineiston kokonaisluku on 99,0 prosenttia Tilastokeskuksen vastaavasta luvusta.
- Pieni ero voi johtua siitä, että tutkimusaineistosta puuttuvat etuudet, jotka on maksettu niille henkilöille, joilla ei ole kotikuntaa Suomessa. Näin ollen ulkomaalaistaustaisten kokonaisluku voi olla tutkimusaineistossa (joka sisältää vain ne, joilla on kotikunta Suomessa) todellista kaikkien ulkomaalaistaustaisten kokonaislukua pienempi Suomessa.

D.5 Työllisyysasteiden vastaavuus

- Tutkimusaineistossa suomalaisen kantaväestön 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli vuonna 2018: 73,8 %.
- Tutkimusaineistossa kaikkien ulkomaalaistaustaisten 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli yhteensä vuonna 2018: 57,2 %.
- **Tutkimusaineistossa** koko Suomen väestön 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli yhteensä vuonna 2018: **72,1 %**.
- **Tilastokeskuksen** vastaavassa julkisessa *työssäkäyntitilastossa* koko Suomen väestön 18–64-vuotiaiden työllisyysaste oli yhteensä vuonna 2018: **72,1 %** (laskettuna työllisten osuutena koko väestöstä, lähde: SVT: Työssäkäynti).
- Johtopäätös vastaavuudesta: Tutkimusaineiston ja Tilastokeskuksen vastaavan julkisen tilaston työllisyysasteet koko Suomen väestöä koskien vastaavat täysin toisiaan (yhden desimaalin tarkkuudella).

D.6 Maksettujen kunnallisverojen vastaavuus

- Tutkimusaineistossa kaikkien ulkomaalaistaustaisten (kaikkien yli 14-vuotiaiden) maksamien kunnallisverojen kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 942 916 116 euroa eli noin 940 miljoonaa euroa.
- Tutkimusaineistossa suomalaisen kantaväestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) maksamien kunnallisverojen kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 17 880 785 202 euroa eli noin 17,9 miljardia euroa.

- **Tutkimusaineistossa** koko Suomen väestön (kaikkien yli 14-vuotiaiden) maksamien kunnallisverojen kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä: 18 823 701 318 euroa eli noin **18,82 miljardia euroa**.
- **Verohallinnon** vastaavassa julkisessa tilastossa koko Suomen väestön (kunnille) maksamien kunnallisverojen kokonaissumma vuonna 2018 oli yhteensä 18 975 012 611 euroa eli noin **18,98 miljardia euroa** (lähde: Verohallinnon verotilastot (2021)).
- Johtopäätös vastaavuudesta: Tutkimusaineiston kokonaisluku on 99,2 prosenttia Verohallinnon vastaavasta luvusta. Luvut vastaavat täten lähes täysin toisiaan. Verohallinnon julkaisemat tiedot "elävät"/päivittyvät joka tapauksessa edelleen hieman vuonna 2018 maksettuja kunnallisveroja koskien (lähde: sähköpostikeskustelu Verohallinnon verotilastojen kanssa).

D.7 Palkka- ja yrittäjätulojen vastaavuus

Tässä raportissa esitettiin tutkimusaineistoon perustuen palkka- ja yrittäjätulojen mediaanilukuja 25–60-vuotiaille väestöille. Yhteenlaskettujen palkka- ja yrittäjätulojen mediaanit ovat tutkimusaineistossa vuotta 2018 koskien:

- Suomalaisen kantaväestön mediaani (25–60-vuotiaat): 31 775 euroa.
- Kaikkien ulkomaalaistaustaisten mediaani (25–60-vuotiaat): 14 440 euroa.

Ainakaan toistaiseksi näille luvuille ei julkaista julkisesti saatavilla olevaa vertailutietoa, sillä sellaista ei näytä löytyvän. Tietoja löytyy julkisesti esimerkiksi kaikille tuloille yhteensä tai asuntokuntien palkka- ja yrittäjätulolle asuntokunnan ”viitehenkilön” iän mukaan, mutta 25–60-vuotiaita koskien ei vaikuta löytyvät henkilöitä koskevaa mediaanitietoa nimenomaan palkka- ja yrittäjätuloja koskien.

Mikäli tällainen julkisesti saatavilla oleva vertailukelpoinen luku löytyy, se lisätään myöhemmin tähän yhteyteen.

D.8 Koulutusasteiden vastaavuus

- Tutkimusaineistossa suomalaisen kantaväestön 25–60-vuotiaista vähintään 2. asteen tutkinto oli vuonna 2018: 89,6 prosentilla.
- Tutkimusaineistossa kaikista ulkomaalaistaustaisista 25–60-vuotiaista vähintään 2. asteen tutkinto oli vuonna 2018: 58,7 prosentilla.

- **Tutkimusaineistossa** koko Suomen väestön 25–60-vuotiaista vähintään 2. asteen tutkinto oli vuonna 2018: **86,3 prosentilla**.
- **Tilastokeskuksen** vastaavassa julkisessa *väestön koulutusrakenne* -tilastossa koko Suomen väestön 25–59-vuotiaista vähintään 2. asteen tutkinto oli vuonna 2018: **86,4 prosentilla**. (laskettuna työllisten osuutena koko väestöstä, lähde: SVT: Väestön koulutusrakenne).
- Johtopäätös vastaavuudesta: Tutkimusaineiston ja Tilastokeskuksen vastaavan julkisen tilaston luvut koko Suomen väestöä koskien vastaavat lähes täysin toisiaan (Tilastokeskuksen tilaston luku koskee 25–59-vuotiaita, tutkimusaineiston luku 25–60-vuotiaita).

E Kuntakohtaisten tulosten toisintaminen: Ohje muille tutkijoille

Tässä liitteen osassa selostetaan lyhyesti, kuinka muiden tutkijoiden on mahdollistaa toisintaa suhteellisen helposti tässä raportissa ja julkaistavassa interaktiivisessa kuntakartassa julkaistavat tulokset. Tässä liitteessä esitettävät lyhyet ohjeet ovat oikeastaan toistoa siitä, mitä on sanottu:

- Luvussa 5 Tilastokeskuksen rekisteriaineistoista tilastotietojen ja maahanmuuttajaryhmätietojen lähteinä.
- Luvussa 6 maahanmuuttajaryhmien määrittämisestä henkilöiden taustamaatietoihin perustuen.
- Luvussa 7 esitetään, mitä ikärajauksia eri tietoja koskevien tilastotulosten kohdalla on käytetty.

Tässä on joka tapauksessa vielä tiivistetysti esitettynä, miten tulokset voi helposti toistaa:

1. Hanki tutkimusluvat Tilastokeskuksen *FOLK perustieto* - ja *FOLK tulotieto* -tutkimusaineistoihin. Kyse on Tilastokeskuksen valmiista, tutkijoille saatavilla olevista tutkimusaineistoista. Katso tarkemmin lista valmiista tutkimusaineistoista: <https://taika.stat.fi/>.
2. Hanki Tilastokeskukselta tutkimuslupa käyttää rekisteritietoja henkilöiden ja heidän vanhempiensa tarkoista syntymävaltioista (FOLK perustieto -aineistosta löytyy vain karkea tieto siitä, että onko henkilö syntynyt ulkomailla). Muodosta näiden tietojen pohjalta tiedot henkilöiden taustamaasta ja jaottele henkilöt taustamaan mukaan maahanmuuttajaryhmiin (ks. tarkemmin luku 6).
3. Tarvittavat yhdistykset näiden kolmen aineistokokonaisuuden (FOLK-tutkimusaineistot ja maahanmuuttajaryhmätiedot) välillä:
 - Mikäli haluat käsitellä tietoja vain yhdeltä kalenterivuodelta (esimerkiksi vuosi 2018): Käytä kummastakin FOLK-aineistosta löytyvää kalenterivuositietoa (muuttuja: *vuosi*) rajaamaan aineistot koskemaan vain vuotta 2018. Tämän jälkeen käytä Tilastokeskuksen henkilötunnistetta (muuttuja: *shnro*) tilastoavaimena näiden kolmen rekisteriaineistokokonaisuuden välisissä yhdistämisissä.
 - Mikäli haluat käsitellä tietoja useammalta kalenterivuodelta (esimerkiksi vuosi 2018): Käytä Tilastokeskuksen henkilötunnistetta (muuttuja: *shnro*) ja FOLK-aineistojen kalenterivuositietoa (muuttuja: *vuosi*) tilastoavaimina näiden kolmen rekisteriaineistokokonaisuuden välisissä yhdistämisissä – eli kun yhdistät tietoja eri aineistoista henkilöittäin ja kalenterivuositain.
4. Tee tarvittavat ikärajaukset tietokohtaisesti, kuten luvussa 7 on esitetty. Ikärajausten tekeminen onnistuu FOLK perustieto -aineistosta löytyvän ikää koskevan tiedon (muuttuja: *ika*) avulla.
5. Muodosta nyt haluttuja tietoja koskien erilaiset keskiarvo-, mediaani ja kokonaissummatulokset. Käytä FOLK perustieto -aineistosta löytyvää tietoa henkilöiden asuinkunnista (muuttuja: *kunta*) kuntakohtaisten tulosten muodostamiseen. Lisäksi käytä aiemmin muodostettua henkilöiden maahanmuuttajaryhmätietoa ryhmäkohtaisten tulosten muodostamiseen.

Viitteet

- Espoon kaupunki. Espoon kaupungin asunto-ohjelma. <https://www.espoo.fi/download/noname/%7B6FAA04C6-5271-4EE4-B20F-4FC517C74F60%7D/107750>, 2018. [viitattu: 4.12.2020].
- Helsingin Sanomat 2.9.2020. Perussuomalaisten mukaan toimeentulotuen koronalisä ”valuu” maahanmuuttajille ja yksin asuville miehille – hs kävi väitteet läpi. <https://www.hs.fi/politiikka/art-2000006622015.html>. [viitattu: 12.12.2020].
- Helsingin Sanomat 4.3.2019. Espoolle koituu maahanmuutosta valtavat kustannukset ja valtion pitäisi maksaa niistä suurempi osa, vaatii kaupunginjohtaja jukka mäkelä. <https://www.hs.fi/kaupunki/espoo/art-2000006022665.html>. [viitattu: 4.12.2020].
- Helsingin Uutiset 21.10.2019. Hyvä työllisyys ei auta vieraskielisiä: Osuus toimeentulotuensaajista on kivunnut jopa 42 prosenttiin. <https://www.helsinginuutiset.fi/artikkeli/811722-hyva-tyollisyys-ei-auta-vieraskielisia-osuus-toimeentulotuensaajista-on-kivunnut>. [viitattu: 4.2.2020].
- Helsingin Uutiset 2.11.2019. Suomen velkaisin kaupunki velkaantuu lisää liki 0,5 miljardia – väestö kasvaa, mutta verotulot eivät. <https://www.helsinginuutiset.fi/paikalliset/1200131>. [viitattu: 4.12.2020].
- Kansaneläkelaitos (Kela). Veronalaiset tulot [verkkojulkaisu]. <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe2019061019680>, 2019. ISSN 1457-8727 (sähköinen). Helsinki: Kela, 2019 [viitattu: 12.12.2020].
- Seppo Kouvonen. Ulkomainen työvoima vaikuttaa jo palkkoihin pääkaupunkiseudulla. https://www.stat.fi/ajk/poimintoja/2012-12-10_hyka4.html, 2012a. [viitattu: 4.12.2020].
- Seppo Kouvonen. Pääkaupunkiseudun palkat ovat toista maata. https://www.stat.fi/artikkelit/2012/art_2012-12-10_002.html, 2012b. [viitattu: 4.12.2020].
- Kuntaliitto. Väestönkehitys c23-kaupungeissa. <https://www.kuntaliitto.fi.pdf>, 2020. [viitattu: 2.12.2020].
- Isa Kuosmanen. Essays on economics of immigration and education (abstract). <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/313252>, 2020. [viitattu: 4.12.2020].
- Samuli Salminen. *Maahanmuutot ja Suomen julkinen talous. Osa 1: Toteutuneet julkisen talouden tulot ja menot*. Suomen Perusta, 2015.
- Samuli Salminen. *Maahanmuuttajien saamat toimeentulotuet – tilastoraportti maahanmuuttajille maksetuista tuista verrattuna kantaväestöön*. Suomen Perusta, 2020.
- Matti Sarvimäki. *Labor Market Integration of Refugees to Finland*. VATT Research Reports 185. VATT. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus., 2017.
- THL/SVT. Thl/svt tilastoraportti 22 / 2020 [verkkojulkaisu]. <https://www.thl.fi/tilastoliite/.pdf>, 2020. [viitattu: 12.12.2020].

- Verohallinto. Verot ja veronluonteiset maksut [verkkojulkaisu]. https://vero2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Vero/Vero__Henkiloasiakkaiden_tuloverot__lopulliset__verot_maksut/verot_maksut_101.px, 2021. Verohallinnon verotilastot [viitattu: 24.2.2021].
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestön koulutusrakenne [verkkojulkaisu]. <http://www.stat.fi/til/vkour/kas.html>, 2020a. ISSN=1799-4586. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.12.2020].
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Työssäkäynti [verkkojulkaisu]. <http://www.stat.fi/til/tyokay/index.html>, 2020b. ISSN=1798-5528. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.12.2020].
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Väestörakenne [verkkojulkaisu]. <http://www.stat.fi/til/vaerak/meta.html>, 2020c. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 10.12.2020].
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Veronalaiset tulot [verkkojulkaisu]. http://www.stat.fi/til/tvt/2018/tvt_2018_2020-03-09_tau_001_fi.html, 2020d. ISSN=1798-3843. 2018, Liitetaulukko 1. Tulonsaajien lukumäärä, veronalaiset tulot ja verot 2018 ja 2017 . Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 12.12.2020].
- Suomen virallinen tilasto (SVT). Verot ja veronluonteiset maksut [verkkojulkaisu]. <http://www.stat.fi/til/asas>, 2020e. ISSN=1798-1131. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 4.12.2020].
- Matti Virén. Ratkaiseeko maahanmuutto kuntien talousongelmat? In Marko Hamilo, editor, *Kummallisvaalit 2021*, pages 57–128. Suomen Perusta, 2020.